

З В І Т
про здійснення
Чернівецькою обласною
державною адміністрацією
покладених на неї
повноважень та стан
розвитку території
за 2017 рік

ЗМІСТ

I. Загальні питання		
1.	<u>Адміністративно-територіальний устрій, стан розвитку об'єднання територіальних громад</u>	Стор 4-5
2.	<u>Населення: чисельність, склад</u>	5
3.	<u>Організаційно-кадрові питання</u>	5-7
4.	<u>Взаємодія з органами місцевого самоврядування</u>	7-10
II. Стан здійснення повноважень щодо соціально-економічного розвитку регіону		
1.	<u>Стан реалізації регіональної стратегії розвитку та виконання плану заходів з її реалізації, програм і проектів регіонального розвитку</u>	11-15
2.	<u>Зовнішньоекономічна діяльність, міжрегіональне та транскордонне співробітництво</u>	15-29
3.	<u>Бюджет, фінанси та облік</u>	29-35
4.	<u>Управління державною власністю, дерегуляція та підприємництво</u>	35-40
5.	<u>Промисловість, сільське господарство, будівництво та інвестиції, транспорт та зв'язок</u>	40-52
6.	<u>Енергоефективність та енергозбереження</u>	52-54
7.	<u>Соціальний захист та соціальні послуги, ринок праці та доходи населення</u>	54-60
8.	<u>Наука, освіта, культура, охорона здоров'я, фізична культура і спорт, сім'я, жінки, молодь та неповнолітні</u>	60-71
9.	<u>Використання землі, природних ресурсів, охорона навколишнього природного середовища</u>	71-75
10.	<u>Оборонна робота та мобілізаційна підготовка</u>	75-77
III. Суспільно-політична ситуація		

1.	Забезпечення законності, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян	77-83
2.	Об'єднання громадян, їх участь у суспільному житті регіону, взаємодія з ними місцевих органів виконавчої влади щодо забезпечення належної суспільно-політичної ситуації в регіоні	83-86
3.	Стан національних відносин	86-87
4.	Релігійна ситуація	87-88
5.	Інформаційна діяльність	89-91
IV. Стан соціально-економічного розвитку регіону		
1.	Результати аналізу динаміки показників соціально-економічного розвитку регіону , в тому числі з урахуванням показників, визначених у додатку 2 до Порядку проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 р. № 856 (Офіційний вісник України, 2015 р., № 88, ст. 2926), позитивні та негативні тенденції соціально-економічного розвитку регіону	92-94
2.	Висновки щодо стану соціально-економічного розвитку, нагальні проблеми розвитку регіону	94-96

Додатки

- [1. Щільність населення Чернівецької області](#)
- [2. Чисельність наявного населення області](#)
- [3. Чисельність постійного населення області](#)
- [4. Розподіл чисельності постійного населення Чернівецької області за статтю](#)
- [5. Розподіл чисельності постійного населення Чернівецької області за віком](#)
- [6. Чисельність постійного населення Чернівецької області за окремими віковими групами станом на 1 січня 2017 року](#)
- [7. Виробництво валової продукції сільського господарства в розрізі категорій господарств за 2016-2017 роки](#)
- [8. Збір основних зернових культур у всіх категоріях господарств Чернівецької області за 2016-2017 роки](#)
- [9. Динаміка поголів'я та виробництва продукції тваринництва за категоріями господарств у 2016-2017 роках](#)
- [10. Основні показники будівельної галузі](#)
- [11. Рівень зайнятості населення Чернівецької області](#)

12. Кількість пенсіонерів Чернівецької області, які перебувають на обліку у Пенсійному фонді станом на 1 січня 2018 року

13. Стан з відбору кандидатів на військову службу за контрактом в Чернівецькій області за 2017 рік

З В І Т

про здійснення Чернівецькою обласною державною адміністрацією покладених на неї повноважень та стан розвитку території за 2017 рік

I. Загальні питання

1. Адміністративно-територіальний устрій, стан розвитку об'єднання територіальних громад

Територія Чернівецької області становить 8,1 тис.кв. кілометрів.

До її складу входять 11 районів, 2 міста обласного значення (Чернівці та Новодністровськ), 9 міст районного значення, 8 селищ міського типу та 398 сільських населених пунктів.

В області діє 11 районних, 10 міських, селищних та 224 сільські ради.

У 2017 році продовжено роботу спрямовану на виконання положень Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та плану заходів щодо реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2016 р. № 688-р.

Розроблено перспективний план формування територій громад Чернівецької області, який затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 19.07.2017 №491-р (із змінами), що передбачає формування на території області 34-х об'єднаних територіальних громад.

На сьогодні в області створено 26 ОТГ, які об'єднали 95 місцевих рад та 148 населених пунктів. При цьому, 10 ОТГ утворено в 2015 році, 6 – у 2016 та 10 – у 2017. Крім того, 2 ОТГ очікують рішення ЦВК про призначення перших виборів на квітень 2018 року.

Також, в 2017 році започатковано процедуру приєднання територіальних громад до вже створених ОТГ. Так, 3 ОТГ прийняли остаточне рішення про приєднання, в 1 - відповідно до чинного законодавства приєднання відбулося без виборів, ще 2 ОТГ очікують рішення ЦВК про призначення додаткових виборів.

В об'єднаних територіальних громадах проживає 265 тис. осіб, або 29% від загальної чисельності населення області. Площа території ОТГ Чернівецької області становить 3,0 тис. км² або 37,5% від загальної площі області.

У 2017 році проводилась інформаційно-роз'яснювальна робота щодо перспектив та переваг від об'єднання, зокрема здійснено понад 20 виїздів в населені пункти області для участі в громадських обговореннях, зборах громадян, консультаціях щодо об'єднання.

З метою надання консультативної та методичної допомоги ОТГ щодо здійснення ними наданих повноважень у бюджетній, фінансовій, освітній, медичній, соціальній та інших сферах організовано понад 30 навчальних семінарів для працівників виконавчого апарату ОТГ.

У 2017 році 16 ОТГ отримали субвенцію з державного бюджету на формування інфраструктури у сумі 61,9 млн.грн. Надавалась практична допомога у підготовці проектних заявок, розглянуто та погоджено 84 проекти.

Станом на 01.01.2018 об'єднаними територіальними громадами освоєно 59,4 млн.грн., що складає 96% від загальної суми субвенції. За ці кошти здійснено ремонт вулиць та доріг місцевого значення, заміну вікон, дверей та систем опалення в школах, дитячих садках, капітальний ремонт амбулаторій, ФАПів, будинків культури, закупівлю комунальної техніки, ремонт систем водовідведення, що значно посилило інфраструктурну спроможність об'єднаних громад Чернівецької області.

Крім того, ОТГ області отримали субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій в сумі 33,6 млн.грн., які надійшли у повному обсязі, з них освоєно 23,8 млн. грн. Залишок невикористаних коштів склав 9,9 млн. грн., який зберігається на рахунках загального та спеціального фондів відповідних місцевих бюджетів і буде використаний протягом 2018 року.

Для успішного функціонування вже створених громад та продовження процесу об'єднання громад необхідно прискорити прийняття нормативно-правових актів для врегулювання наступних питань:

- організації системи державного нагляду та контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування;

- передачі земель, які знаходяться за межами населених пунктів до юрисдикції рад об'єднаних територіальних громад;

- системи управління та повноважень на районному рівні.

З метою збільшення дохідної бази ОТГ підготовлено пропозиції:

- щодо сплати податку на доходи фізичних осіб, що нараховується на дохід фізичної особи від оренди нерухомого майна. Зокрема, внести зміни до Бюджетного кодексу України, доповнивши п. 2 ст. 65 підпунктом наступного змісту «Податковий агент, що нараховує (виплачує) дохід фізичній особі від надання в оренду нерухомого майна, сплачує (перераховує) податок на доходи фізичних осіб до відповідного бюджету за місцем знаходження такого нерухомого майна» (листи від 02.08.2017 №01.19/51-1433, №01.19/5-1434);

- щодо надання державної фінансової підтримки громадам, вибори до яких відбулися в першій половині року. Зокрема, направлено пропозиції щодо надання додаткових субвенцій на формування інфраструктури ОТГ на відповідний рік за результатами виконання Державного бюджету у I півріччі відповідного року. Це стимулювало б територіальні громади активніше проводити об'єднання в першій половині року та пришвидшить процес формування базового рівня адміністративно-територіального устрою України – спроможних територіальних громад (лист від 29.05.2017 №01.21-3/3156).

2. Населення: чисельність, склад

Загальна чисельність наявного населення області становить 908120 осіб. Для області характерна висока щільність населення - 112,2 особи на кв. кілометр (таблиця 1).

Чисельність наявного сільського населення складає 517004 особи (56,9% всього населення області), постійного - 518915 осіб (57,3 %), наявного міського – 391116 осіб (43,1%), постійного – 386 140 осіб (42,7%) (таблиці 2 та 3).

Статева структура всього постійного населення області стабільна – в ній переважають жінки – 479 157 осіб, або 52,9% від усього населення, а чоловіків – 425 898 особи (47,1 %) (таблиця 4).

За віковими групами постійне населення області розподіляється наступним чином: від 0 до 17 років – 184442 особи, від 14 до 34 років – 268069 осіб (таблиці 5 та 6).

3. Організаційно-кадрові питання місцевих держадміністрацій

У 2017 році діяльність обласної державної адміністрації була спрямована на реалізацію в області законів України, указів, розпоряджень Президента України, постанов і розпоряджень Кабінету Міністрів України, розпоряджень та доручень голови обласної державної адміністрації, планів роботи обласної державної адміністрації. Під постійним контролем керівництва облдержадміністрації були питання щодо стану справ у районах і містах області.

Велика увага надавалася діяльності дорадчих органів, що створені при облдержадміністрації. Найважливішим з них є колегія облдержадміністрації.

У 2017 році в обласній державній адміністрації проведено 9 засідань колегій, на яких розглянуто 30 питань, з них: 18 – планових і 12 – позапланових. За результатами розгляду видано 30 розпоряджень обласної державної адміністрації про затвердження рішення колегії.

Всього за 2017 рік в облдержадміністрації видано 1246 розпоряджень, випадків їх скасування рішенням суду або Президентом України не було.

Кадрова робота в області здійснюється згідно з вимогами чинного законодавства.

Станом на 15 січня 2018 року призначено 10 із 11 голів районних державних держадміністрацій, перших заступників голови районної державної адміністрації – 11, заступників голови районної державної адміністрації – 7 із 11, керівників апарату районної державної адміністрації – 10 із 11.

Штатна чисельність місцевих державних адміністрацій Чернівецької області станом на 01.01.2018 складає 1595 одиниць, у тому числі апарат облдержадміністрації – 101, з них за категоріями посад «Б» – 29; структурні підрозділи облдержадміністрації – 415, з них за категоріями посад «Б» – 126; апарат районних державних адміністрацій – 264, з них за категоріями посад «Б» – 98; структурні підрозділи районних державних адміністрацій – 815, з них за категоріями посад: «Б» – 249.

Кількість вакантних посад – 224, з них: апарат обласної державної адміністрації – 11, структурні підрозділи обласної державної адміністрації – 67, апарат та структурні підрозділи районних державних адміністрацій – 146.

Таким чином фактична чисельність працівників обласної та районних державних адміністрацій станом на 1 січня 2018 року складає 1371 особу, у тому числі: апарат обласної державної адміністрації – 90, з них за категоріями посад: «Б» – 26; структурні підрозділи облдержадміністрації – 348, з них за категоріями посад «Б» – 114; апарат та структурні підрозділи районних державних адміністрацій – 933, з них за категоріями посад «Б» – 317.

Упродовж 2017 року за результатами конкурсів на зайняття вакантних посад державної служби категорій «Б» та «В» призначено 160 осіб, з них: в апараті облдержадміністрації – 16 осіб, у тому числі категорія «Б» – 14, у структурних підрозділах облдержадміністрації – 46 осіб, у тому числі категорія «Б» – 19; в апаратах та структурних підрозділах районних державних адміністрацій – 98 осіб, у тому числі категорії «Б» – 20.

Підвищення рівня професійної компетентності державних службовців здійснюється, переважно, на базі Чернівецького регіонального центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ та організацій за навчальними професійними програмами, програмами постійно діючих і короткотермінових семінарів та тренінговими курсами, які передбачають такі напрямки як: «Запобігання і протидії корупції», «Впровадження нового законодавства про державну службу», «Ділове українське мовлення», «Децентралізація фінансової системи, зміцнення матеріальної та фінансової основи місцевого самоврядування» тощо.

Упродовж 2017 року підвищили кваліфікацію 810 державних службовців, з них категорії «Б» – 26 осіб, категорії «В» – 784 особи. Зокрема, за професійними програмами – 50 осіб, за програмами тематичних постійно діючих семінарів – 29 осіб, за програмами спеціалізованих короткострокових навчальних курсів – 257 осіб, за програмами тематичних короткострокових семінарів – 404 особи, за програмами тренінгів - 48 осіб, за програмами підготовки до участі у конкурсі «Кращий державний службовець» – 22 особи.

4. Взаємодія з органами місцевого самоврядування

Обласна державна адміністрація, керуючись п. 6 ст. 119 Конституції України, ст. 35 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», при виконанні завдань і функцій, визначених чинним законодавством України, забезпечувала конструктивну взаємодію місцевих органів виконавчої влади з сільськими, селищними і міськими радами та об'єднаними територіальними громадами, їх виконавчими органами та сільськими, селищними і міськими головами, сприяла у здійсненні ними власних повноважень місцевого самоврядування, зокрема у вирішенні питань економічного, соціального та культурного розвитку відповідних територій, зміцнення матеріальної та фінансової бази місцевого самоврядування. З цією метою практикувались різні

форми і методи взаємодії: наради з керівниками органів місцевого самоврядування, участь працівників місцевих органів виконавчої влади у засіданнях сесій, виконкомів місцевих рад, громадських слуханнях тощо; проведення навчальних семінарів з працівниками органів місцевого самоврядування, у тому числі з використанням можливостей Чернівецького регіонального центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, керівників державних підприємств, установ та організацій.

Поновлено соціальні паспорти області, районів та кожного населеного пункту регіону, дані про наявний потенціал закладів культурно-побутового обслуговування, чисельність та щільність населення районів та міст обласного значення.

Обласна державна адміністрація постійно розглядає та враховує у своїй діяльності пропозиції депутатів, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб. Так, за звітний період розглянуто 128 запитів та звернень, які надійшли безпосередньо від народних депутатів України та депутатів місцевих рад, та понад 250 звернень і запитів народних депутатів України адресованих з Кабінету Міністрів України для розгляду облдержадміністрацією.

Важливим напрямком роботи обласної державної адміністрації щодо забезпечення взаємодії з органами місцевого самоврядування було сприяння у проведенні 30 квітня, 29 жовтня та 24 грудня 2017 року перших виборів депутатів сільських, селищних, міських рад об'єднаних територіальних громад і відповідних сільських, селищних, міських голів. Такі вибори відбулися у 10 об'єднаних територіальних громадах Герцаївського, Заставнівського, Кіцманського, Новоселицького та Путильського районів.

Депутатський корпус Чернівецької обласної ради становить 63 депутати, міст обласного значення (Чернівці та Новодністровськ) – 68, ОТГ – 606. Впродовж 2017 року змін кількісного складу, утворення нових фракцій в обласній, Чернівецькій і Новодністровській міських радах та радах ОТГ не відбулося.

Проте, 20.12.2017 Чернівецькою міською радою прийнято рішення про припинення депутатських повноважень представника фракції «БПП «Солідарність» Якимчук Н.Я. на підставі її заяви, таким чином кількість членів фракції «БПП «Солідарність» в міській раді зменшилася на 1 особу.

На порядок денний пленарних засідань виносились важливі для жителів населених пунктів питання, серед них: про бюджет та хід його виконання, про соціально-економічний розвиток населених пунктів, організацію літнього відпочинку та оздоровлення дітей, підготовка установ та закладів до роботи в осінньо-зимовий період, надання допомоги малозабезпеченим категоріям населення, передача у власність та приватизація земельних ділянок, проведення благоустрою та інші нагальні питання.

Протягом 2017 року депутатським корпусом Чернівецької обласної ради було прийнято низку рішень резонансного характеру, зокрема: рішення «Про внесення змін до рішення сесії обласної ради від 01.12.2016 № 219-9/16 «Про

визнання бійцями-добровольцями осіб, які брали участь у захисті територіальної цілісності та державного суверенітету України», «Про звернення депутатів Чернівецької обласної ради VII скликання до Кабінету Міністрів України щодо укладання угод з урядами країн ЄС, які межують з Україною про спрощений порядок перетинання спільного державного кордону», «Про звернення депутатів Чернівецької обласної ради VII скликання до Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України щодо недопущення усунення обласних рад від процесу схвалення Перспективних планів формування територій», «Про звернення депутатів Чернівецької обласної ради VII скликання до Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України щодо недопущення передачі державних лісгосподарських підприємств у концесію», «Про звернення до Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України щодо надбавки 25% посадового окладу для працівників закладів, що знаходяться на територіях, яким надано статус гірських» та «Про звернення депутатів Чернівецької обласної ради VII скликання до Президента України щодо присвоєння Степану Бандері, Роману Шухевичу та Євгену Коновальцю звання Герой України», що мали доволі позитивний резонанс серед населення області.

Викликали жваві дискусії у професійних колах та колах зацікавлених осіб такі рішення обласної ради «Про ситуацію, яка склалася довкола тестування вчителів області у форматі зовнішнього незалежного оцінювання», «Про інформацію директора Департаменту освіти і науки обласної державної адміністрації щодо ситуацій, які склалися з проведенням зовнішнього незалежного оцінювання вчителів області та отруєнням учнів Чернівецької ЗОШ I-III ступенів № 27», «Про внесення змін до рішення 7-ї сесії обласної ради VII скликання від 21.09.2016 р. №185-7/16 «Про надання у користування мисливських угідь в Чернівецькій області».

Позитивний суспільний резонанс отримало рішення Чернівецької обласної ради «Про обласний бюджет на 2018 рік» прийняте на 19-й сесії обласної ради.

Разом з тим, негативний суспільний резонанс у мешканців міста Чернівці викликали наступні рішення Чернівецької міської ради:

«Про скасування пункту 1 рішення виконавчого комітету міської ради від 14.03.2017 № 140/6 «Про тимчасове встановлення тарифу на перевезення пасажирів у міському пасажирському транспорті та зупинення дії окремих пунктів рішення виконавчого комітету міської ради від 25.11.2014 № 607/20» від 10.04.2017р. № 638. Рішення викликало суспільний резонанс у зв'язку з тим, що рішенням виконавчого комітету міської ради від 14.03.2017 № 140/6 тимчасово з 01.04.2017 підвищено вартість проїзду у міському пасажирському автотранспорті загального користування в Чернівцях за 1 поїздку у розмірі 4 грн. в автобусах, які виконують перевезення пасажирів у звичайному режимі, в режимі маршрутного таксі та в автобусах, що працюють в експресному режимі руху. У зв'язку із судовим позовом перевізників рішення міської ради від 10.04.2017 № 638 було скасоване рішенням суду;

«Про розгляд електронної петиції щодо перейменування парку Жовтневого в парк Реформації» від 24.01.2017 № 539. Рішення викликало негативний суспільний резонанс у зв'язку з тим, що питання перейменування парку було прийняте без проведення громадського обговорення. Після прийняття цього рішення мешканцями міста були зареєстровані петиції «Про мораторій на перейменування парку «Жовтневий» та «Про перейменування парку Реформації в парк «Озерний», кожна з яких була підтримана більш ніж 250 голосами громадян. В громадських слуханнях з розгляду цих петицій взяв участь 101 мешканець міста. Громадські слухання прийняли рішення накласти мораторій на перейменування парку «Жовтневий» в парк Реформації та повернути парку назву «Жовтневий». Пізніше рішення міської ради від 24.01.2017 № 539 було скасоване в судовому порядку;

Чернівецька міська рада не прийняла рішення «Про гарантії Чернівецької міської ради для забезпечення виконання боргових зобов'язань комунальному підприємству «Чернівецьке тролейбусне управління» за кредитом Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР)». За кредитні кошти планувалося закупити 50 нових тролейбусів. Дане рішення викликало негативний суспільний резонанс. Мешканцями міста була зареєстрована петиція про отримання кредиту для оновлення тролейбусного парку комунального підприємства «Чернівецьке тролейбусне управління», яка була підтримана більше, ніж 250 голосами громадян, однак, на пленарному засіданні в січні 2017 року електронна петиція не була підтримана міською радою.

За звітній період рішень органів місцевого самоврядування рівня області, міст обласного значення та об'єднаних територіальних громад скасованих в судовому порядку за участю обласної державної адміністрації не було. Всі рішення прийнято радами в межах їх повноважень та чинного законодавства.

Питання недовіри головам рад на розгляд пленарних засідань сесій обласної, Чернівецької, Новодністровської міських рад та рад ОТГ у 2017 році не виносилося та не розглядалося.

У рамках реалізації політики децентралізації, постійно збільшується кількість адміністративних послуг, які передаються від прямого надання суб'єктами до надання послуг через Центри надання адміністративних послуг (ЦНАП).

Станом на 01.01.2018 Центрами надання адміністративних послуг, в тому числі утвореними в об'єднаних територіальних громадах, надано 148 тис. послуг, що на 38,2% більше, ніж на 01.01.2017.

Всі Центри надання адміністративних послуг підключено до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень і Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців.

В області функціонує 17 Центрив надання адміністративних послуг (ЦНАП). На кожен адміністративну послугу затверджено інформаційну та технологічну картки, які розміщено у місцях здійснення прийому суб'єктів звернень та на офіційних веб-сайтах. Роботу всіх Центрив надання адміністративних послуг забезпечують 74 адміністратори.

II. Стан здійснення повноважень щодо соціально-економічного розвитку регіону

1. Стан реалізації регіональної стратегії розвитку та виконання плану заходів з її реалізації, програм і проектів регіонального розвитку

Рішенням сесії обласної ради від 18.06.2015 №63–31/15 затверджено Стратегію розвитку Чернівецької області на період до 2020 року. Стратегією визначено 3 стратегічні цілі, 12 операційних цілей та 45 завдань. Стратегічними цілями Стратегії є:

розвиток підприємництва на інноваційній основі, як основа сталого економічного розвитку;

розвиток культури, науки, соціальної сфери, як основа розвитку людського капіталу та трансформації інституційного середовища;

збереження довкілля, як основа безпечного екологічного середовища.

Рішенням сесії обласної ради від 15.03.2016 №17–4/16 затверджено План заходів з реалізації у 2015 – 2017 роках Стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2020 року.

За результатами аналізу виконання Плану заходів за 2016 рік та відповідно до звернень структурних підрозділів облдержадміністрації, територіальних органів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, районних держадміністрацій у 2017 році рішенням сесії обласної ради від 24.03.2017 №5–12/17 до Плану заходів додатково включено 36 проектів, а 15 - виключено у зв'язку із втратою актуальності.

До Плану заходів включено 241 проект по 42 завданням Стратегії, у тому числі 89 проектів загальною вартістю 4,4 млрд. грн. за Програмою 1. «Розвиток підприємництва на інноваційній основі, як основа сталого економічного розвитку», 122 проекти загальною вартістю 0,9 млрд. грн. за Програмою 2. «Розвиток культури, науки, соціальної сфери, як основа розвитку людського капіталу та трансформації інституційного середовища», 30 проектів загальною вартістю 1,5 млрд. грн. за Програмою 3. «Збереження довкілля, як основа безпечного екологічного середовища».

У 2015 – 2016 роках завершено реалізацію 19 проектів загальною вартістю 2161,3 млн. грн., у 2017 році – 43 проекти загальною вартістю 718,4 млн. грн., що складає 19,4% від загальної кількості проектів, що реалізовувались у 2017 році (222 проекти). За Програмою 1. «Розвиток підприємництва на інноваційній основі, як основа сталого економічного розвитку» реалізовано 14 проектів загальною вартістю 447,6 млн. грн., за Програмою 2. «Розвиток культури, науки, соціальної сфери, як основа розвитку людського капіталу та трансформації інституційного середовища» – 25 проектів загальною вартістю 113,4 млн. грн., за Програмою 3. «Збереження довкілля, як основа безпечного екологічного середовища» – 4 проекти загальною вартістю 157,4 млн. грн.

На стадії реалізації знаходились 52 проекти загальною вартістю 929,1 млн. грн., що складає 23,4% від загальної кількості проектів, включених до

Плану заходів, у тому числі 19 проектів загальною вартістю 604,1 млн. грн. за Програмою 1. «Розвиток підприємництва на інноваційній основі, як основа сталого економічного розвитку», 28 проектів загальною вартістю 287 млн. грн. за Програмою 2. «Розвиток культури, науки, соціальної сфери, як основа розвитку людського капіталу та трансформації інституційного середовища» та 5 проектів загальною вартістю 38 млн.грн. за Програмою 3. «Збереження довкілля, як основа безпечного екологічного середовища».

На стадії підготовки знаходяться 59 проектів загальною вартістю 1243,1 млн.грн., що складає 26,6% від загальної кількості проектів, включених до Плану заходів, у тому числі 20 проектів загальною вартістю 972,8 млн. грн. за Програмою 1. «Розвиток підприємництва на інноваційній основі, як основа сталого економічного розвитку», 30 проектів загальною вартістю 230,1 млн. грн. за Програмою 2. «Розвиток культури, науки, соціальної сфери, як основа розвитку людського капіталу та трансформації інституційного середовища» та 9 проектів загальною вартістю 40,2 млн.грн. за Програмою 3. «Збереження довкілля, як основа безпечного екологічного середовища». По 51 проектам розроблено техніко-економічне обґрунтування, проектно-кошторисну документацію, робочі проекти, розпочато розробку та коригування проектно-кошторисної документації, тощо.

Крім того, по 39 проектах підготовлено пакети документів та подано для участі у конкурсному відборі проектів, що будуть реалізовуватись за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку в 2018 році.

Отже, у 2017 році реалізовувалося 95 проектів (42,8% від загальної кількості проектів) на загальну суму 493,5 млн.грн., з них 261,4 млн.грн. за рахунок коштів Державного бюджету, 104,2 млн.грн. – місцевих бюджетів, 127,9 млн.грн. – позабюджетних коштів.

За рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку та співфінансування з обласного бюджету в загальній сумі 108 млн. грн.:

завершено будівництво та реконструкцію мереж водопостачання в смт. Кострижівка Заставнівського району та с.Братанівка Сокирянського району; будівництво, реконструкцію та капітальний ремонт 8 навчальних закладів у м. Чернівцях, с.Йорданешти Глибоцького району, с.Карапчів Вижницького району, с.Тернавка Герцаївського району, с. Подвір'ївка Кельменецького району, в с.Шишківці, с.Киселів та с.Ошихліби Кіцманського району та стадіону в с.Перебиківці Хотинського району; капітальний ремонт покрівлі фтизіатричного відділення в м.Чернівці, стаціонарних відділень обласного клінічного кардіологічного диспансера;

проведено роботи з реконструкції мереж водопостачання та водовідведення смт.Кельменці; будівництва, реконструкції та капітального ремонту 3 навчальних закладів у с.Рідківці Новоселицького району, с. Банилів-Підгірний Сторожинецького району та с. Кадубівці Заставнівського району; будівництво та капітальний ремонт відділень Кіцманської, Путильської та Хотинської центральних районних лікарень, обласної лікарні швидкої медичної допомоги та обласної клінічної лікарні у м. Чернівці.

За рахунок коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій у сумі 116 млн. грн.:

завершено влаштування 2 водопроводів у с. Комарів Кельменецького району та с. Хрещатик Заставнівського району; капітальний ремонт 3 будинків культури та дозвілля у м. Герца Герцаївського району, с. Василів та с. Веренчанка Заставнівського району; будівництво, реконструкцію та капітальний ремонт 5 навчальних закладів у м. Чернівці, с. Йорданешти Глибоцького району, с. Тернавка та с. Дяківці Герцаївського району, с. Василів Заставнівського району;

проведено роботи з капітального ремонту мережі водопостачання с.Подвір'ївка Кельменецького району; реконструкції кінотеатру під кіномистецький центр у м.Чернівцях; реконструкції, будівництва та капітального ремонту 6 навчальних закладів у с.Горішні Шерівці, с.Веренчанка Заставнівського району, м.Сторожинець Сторожинецького району, с.Мамаївці та с.Стрілецький Кут Кіцманського району, с. Перебиківці Хотинського району; реконструкції будівлі обласного перинатального центру та будівництва лікарської амбулаторії в с.Стерче Глибоцького району; реконструкції вуличного освітлення у смт.Лужани, с.Дубівці Кіцманського району;

проведено проектні роботи для реконструкції аеродромного комплексу КП «Міжнародний аеропорт «Чернівці».

За рахунок коштів субвенції на розвиток інфраструктури ОТГ у сумі 7 млн. грн. проведено роботи з добудови приміщень ДНЗ «Веселка» в с.Валя Кузьмина Глибоцького району, будівництва спортзалу та НВК в м.Сторожинець Сторожинецького району та будівництва лікарської амбулаторії загальної практики сімейної медицини в с.Грушівка Глибоцького району.

За рахунок коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа, у сумі 3,6 млн. грн. придбано 4 житлові будинки на території Глибоцької селищної, Сторожинецької міської та Великокучурівської сільської ОТГ, трикімнатну квартиру у Путильському районі, в які після поточного ремонту та облаштування планується поселити 14 дітей.

За кошти ПАТ «Укргідроенерго» в сумі 2 млн.грн. проведено роботи з реконструкції котельні та заміни мереж водопостачання, водовідведення у м.Новодністровськ.

За рахунок коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою 2401500 «Здійснення заходів щодо реалізації пріоритетів розвитку сфери охорони навколишнього природного середовища» на 2017 рік», в сумі 14,5 млн. грн. завершено будівництво каналізаційних очисних споруд у м.Вижниця.

У рамках експерименту з фінансового забезпечення реалізації заходів розвитку автомобільних доріг загального користування державного значення за рахунок перевиконання загального обсягу щомісячних індикативних показників надходжень митних платежів у сумі 27 млн.грн. проведено роботи з будівництва та капітального ремонту автомобільної дороги Р – 62 від а/д Р – 24

(Криворівня) – Вижниця – Сторожинець – Чернівці. Вартість виконаних робіт склала 13,1 млн. грн.

Виконано роботи з будівництва вантажної ділянки МАПП «Порубне», капітального ремонту асфальтового покриття та благоустрою пасажирської ділянки МАПП «Порубне» на суму 990,32 тис.грн.

За кошти місцевих бюджетів у сумі 7 млн.грн. введено в експлуатацію 2 ДНЗ у с.Звенячин Заставнівського району та с.Коровія Глибоцького району, завершено капітальний ремонт приміщень учбово-методичного центру культури Буковини в м. Чернівцях, Центру культури с.Хрещатик Заставнівського району, 2 НВК в с.Ширівці та с.Зарожани Хотинського району.

За кошти міського бюджету Чернівців у сумі 18 млн.грн. завершено будівництво приміщення клубу мікрорайону «Рогізна», закуплено 2 тролейбуси марки «Skoda»; проведено роботи з влаштування осушувальних мереж у житловому мікрорайоні по вул. Д.Лукиjanовича, прокладання зовнішніх мереж водопостачання по вул. Коломийській, з будівництва каналізаційного колектору від РКНС №8 до вул.Таджицької, будівництва проспекту Незалежності на ділянці від вул.Сторожинецької до вул.Героїв Майдану.

В рамках співпраці Чернівецької міської ради з Німецьким товариством з міжнародного співробітництва (GIZ) у проекті «Енергоефективність у громадах» реалізовано проект «Капітальний ремонт вуличного освітлення з використанням інноваційних енергоефективних заходів ВДЕ (енергія сонця)». На вулицях міста Чернівців встановлено 30 світлодіодних ліхтарів, які працюють на сонячних батареях. Загальна вартість проекту склала 776,5 тис. грн., в т.ч.: внесок GIZ – 326,5 тис. грн., міського бюджету – 450 тис. грн.

Встановлено опори і світлодіодні ліхтарі для додаткової підсвітки 5 пішохідних переходів. На 17 пішохідних переходах встановлено спеціальні підвісні ліхтарі, які підсвічують проїжджу частину та інформують водіїв про наближення до пішохідного переходу.

У рамках реалізації заходів з енергозбереження на умовах співфінансування встановлено 491 лічильник.

У бюджетних закладах комунальної власності м.Чернівців виконано 161 енергетичний аудит, у тому числі 50 – за опалювальний період 2015/2016 років на загальну суму 69,7 тис.грн., 111 – 2016/2017 років на загальну суму 761,95 тис.грн.

За рахунок власних коштів суб'єктів господарської діяльності введено в експлуатацію 21 фруктосховище загальною ємністю 17,9 тис. тонн у Хотинському, Кельменецькому та Новоселицькому районах (інвестовано 113,5 млн. грн.), реконструйовано цех підروщування мальків ДУ «Рибофорелевий завод» в с. Лопушне Вижницького району (5,5 млн. грн.).

У рамках реалізації Плану заходів створено індустріальний парк «Новодністровськ» (включено до Реєстру індустріальних (промислових) парків під №16 від 13.01.2017), визначено керуючу компанію – ПАТ «Гравітон». Згідно з ухваленою Концепцією на території індустріального парку очікується

розгортання таких видів бізнесу, як глибока переробка плодово-ягідної продукції, виробництво електричного устаткування та автозапчастин.

Реалізовано ряд проектів у сфері туризму. Зокрема, за рахунок коштів обласного бюджету розроблено та впроваджено новий водний туристичний маршрут «Дністровські барви» у Заставнівському і Хотинському районах, відкрито туристично-інформаційний центр «Ворота в Карпати» у м.Вижниця.

У рамках проекту Австрійської Агенції Розвитку та Програми розвитку ООН «Сталий розвиток сільських територій Чернівецької та Одеської областей» створено СОК «Добрі газди» в с.Михайлівка Глибоцького району, основним видом діяльності якого є заготівля та переробка молока.

З метою запровадження щоквартального моніторингу стану реалізації проектів, включених до Плану заходів, підготовлено розпорядження обласної державної адміністрації від 28.03.2016 №148–р. Узагальнений звіт про результати проведення моніторингу щоквартально розміщується на веб-сайті облдержадміністрації в рубриці «Стратегія розвитку Чернівецької області на період до 2020 року» (<http://www.bukoda.gov.ua/page/strategiya-rozvitku-chernivetskoj-oblasti-na-period-do-2020-roku>).

Звіт про виконання Плану заходів за 2016 рік затверджено рішенням сесії обласної ради від 04.07.2017 №109–14/17 та направлено Мінрегіону України.

Основною причиною невиконання завдань, визначених Планом заходів, є обмежені фінансові ресурси та відсутність нормативних актів, які б регламентували діяльність ОТГ у галузях соціально-культурної сфери.

Так, на сьогодні триває пошук фінансових ресурсів для реалізації ще 68 проектів, які включено до Плану заходів з реалізації у 2018 – 2020 роках Стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2020 року.

Крім того, потребує вирішення питання щодо продовження розбудови сучасної мережі пунктів пропуску на українсько-румунському кордоні, завершення будівництва регіонального перинатального центру, фінансування протипаводкових та протизсувних заходів.

Вищезазначені питання включені в перелік проблемних питань Чернівецької області, які потребують вирішення на рівні центральних органів виконавчої влади у 2018 році, та Плану заходів з реалізації у 2018 – 2020 роках Стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2020 року, який затверджено рішенням сесії обласної ради від 14.11.2017 №193–17/17.

2. Зовнішньоекономічна діяльність, міжрегіональне та транскордонне співробітництво

Враховуючи вигідне географічне положення області, зокрема прикордонний статус, спільні кордони з Європейським союзом (Румунія – 203,2 км), розвиток міжнародного співробітництва є одним із головних факторів, що забезпечує соціально-економічний розвиток Буковини.

У Чернівецькій області створені сприятливі умови для стабільного розвитку зовнішньоекономічної діяльності, пошуку нових ділових партнерів, виходу суб'єктів підприємництва регіону на нові зовнішні ринки реалізації

продукції. Продукція, що виробляється в області, користується попитом та реалізовується як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Суб'єкти підприємницької діяльності області здійснюють експортно-імпортні операції товарами з партнерами із 89 країн світу, послугами – з 72.

Упродовж 2015-2017 років зміни обсягів експорту та імпорту товарів суб'єктами господарювання області мали хвилюподібний характер із загальною тенденцією до зростання.

Збільшення експортних поставок та імпортних операцій товарами спостерігалось у 2015 році та січні-листопаді 2017 року, зменшення – у 2016 році. Перевищення обсягів експорту над імпортом товарів зумовило формування позитивного сальдо зовнішньої торгівлі впродовж 2015-2017 років. Коефіцієнт покриття експортом імпорту коливався від 1,15 до 1,38.

У географічній структурі експорту товарів протягом 2015-2017 років переважали поставки товарів до країн Євросоюзу. Суб'єктами підприємницької діяльності області на даний час експортується до країн ЄС 65,6% загальнообласного обсягу експорту, що на чверть більше загальноукраїнського показника. У товарній структурі експорту області переважали: деревина і вироби з деревини, текстильні матеріали та текстильні вироби, машини, обладнання, електротехнічне обладнання та різні промислові товари (в т.ч. меблі).

Слід зазначити, що за ці роки в область найбільше ввозились текстильні матеріали та текстильні вироби, недорогоцінні метали та вироби з них, а також машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання.

У січні-листопаді 2017 року обсяг експорту товарів становив 128,4 млн. дол. США і зріс на 17,5% у порівнянні з відповідним періодом 2016 року. Імпорт товарів склав 102,3 млн. дол. США і зріс на 18,5%. Сальдо зовнішньоторговельного балансу було позитивним у розмірі 26,2 млн. дол. США.

Найвищі обсяги експортних поставок здійснювались до Румунії (28,8%), Білорусі (8,6%), Польщі (8,2%), Німеччини (5,9%), Республіки Молдова (5,0%), Італії (4,2%), Туреччини (3,7%), Греції (3,7%) та Словаччини (3,5%).

Із введенням в дію зони вільної торгівлі, в рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, в Чернівецькій області на фоні поступового нарощення обсягів експорту товарів та послуг відслідковуються наступні тенденції у міжнародній торгівлі, це - розширення ринків збуту з країнами ЄС (з 47,2% у 2014 році до 65,6% за січень-листопад 2017 року) та скорочення торгівлі із суб'єктами господарювання Російської Федерації у 4 рази (з 18,2% у 2014 році до 4,5% за січень-листопад 2017 року).

Серед найбільших країн-партнерів відбулося зростання експорту товарів за січень-листопад 2017 року у порівнянні з відповідним періодом 2016 року до Словаччини (у 3,5 рази), Греції (у 2,2 рази), Польщі (на 64,9%), Румунії (на 42,3%), Республіки Молдова (на 36,6%), Італії (на 18,3%), Білорусі (на 8,0%), Росії (на 4,6%). Водночас, експорт скоротився до Німеччини (на 26,6%) та Туреччини (на 11,7%).

Порівняно з аналогічним періодом 2016 року зростання імпорту товарів спостерігалось із Білорусі (у 2,6 рази), Німеччини (на 70,8%), Італії (на 47,7%), Китаю (на 22,4%), Румунії (на 11,7%).

Основу товарної структури експорту склали: деревина і вироби з деревини (37,4 млн. дол. США або 29,1% від загального експорту), продукти рослинного походження (19,8 млн.дол. США або 15,4%), машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання (18,5 млн.дол. США або 14,4%), текстильні матеріали та текстильні вироби (16,9 млн.дол. США або 13,2%), меблі (12,7 млн.дол. США або 9,9%), готові харчові продукти (8,9 млн. дол. США або 6,9%), недорогоцінні метали та вироби з них (1,4 млн. дол. США або 1,1%).

Відбулось зростання, порівняно з аналогічним періодом 2016 року, експорту наступних груп товарів: продуктів рослинного походження – на 75,7%, машин, обладнання та механізмів, електротехнічного обладнання – на 75,3%, готових харчових продуктів – на 66,9%, меблів – на 24,3%, текстильних матеріалів та текстильних виробів – на 11,3%, деревини та виробів з деревини – на 1,5%. Зменшилися обсяги експорту недорогоцінних металів та виробів з них (на 23,7%).

У товарній структурі імпорту переважали: текстильні матеріали та текстильні вироби (27,9 млн.дол. США або 27,3% від загального обсягу імпорту), машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання (18,8 млн.дол. США або 18,4%), недорогоцінні метали та вироби з них (11,5 млн.дол. США або 11,2%), засоби наземного транспорту (9,1 млн. дол. США або 8,9%), деревина і вироби з деревини (5,2 млн. дол. США або 5,1%), готові харчові продукти (2,7 млн.дол. США або 2,7%), різні промислові товари (2,5 млн. дол. США або 2,4%).

Обсяг експорту послуг за січень-вересень 2017 року становив 17,3 млн.дол. США, що на 8,6% більше рівня відповідного періоду 2016 року. Імпорт послуг збільшився на 17,2% і склав 1,3 млн. дол. США. Позитивне сальдо у зовнішній торгівлі послугами склало 16,0 млн. дол. США.

Суб'єкти підприємницької діяльності області проводили експортно-імпортні операції послугами з 72 країнами світу, основними з яких були: Румунія (5,4 млн. дол. США або 31,1% від загального обсягу), Індія (3,8 млн. дол. США або 22,1%), Нідерланди (2,5 млн. дол. США або 14,2%), Канада (1,4 млн. дол. США або 7,8%), Польща (0,8 млн. дол. США або 4,6%). Найбільше послуг отримано з Польщі.

Основні статті структури експорту послуг це: послуги з переробки матеріальних ресурсів (5,3 млн.дол. США або 30,9%), послуги, пов'язані з подорожами (4,5 млн.дол. США або 26,3%), послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги (3,9 млн.дол. США або 22,6%), транспортні послуги (3,3 млн.дол. США або 18,9%), ділові послуги (228,8 тис. дол. США).

У порівнянні з аналогічним періодом 2016 року збільшився експорт послуг у сфері телекомунікацій, комп'ютерних та інформаційних послуг (на

62,9%), транспортних послуг (на 23,1%), послуг, пов'язаних з подорожами (на 17,3%), ділових послуг (на 13,2%); зменшився – послуг з переробки матеріальних ресурсів (на 21,3%).

Від зарубіжних партнерів підприємствами області найбільше отримано транспортних послуг (818, 0 тис. дол. США або 65,3% від загального обсягу імпорту), ділових послуг (263,2 тис. дол. США або 21,0%), послуг, пов'язаних з подорожами (46,7 тис. дол. США або 3,7%).

З 2015 року спостерігається тенденція до зменшення обсягів прямих іноземних інвестицій, спричинена зміною вартості акціонерного капіталу нерезидентів за рахунок курсової різниці. Крім того, на обсяг іноземного капіталу вплинуло часткове вилучення інвестицій у зв'язку з зміною власника або скорочення виробництва та перереєстрація іноземних інвестицій у вітчизняні після виходу іноземного інвестора зі складу засновників підприємства. У 2017 році відбулось нарощення обсягів іноземного капіталу за рахунок інвестування.

Загальний обсяг залучених з початку інвестування в економіку області прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) на 01.10.2017 становив 63,7 млн.дол. США, що на 11,5% більше обсягів інвестицій на початок 2017 р.

Обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) у розрахунку на одну особу населення наростаючим підсумком з початку інвестування в економіку області на 01.10.2017 склав 70,3 дол. США.

Збільшення вартості акціонерного капіталу за січень-вересень 2017 року становило 6574,5 тис. дол. США, у тому числі за рахунок інвестування 1774,7 тис. дол. США у підприємства області та курсової різниці в сумі 4829,5 тис. дол. США. Вилучення іноземного капіталу протягом січня-вересня 2017 року було незначним на рівні 0,05% (29,7 тис. дол. США).

В економіку Чернівецької області інвестує 41 країна світу. За обсягами інвестування лідерами є Нідерланди, Велика Британія, Кіпр, Туреччина, Румунія, Італія та Ізраїль. На ці країни припало 73,1% від загального обсягу прямих іноземних інвестицій в економіку області.

Іноземні інвестиції спрямовуються у вже розвинені сфери економічної діяльності. Майже половина (46,6% від загального обсягу) прямих іноземних інвестицій зосереджено на промислових підприємствах – 29,7 млн. дол. США, у т. ч. переробної промисловості – 27,1 млн. дол. США (42,6%). Суттєві обсяги інвестицій внесено у підприємства з виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – 20,2 млн. дол. США та виготовлення виробів з деревини, виробництва паперу та поліграфічної діяльності – 3,7 млн. дол. США.

Найбільшими за обсягами вкладених іноземних інвестицій підприємствами Чернівецької області є: ТОВ «Дьолер Буковина», засновниками якого є юридичні та фізичні особи з Нідерландів та Німеччини – займається виробництвом яблучного концентрату; ТОВ «Кам'янка Аграр» з німецькими інвестиціями, ТОВ «Агрофірма «Оршівська», ТОВ «Сварог-Буковина», ТОВ «Дністрові роси», ТОВ «АТЗТ Мирне»; ТОВ «Буковинські будівельні матеріали» (добування піску та гравію) та Іспаська філія ТОВ «Клесівський

кар'єр нерудних копалин «Технобуд» (виробництво цементу, сухих будівельних сумішей, металопокриття, гіпсокартону тощо), які є дочірніми підприємствами французької будівельної компанії Lafarge; ПП «Мелауда», СП «Мітаче», ТОВ «Грін Вуд Чернівці» з італійськими інвестиціями та ПП «Екопелет Україна» (Литва), ПП «Бурак» (Туреччина), ТОВ «Грін-Планет» (Чехія) успішно займаються деревообробкою; ТЗОВ «СО'ОК» (Республіка Панама) займається виробництвом фруктових та овочевих соків; ТОВ «Шведсько-українська клініка «Angelholm», ТОВ «Букінтермед» (Німеччина) здійснюють діяльність у галузі охорони здоров'я; ТЗОВ «Файре Фінансе» (Чехія), ПП «Європрофіль» (Туреччина) займаються будівництвом споруд електропостачання та телекомунікацій, електромонтажними роботами; ТЗОВ «Бетті Аїс Україна» (Румунія), ТОВ «Сварог-Експорт» (Кіпр), ТЗОВ «Ефес-Трейдинг» (Туреччина) – оптовою торгівлею продуктами, шоколадними та кондитерськими виробами, діяльністю кафе; фірма «Альтфатер Чернівці» (Німеччина) здійснює діяльність у сфері прибирання сміття, боротьби із забрудненням та поводження з відходами.

Чернівецький невідокремлений виробничий структурний підрозділ ТОВ «СЕ Борднетце-Україна» – завод, що входить до концерну Sumitomo Electric Bordnetze – провідного світового виробника кабельної продукції для автомобілів, працює з травня 2013 року і забезпечує робочими місцями понад 800 мешканців Чернівців та районів Буковини.

З 2016 року в області розпочало виробничу діяльність ТОВ «Аутомотів Електрик Україна» (Німеччина), що входить до корпорації ПРЕТТЛЬ КАБЕЛЬКОНФЕКТИОН, та спеціалізується на виготовленні електрообладнання для автовиробників-гігантів.

З метою активізації інвестиційного співробітництва виконавчою владою краю впродовж 2017 року проводилася відповідна робота щодо поширення інформації серед суб'єктів господарської діяльності області про можливість участі у заходах, спрямованих на налагодження прямих контактів з потенційними інвесторами, встановленні ділових зв'язків, що активізують обмін знаннями та комерційну взаємодію між іноземними та вітчизняними компаніями.

Проводилася робота щодо залучення суб'єктів підприємництва області до участі у більш, ніж 40 міжнародних виставково-ярмаркових заходах, 12 форумах, 7 торгових місіях, 5 конференціях, 9 семінарах з покращення рівня підготовки спеціалістів для виходу на ринки зарубіжних країн, керівники підприємств області інформувались про пропозиції іноземних компаній щодо співпраці у різних сферах діяльності (сільське господарство, текстильна, меблева, деревообробна, харчова, машинобудівна промисловості та ін.).

Забезпечено підготовку та подання матеріалів для розгляду міжурядових комісій при Мінекономрозвитку щодо просування експорту.

З метою отримання об'єктивної картини інвестиційного середовища в Чернівецькій області та виявлення проблемних питань щодо інвестування,

підприємствам з іноземними інвестиціями запропоновано взяти участь в анкетуванні в рамках Урядового проекту «Інвестиційний монітор».

Адміністрації Президента України підготовлено інформацію про великі інвестиційні проекти, що можуть бути реалізовані в регіоні для формування зведеного портфеля потенційних інвестиційних проектів, а також для підвищення обізнаності бізнес-спільнот про інвестиційні можливості регіону.

Міністерству аграрної політики та продовольства України підготовлено та надіслано інформацію про суб'єктів підприємництва Чернівецької області, які зацікавлені у двосторонньому співробітництві, а також анкети інвестиційних пропозицій та наявні презентаційні матеріали англійською мовою.

Міністерству економічного розвитку і торгівлі України направлено актуальні комерційні пропозиції суб'єктів господарювання області, довідник «Made in Bukovina», інвестиційні пропозиції типу «Brownfield», «Greenfield», «Existing companies», презентаційні матеріали про Чернівецьку область англійською мовою для підготовки до проведення 7-го засідання Координаційної Ради з питань економічного співробітництва з Японією при Мінекономрозвитку та Комітету ділового співробітництва з Україною Японської федерації бізнесу «Кейданрен».

Представнику англійськомовного інтернет-ресурсу про Україну «Ukrainian Gate» надіслано довідник «Made in Bukovina» та презентаційні матеріали про Чернівецьку область англійською мовою для популяризації в закордонному інформаційному просторі.

Підготовлено та направлено Мінрегіону інвестиційні пропозиції масштабних інфраструктурних проектів, що можуть реалізовуватись на території Чернівецької області, для формування банку таких проектів та для залучення інвестицій, в тому числі міжнародних фінансових організацій та приватних інвесторів.

У 2017 році в області реалізовано ряд міжнародних іміджевих заходів, візитів до інших країн світу, зустрічей, спрямованих на посилення економічної активності та відновлення економічного зростання, а також проведено роботу з потенційними інвесторами щодо розміщення іноземних інвестицій.

Так, Чернівецьку область представлено під час заходів з нагоди святкування 20-ї річниці підписання Меморандуму про партнерство між Чернівецькою обласною державною адміністрацією (Україна), Радою депутатів округу Швабія (ФРН), Сучавською повітовою радою (Румунія).

У рамках візиту до США у складі української делегації для участі у 65-му Національному молитовному сніданку у Вашингтоні, відбулася зустріч голови Чернівецької обласної державної адміністрації з представниками української діаспори та бізнес-еліти США, з керівниками Агентства США з міжнародного розвитку (USAID), яке фінансує в Україні проекти з розвитку сільського господарства та енергозбереження, з метою реалізації спільних інвестиційних проектів, а також започаткування регіональної співпраці зі штатом Делавер.

У рамках візиту до Автономного Краю Воєводино (Республіка Сербія), який відбувся 17-20 червня 2017 року делегація Чернівецької області презентувала економічний потенціал та інвестиційні можливості.

15-17 жовтня 2017 року в рамках X Європейського економічного форуму – Лодзь 2017 (Польща) взято участь у панельних дискусіях, а також церемонії нагородження „Сильні в бізнесі”. У ході форуму обговорено питання щодо активізації подальшої співпраці у різних сферах у рамках Угоди про співробітництво між Чернівецькою областю (Україна) та Лодзьким воєводством (Республіка Польща). Також, польською стороною виявлено зацікавленість щодо налагодження співпраці та розміщенні інвестицій у текстильну галузь.

З метою популяризації гірських професій та обміну досвідом з 19 по 21 жовтня 2017 року у Вижницькому районі проходив Міжнародний фестиваль гірських професій за участю представників з Франції, Польщі, а також Чернівецької, Івано-Франківської, Львівської та Закарпатської областей.

Окрім того, задля популяризації потенційних можливостей міста Новодністровськ, залучення інвестицій для його розвитку, 20 – 21 жовтня 2017 року пройшли Дні Словаччини у Новодністровську.

19 січня 2017 року організовано та представлено потенційним іноземним інвесторам – представникам румунської компанії «OZTASAR» – два інвестиційних майданчики у м. Чернівці для можливого розміщення швейної фабрики.

Для сприяння залученню інвестицій в економіку області, утворено Інвестиційну раду у Чернівецькій області, як дорадчий орган Чернівецької обласної державної адміністрації.

Налагоджено співпрацю з Офісом залучення та підтримки інвестицій UkraineInvest та Офісом просування експорту при КМУ. Зокрема, 23.01.2017 представлено область у всеукраїнському семінарі «Економічний розвиток регіонів: стратегія та інструменти щодо залучення інвестицій та підвищення експортного потенціалу». Також підготовлено та надіслано інвестиційні пропозиції регіону та інформацію про наявні вільні земельні ділянки і вільні виробничі площі для розміщення на веб-ресурсі офісу.

Крім того, з Офісом із залучення та підтримки інвестицій опрацьовано запит австрійській компанії, що займається виробництвом м'яких меблів, та запропоновано майданчики для розміщення меблевого виробництва в Чернівецькій області.

З метою впровадження нових проектів на території області проведено наступні зустрічі:

Інституту термоелектрики НАНУ з представниками іноземних компаній, за результатами якої підписано Угоду про співпрацю між французькою компанією Содерн та Інститутом термоелектрики до 2030 року щодо нарощування експорту наукоємної продукції з Буковини;

з представниками китайської компанії «Huawei», в ході якої обговорювалося використання на взаємовигідних засадах наукових досягнень українських вчених, що дозволить створити спільні підприємства;

з Послом Індії в Україні, під час якої обговорено співпрацю Буковинського державного медичного університету з дипломатичними та навчальними установами Індії щодо можливості навчання студентів з Індії в Чернівцях.

Розглянуто звернення ТОВ «Еко Баланс Сервіс» щодо сприяння у реалізації інвестиційного проекту із переробки відходів та захисту довкілля за участю італійського фонду Torre Sgr Fund in Rome та італійських компаній. У листопаді 2017 року розглянуто звернення литовського інвестора щодо можливості започаткування співробітництва з Чернівецькою областю у сфері альтернативної енергетики.

У рамках візиту делегації Представництва ЄС в Україні до Чернівецької області, за сприяння обласної державної адміністрації 20.09.2017 проведено панельну дискусію для представників малого та середнього бізнесу. Захід зібрав представників близько 40 підприємств області, які здійснюють або планують здійснювати зовнішньоекономічну діяльність.

Питання щодо перспективних напрямів співпраці, реалізації спільних проектних ініціатив в різних галузях на міждержавному та міжрегіональному рівні, обговорювалися під час зустрічей з представниками іноземних держав в Україні, з них Сучавської повітової ради (Румунія), з представниками Торгово-промислових палат повітів Прахова та Сучава (Румунія), а також з Генеральним консулом Румунії в м. Чернівці, з Генеральним консулом Словацької Республіки в м.Ужгород, з Надзвичайним та Повноважним Послом Республіки Молдова в Україні, з координатором групи та спостерігачами Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ у м.Чернівці, з делегацією Республіки Сербія на чолі з головою Національної ради української національної меншини в Республіці Сербія, з Генеральним консулом Чеської Республіки у Львові, з представником Генеральної ради депутатів округу Швабія, Німеччина, з Надзвичайним та Повноважним послом Норвегії, з головою Союзу українців у Румунії, з Міністром у справах румунів звідусіль, з уповноваженим уряду Федеральної землі Карінтія, Австрія, з Надзвичайним та Поважним послом Держави Ізраїль в Україні, з Надзвичайним і Поважним послом Федеративної Республіки Німеччина, з Надзвичайним і Повноважним Послом Литовської Республіки, з Міністром-Радником Посольства Японії тощо.

Визначальним чинником розвитку транскордонного співробітництва є формування системи проектів, що відповідають євроінтеграційним пріоритетам державної та європейської регіональної політики.

Чернівецька область є активним учасником міжрегіонального та транскордонного співробітництва, що яскраво проявляється через призму імплементації цілої низки різноманітних проектів. Так, завдяки тісній та налагодженій роботі з нашими румунськими та молдавськими колегами у рамках Спільної операційної програми «Румунія – Україна – Республіка

Молдова 2007-2013» Європейського інструменту сусідства та партнерства нам вдалося успішно реалізувати 28 проектів транскордонного співробітництва на суму більше 13 млн. євро (2 у галузі медицини, 5 у сфері туризму, 2 у сфері культури, 2 у сфері спорту, 2 стосовно запобігання надзвичайних ситуацій, 3 у сфері житлово-комунального господарства, 4 з розвитку агропромислового комплексу, 3 з інноваційного розвитку, 1 у сфері соціального захисту, 2 з безпеки та 2 у галузі підприємництва).

Головними результатами впровадження цих проектів є: придбання та встановлення обладнання для двох горизонтальних пісколовок з пропускною спроможністю 100000 м³/день для очищення води в м. Чернівці; впорядкування сміттєзвалища в м.Сторожинець та придбання контейнерів для сміття і сміттєвоза; проведення капітального ремонту хірургічного відділення та придбання медичного обладнання для Новоселицької та Заставнівської ЦРЛ, автомобіля швидкої допомоги та реанімобіля із медичним обладнанням та рентгенапарату; придбання 2 глибокорозпушувачів, 2 автомобілів-самоскидів, 4 екскаваторів, 2 автогрейдерів; збудовано та введено в експлуатацію 30 гідрометеорологічних автоматизованих станцій, створено автоматизовану систему раннього виявлення загрози виникнення надзвичайних ситуацій та сповіщення населення, до складу якої входять: прогностичні моделі, ГІС складова, система оповіщення (24 пункти), влаштовано берегоукріплення методом габіонних ящиків, загальною протяжністю понад 770 м, а також проведення тренінгів та навчань для спеціалістів, розповсюдження інформаційних матеріалів щодо бережного ставлення до води, поведження з відходами, боротьби з ерозією ґрунтів, профілактики захворювань та проведено відповідні інформаційні сесії; розроблено веб-сайти проектів.

Обласною державною адміністрацією забезпечено виконання функцій бенефіціара по 28 проектах відповідно до вимог постанови КМУ від 15.02.2002 №153, зокрема участь у роботі Спільних моніторингових комітетів програм, участь у заходах проектів, проведення моніторингу стану реалізації проектів та надання відповідних консультацій, а також співпраця з представниками СТС програми для оперативного вирішення проблемних питань.

В рамках реалізації великомасштабного проекту «Облаштування міжнародних автомобільних пунктів перетину кордонів «Красноільськ», «Дяківці», відповідальним виконавцем якого є Державна фіскальна служба України, фактично виконано 75% робіт, однак, не здійснено оплату за виконані роботи, що призвело до початку процедури розірвання грантового контракту. З метою вирішення питання щодо завершення реалізації проекту Чернівецькою облдержадміністрацією ініційовано розгляд питання на державному рівні на чотирьох нарадах щодо проблемних питань функціонування пунктів пропуску на західній ділянці державного кордону (3 - під головуванням Першого віце-прем'єр-міністра – Міністра економічного розвитку і торгівлі України Кубіва С.І., 1 - під головуванням Віце-прем'єр-міністра України Кістіона В.Є.).

Зважаючи на зобов'язання, взяті на себе українською стороною, розбудову пунктів пропуску «Красноільськ» та «Дяківці» заплановано завершити до 30.06.2018 за кошти Державного бюджету України.

За активного сприяння Чернівецької обласної державної адміністрації до переліку проектів, які відібрані для фінансування у рамках програми територіального співробітництва країн Східного Партнерства «Україна – Молдова» і в рамках яких виконавцями та партнерами виступатимуть представники Чернівецької області, включено 8 проектів, що дозволить залучити в область вже у 2018 році близько 900,0 тис. євро, зокрема, 3 проекти у сфері культури, освіти та спорту, 1 у галузі медицини, 3 стосовно захисту навколишнього середовища, 1 з безпеки життєдіяльності.

Окрім того, область прийняла активну участь у другому конкурсі проектів в рамках Спільної операційної програми «Угорщина – Словаччина – Румунія – Україна 2014-2020». Зокрема, проведено Інформаційний день у рамках Програми, під час якого здійснено презентацію Програми, розглянуто умови участі Чернівецької області у конкурсному відборі проектів, апікаційний пакет, бюджет та фінансове планування, а також етап розробки проектів та пошук партнерів у рамках Програми, на цей час здійснюється оцінка поданих проектів.

Завдяки злагодженій роботі та взаємодії Чернівецької обласної державної адміністрації з Міністерством економічного розвитку і торгівлі України Європейська Комісія погодила проектну пропозицію від Чернівецької області «Покращення транскордонної інфраструктури – Відкриті ворота до Європи», яку включено до основного переліку великих інфраструктурних проектів у рамках Спільної операційної програми «Румунія-Україна 2014-2020» Європейського інструменту сусідства, що передбачає будівництво під'їзних шляхів до КПП «Красноільськ» загальною вартістю близько 4 млн. євро.

Окрім того, Чернівецька область залучена до реалізації спільно з румунськими партнерами великомасштабного проекту «Покращення захисту та рівня безпеки населення у прикордонній зоні шляхом спільного навчання та спільних дій в екстрених випадках», у рамках якого грантове фінансування для Чернівецької області складає 200,0 тис. євро.

Окрім залучення грантових коштів в рамках програм прикордонного співробітництва в області налагоджено співробітництво з міжнародними та донорськими організаціями.

Зокрема, в рамках спільного проекту Європейського Союзу та Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» впродовж 2017 року реалізовано:

11 мікропроектів з розвитку об'єктів соціальної сфери на селі та розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів з обробітку землі та заготівлі дикоростучих плодів і ягід у Вижницькому, Кіцманському та Путильському районах на загальну суму 2,9 млн. грн.;

мікропроект «Школа реєстратора/адміністратора для ОТГ Чернівецької області» на суму 324,1 тис. грн., в результаті якого 18 ОТГ області отримали

програмний комплекс «Розумне село» в залежності від заявлених потреб. З метою якісного внесення в програмний комплекс баз даних забезпечено навчання фахівців громад по використанню програмного комплексу «Розумне село», а також консультаційний супровід від розробника програми протягом вересня – грудня 2017 року.

В рамках реалізації спільного проекту Австрійського Агенції Розвитку та Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй «Сталий розвиток сільських територій Чернівецької та Одеської областей» реалізовано 4 мікропроекти з розвитку об'єктів соціальної сфери на селі на суму 1,7 млн. грн. та створено сільськогосподарський обслуговуючий кооператив «Добрі газди» (с. Михайлівка, Глибоцький район), а також розпочато реалізацію мікропроекту «Економічний розвиток СОК «Добрі газди» Глибоцької ОТГ», що передбачає закупівлю обладнання для створення мінілінії з переробки молока на м'які та тверді сири, сметану, масло, загальною вартістю 759,2 тис. грн. Також відібрано 8 бізнес-планів та реалізовано 8 мікропроектів, що передбачають фінансову підтримку започаткування бізнесу на селі на загальну суму 807,6 тис. грн.

За фінансової підтримки Уряду Німеччини у співпраці з Німецьким Товариством Співробітництва (GIZ) у 2017 році реалізуються 2 пілотних проекти: «Інтегрований розвиток міст» та «Децентралізація влади в Україні». У рамках вказаних проектів 12 ОТГ отримали грантові кошти у сумі близько 1,6 млн. грн. для виготовлення проектно-кошторисної документації.

У співпраці з посольством Японії в Україні за програмою безвідплатної допомоги «Кусаноне», реалізовано проект «Модернізація медичного обладнання у Чернівецькій обласній дитячій клінічній лікарні», в результаті якого придбано та передано медичне обладнання для обласної дитячої лікарні на суму близько 1,5 млн. грн.

Загалом, в результаті впровадження проектів міжнародної технічної допомоги в Чернівецькій області відбулася модернізація шкіл/дитсадків, закладів охорони здоров'я (покращення надання медичних послуг), збільшення енергоефективності на місцевому рівні, розвиток малого бізнесу в сільській місцевості та створення нових робочих місць, надана підтримка громадам в розробці і впровадженні реформи з децентралізації.

У рамках укладених міжрегіональних угод Чернівецька область підтримує міжнародні зв'язки з 7 регіонами 6 зарубіжних країн, зокрема з провінцією Саскачеван (Канада), округом Швабія (Німеччина), Сучавським повітом (Румунія), департаментом Майєнн (Франція), Шльонським та Лодзьким воєводствами (Республіка Польща), Вараждинською жупанією (Республіка Хорватія).

Протягом 2017 року організовано та проведено 38 офіційних (протокольних) зустрічей керівництва Чернівецької області в рамках візитів іноземних делегацій в Чернівецьку область, що у 3,2 рази більше, ніж у 2016 році (за 2016 рік - 12 офіційних зустрічей).

Під час зустрічей обговорено питання поглиблення співпраці у сферах економіки та бізнесу, культури, освіти і науки, охорони здоров'я,

інфраструктури, сільського та лісового господарства, інформаційних технологій, туризму, в тому числі в умовах безвізового режиму, актуальні питання щодо освітніх можливостей та надання послуг у сфері охорони здоров'я для учасників АТО та членів їх сімей, переселенців; децентралізації та об'єднання територіальних громад; належного забезпечення прав румунської громади в Чернівецькій області та функціонування румуномовних шкіл на території Чернівецької області; питання реабілітації та соціальної адаптації учасників антитерористичної операції; можливості співпраці на міждержавному та міжрегіональному рівні тощо.

У 2017 році за сприяння посольства Японії в Україні проведено висадку алеї сакур; за сприяння посольства Індії в Україні – фестиваль йоги та релаксації; за сприяння посольства Молдови на оздоровлення до літнього табору «Дружба» (с. Кошниця, Дубуссарівський район, Молдова) від Чернівецької області поїхали 29 дітей зі шкіл для обдарованих дітей з румунською мовою викладання; за сприяння посольства Румунії відбулись: фотовиставка «Ретроспектива» Ш. Тот, виставка «Мистецький діалог художників Сучави та Чернівців»; театральний колектив Орадського театру імені Регіни Марії (Румунія) взяв участь у XII Регіональному фестивалі комедії «Золоті оплески Буковини», а також відбулись обмінні гастрольні тури професійних мистецьких колективів Чернівецької області та Румунії; за сприяння Генерального консульства Угорщини в Ужгороді проведено виставку робіт фотомитця та історика архітектури Р. Клейна, виставку «Зріз сучасного мистецтва Закарпаття» та виставку робіт П. Матла «По п'ять»; за сприяння посольства ФРН в Україні – літературні читання з Р. Кунце; за сприяння Генерального консульства Республіки Польща у Львові проведено виставку колекцій живопису «Грюнвальд-арт»; за сприяння посольства Австрії – виставку відомого австрійського художника Альфонса Преснітца.

Крім того, впродовж 2017 року на МАПП «Порубне» проведено 5 офіційних зустрічей керівництва Чернівецької області з головою Сучавської повітової ради Г. Флутуром з метою обговорення питань запровадження руху потяга за маршрутом «Чернівці – Сучава» і в зворотному напрямку, а також обговорення стану й перспектив розвитку малого та середнього бізнесу у Чернівецькій області та Сучавському повіті, співробітництва Чернівецької і Сучавської торгово-промислових палат та розвитку сільського господарства.

З дружніми партнерськими регіонами іноземних країн активно співпрацюють й райони області, зокрема Сторожинецький, Вижницький та Глибоцький. В рамках існуючого співробітництва впродовж 2017 року відбулось 10 протокольних візитів представників іноземних країн до вищезазначених районів Чернівецької області.

Впродовж року в області організовані наступні міжнародні заходи:

у січні в рамках проведення фольклорного фестивалю маланок в Чернівецькій області організовано та проведено офіційну зустріч керівництва області з представниками іноземних делегацій, а також круглий стіл на тему

«Збереження, розвиток та популяризація різдвяно-новорічних традицій Буковини» за участю представників з Угорщини, Польщі, Румунії;

у серпні в Чернівецькій області проведено XVI-й етап Міжнародного юнацького футбольного турніру „Чотири регіони для Європи”, участь у якому взяли політичні, спортивні та культурні делегації партнерських регіонів Чернівецької області. Участь у турнірі взяли 126 осіб, серед яких представники партнерських регіонів Чернівецької області, а саме округу Швабія (ФРН) на чолі з Президентом Генеральної ради депутатів округу Юргеном Райхертом, Сучавської повітової ради (Румунія) на чолі з головою повітової ради Георге Флутуром та департаменту Майєнн (Франція) на чолі з заступником голови департаменту Майєнн Жераром Дюжар’є. В рамках заходу представники політичних делегацій регіонів чотирьох країн взяли участь у серії футбольних ігор для учасників спортивних делегацій, виставці фоторобіт „Відкриваючи Буковину” для учасників культурних делегацій, а також офіційній зустрічі у форматі круглого столу на тему: „Міжнародна співпраця регіонів: головні досягнення та перспективи в контексті Україна - ЄС” та відкритті Буковинського медіа-центру «BelleVue», за фінансової підтримки округу Швабія (ФРН).

Водночас в рамках зазначених заходів з 05 до 08 серпня 2017 року з метою напрацювання спільних проектних ініціатив м. Чернівці відвідала делегація представників округу Швабія з питань розвитку соціальної сфери у складі Йоганна Міллера, Клауса Престеле, Матіаса Ріппе. В результаті у 2017 році спільно підготовлено проект щодо інклюзії та подано німецькою стороною для участі в програмі «Партнерство з містами Німеччини», який буде реалізовано на базі Буковинського обласного центру соціальної реабілітації дітей-інвалідів «Особлива дитина» у 2018 році.

В рамках існуючого партнерства впродовж 2017 року надано сприяння в організації 8 закордонних відряджень посадових осіб Чернівецької обласної державної адміністрації проти 5 – за 2016 рік.

Так, голова, заступники голови та представники Чернівецької облдержадміністрації взяли участь у низці Міжнародних форумів та конференцій, ярмарково-виставкових заходів, навчально-тренінгових програм («Буковинський тиждень» з нагоди святкування 20-ї річниці співпраці (м. Аугсбург, округ Швабія, Федеративна Республіка Німеччина); Фестиваль «Калина» (м. Новий Сад, Республіка Сербія); Штефанська програма (м. Сучава, Румунія); X Європейський економічний форум – Лодзь 2017, (Лодзьке воєводство, Республіка Польща); VI Форум Стратегії ЄС для Дунайського регіону (м. Будапешт, Угорщина); навчальна тренінгова програма «Досвід Сінгапуру у сфері державного управління» (м. Сінгапур, Республіка Сінгапур) та «Програма для експертів»(м. Берлін, ФРН).

За результатом співпраці з посольством Австрії в Україні 16.02.2017 підписано Меморандум про розуміння між Чернівецькою обласною державною адміністрацією, Чернівецькою обласною радою та Програмою розвитку Організації Об’єднаних Націй стосовно співпраці в рамках реалізації

спільного проекту Австрійської Агенції Розвитку та Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй «Сталий розвиток сільських територій Чернівецької та Одеської областей». Практичну реалізацію цього пілотного проекту розпочато у другій половині 2017 року та буде завершено у I половині 2018 року, бюджет проекту для Чернівецької області складає 250 тис. євро.

Одночасно в листопаді 2017 року підписано Меморандум про порозуміння щодо сталого розвитку між Чернівецькою обласною державною адміністрацією, Чернівецькою обласною радою та Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй, який є невід'ємною частиною Угоди про партнерство між Чернівецькою обласною державною адміністрацією, Чернівецькою обласною радою та Програмою розвитку ООН від 18.09.2014 для продовження співпраці на період до 2022 року.

В рамках співпраці з Національною радою української національної меншини (Республіка Сербія) та за результатами поїздки української делегації на чолі з заступником голови обласної державної адміністрації до м. Новий Сад (Республіка Сербія) підписано Меморандум про співпрацю між комунальним учбово-методичним центром культури Буковини (Україна) та Національною радою української національної меншини (Республіка Сербія).

У 2017 році розпочато співпрацю з Програмою «U-LEAD з Європою», яка спільно фінансується Європейським Союзом та його країнами-членами Данією, Естонією, Німеччиною, Польщею та Швецією. 09.06.2017 відкрито офіс Чернівецького відокремленого підрозділу установи «Центр розвитку місцевого самоврядування», створеного за підтримки Програми. У 2017 році представники органів місцевого самоврядування Чернівецької області за підтримки Програми U-LEAD здійснили навчальну поїзду до м. Держонюв (Нижньосілезьке воєводство, Республіка Польща) з метою перейняття досвіду з питань децентралізації та передачі владних повноважень, реформи місцевого самоврядування, європейської інтеграції, а також залучення грантових коштів Європейського Союзу. З метою запозичення кращих практик з муніципального менеджменту голови та представники об'єднаних територіальних громад Чернівецької області на чолі з виконавчим директором Асоціації об'єднаних громад „Агенція розвитку громад Буковини” та координатором Програми U-LEAD здійснили поїздки до Австрії (земля Нижня Саксонія, Розатс – центр об'єднаної громади). Представники делегації Чернівецької області мали можливість ознайомитися з особливостями формування бюджету, надання адміністративних послуг в галузях освіти, медицини, культури, комунального господарства, тощо.

23.11.2017 за сприяння облдержадміністрації відбувся Форум регіонального розвитку «Буковина: територія успіху», де висвітлено хід реформи місцевого самоврядування, стан впровадження реформи децентралізації в Івано-Франківській та Вінницькій областях, охарактеризовано інструменти, що створюють передумови сталого розвитку громад, презентовано реалізацію інфраструктурних проектів об'єднаних територіальних громад, а

також прийнято резолюцію «Стратегічне бачення розвитку Чернівецької області».

25.10.2017 відбулося урочисте відкриття регіонального бюро GIZ у Чернівцях, який об'єднав під своїм дахом: Інформаційний центр інтегрованого розвитку Чернівців 2030, офіс проекту «Інтегрований розвиток міст в Україні» та офіс Програми U-LEAD з Європою.

У 2017 році продовжувалась робота з дипломатичними установами та регіонами іноземних держав для налагодження співпраці в Чернівецькій області.

Так, 28.09.2017 відбулося урочисте відкриття Почесного консульства Федеративної Республіки Німеччина у м. Чернівці. За результатами офіційних зустрічей з керівництвом облдержадміністрації досягнуто домовленостей щодо оновлення Угоди про співпрацю між федеральною землею Карінтія (Австрія) та Чернівецькою обласною державною адміністрацією (Україна), а також опрацьовано та погоджено з Міністерством закордонних справ України текст Угоди про співробітництво між Установою префекта Сучавського повіту (Румунія) та Чернівецькою обласною державною адміністрацією (Україна).

Окрім того, у 2017 році було ініційовано роботу стосовно започаткування співпраці з штатом Делавер (США) та Чернівецькою областю (Україна), а також підготовлено відповідний проект Меморандуму про партнерство.

3. Бюджет, фінанси та облік

За 2017 рік до державного та місцевих бюджетів надійшло податків і зборів, що справляються на території області в сумі 7 020,4 млн. грн., що на 1579,9 млн. грн. (29%) більше, ніж за 2016 рік (приведені у порівняльні умови).

Надходження до державного бюджету склали 3 903,9 млн. грн., або на 989,7 млн. грн. (34%) більше надходжень минулого року.

До загального та спеціального фондів місцевих бюджетів області надійшло доходів (без трансфертів) у сумі 3116,5 млн. грн., що становить 107,1% або на 206,4 млн. грн. більше уточнених річних показників. Приріст надходжень у порівнянні з 2016 роком склав 590,2 млн. грн. або 23,4%.

До загального фонду місцевих бюджетів мобілізовано 2548,8 млн. грн., що становить 106,4% та на 152,4 млн. грн. більше уточненого плану на рік. Забезпечено виконання планових показників в цілому по обласному бюджету, містах обласного значення, усіх районах та об'єднаних територіальних громадах області.

Порівняно з 2016 роком надходження до загального фонду збільшились в цілому на загальну суму 666,4 млн.грн. або на 35,4%.

Надходження до спеціального фонду місцевих бюджетів склали 567,7 млн. грн., що на 76,2 млн. грн. (-11,8%) менше, ніж за 2016 рік (за рахунок коштів «митного» експерименту, надходження яких зменшились на 121,6 млн.грн.).

Виконання видаткової частини місцевих бюджетів за 2017 рік становить 10 млрд. 206,3 млн. грн. або 94,4 % до уточненого плану на 2017 рік, в тому

числі по загальному фонду – 8 млрд. 685,8 млн. грн. (98,4 % до річного плану), по спеціальному фонду – 1 млрд. 520,5 млн. грн. (76,7 % до річного плану).

Обсяг видатків місцевих бюджетів області в порівнянні з 2016 роком збільшився на 2 млрд. 850,7 млн. грн. або на 38,8%.

На оплату праці та нарахування на неї у 2017 році спрямовано 2 млрд. 968,4 млн. грн. або 98,8 % до уточненого річного плану, на проведення розрахунків за спожиті енергоносії та житлово-комунальні послуги – 271,7 млн. грн. або 90,8 % до уточненого плану на 2017 рік.

Станом на 01.01.2018 обсяг нерозподілених вільних залишків коштів місцевих бюджетів (в тому числі залишки освітньої і медичної субвенцій) становить 472,6 млн. грн. і зменшився порівняно з 1 січня 2017 року на 28,2 млн. грн. або на 5,6%.

Упродовж 2017 року тимчасово вільні кошти загального та спеціального фондів місцевих бюджетів області розміщувалися на депозитних рахунках у державних банках: «ПРИВАТБАНК», «ОЩАДБАНК», «УКРГАЗБАНК» внаслідок чого отримано доходів у сумі 77,2 млн. грн.

Дебіторська заборгованість загального та спеціального фондів по області станом на 01.01.2018 склала 8,7 млн. грн. і порівняно з початком 2017 року збільшилась на 1,5 млн. грн.

Кредиторська заборгованість загального та спеціального фондів по області станом на 01.01.2018 склала 451,3 млн. грн. і порівняно з початком 2017 року збільшилась на 83,5 млн. грн. Прострочена кредиторська заборгованість станом на 01.01.2018 склала 203,4 млн. грн., з неї по: загальному фонду по видатках на соціальне забезпечення 203,3 млн. грн. за рахунок недофінансування субвенцій з державного бюджету на надання пільг та субсидій населенню та спеціальному фонду по капітальних видатках 0,1 млн.грн.

Станом на 01.01.2018 прострочена заборгованість із заробітної плати працівникам бюджетних установ та інших захищених статей видатків, що фінансуються з місцевих бюджетів області, відсутня.

Зазначеного результату вдалося досягнути завдяки отриманому упродовж року з Державного бюджету України додатковому ресурсу в загальній сумі 127,9 млн. грн. (в тому числі: стабілізаційна дотація – 51,2 млн.грн., освітня субвенція – 33,7 млн. грн. та медична субвенція – 43,0 млн. грн.) та спрямуванню на забезпечення потреби в захищених статтях видатків наявних додаткових фінансових ресурсів місцевих бюджетів в загальній сумі 230,4 млн. грн. (зокрема - вільних залишків коштів місцевих бюджетів – 104,9 млн. грн., перевиконання дохідної частини – 125,5 млн. грн., вжиття заходів з оптимізації видатків – 10,6 млн.грн.).

На здійснення капітальних видатків з місцевих бюджетів області без капітальних трансфертів з державного бюджету (244,9 млн. грн.) і коштів на ремонт доріг, що надійшли в рамках експерименту (322,3 млн. грн.) у 2017 році

спрямовано 436,7 млн. грн., що на 64,0 млн. грн. або на 12,8% менше видатків 2016 року.

Упродовж 2017 року відповідно до плану з державного бюджету місцевим бюджетам області надійшла базова дотація в сумі 400,5 млн. грн., додаткова дотація на утримання закладів освіти та охорони здоров'я – 444,9 млн. грн., стабілізаційна дотація – 52,1 млн. грн., субвенції з державного бюджету – 6 млрд. 215,1 млн. грн. (99,3% від передбаченого обсягу).

Загалом у 2017 році область одержала офіційних трансфертів з державного бюджету в сумі 7 млрд. 111,8 млн. грн., що на 2 млрд. 14,7 млн. грн. більше, ніж у 2016 році та в 1,8 рази більше, ніж обсяги надходжень податків і зборів до державного бюджету на території області за 2017 рік.

Для розвитку соціальної інфраструктури у 2017 році з Державного бюджету України Чернівецькій області було передбачено кошти в загальному обсязі 418,7 млн.грн., з яких фактично освоєно 343,1 млн.грн., зокрема:

державного фонду регіонального розвитку в сумі 98,7 млн. грн. До переліку інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що реалізовувалися у 2017 році за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку входило 23 об'єкти. За 2017 рік отримано всю суму передбачених коштів з державного фонду регіонального розвитку, фактично використано 98,2 млн. грн. (99,5%);

субвенції на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій в сумі 258,1 млн.грн. До переліку включено 398 об'єктів соціально-культурного призначення області. У 2017 році отримано кошти субвенції у повному обсязі, з яких використано 185,5 млн.грн. (71,9%). Залишки невикористаних коштів субвенції, згідно змін до законодавства, будуть використовуватись місцевими бюджетами протягом 2018 року з урахуванням їх цільового призначення;

субвенції на формування інфраструктури ОТГ в сумі 61,9 млн. грн. За рахунок цих коштів фінансувалися ремонтно-будівельні роботи на 87 об'єктах, поданих об'єднаними територіальними громадами області. У 2017 році з державного бюджету отримано всю суму передбачених коштів субвенції, із яких використано 59,4 млн. грн. (96%).

До загального та спеціального фондів бюджетів 16 ОТГ області надійшло власних доходів (без трансфертів) у сумі 291 млн.грн., що на 83,7 млн.грн. або в 1,4 рази більше, ніж за 2016 рік (приведені у порівняльні умови).

До загального фонду бюджетів ОТГ мобілізовано 268,7 млн.грн., що становить 105,6% та на 14,2 млн.грн. більше уточненого плану на рік. Порівняно з 2016 роком надходження до загального фонду збільшились на 76,6 млн.грн. або на 39,9%.

Надходження до спеціального фонду бюджетів ОТГ склали 22,3 млн.грн., що на 7,1 млн.грн. або на 46,9% більше, ніж за 2016 рік.

Впродовж року обласною та районними держадміністраціями здійснювалася робота зі збільшення надходжень до місцевих бюджетів та

вжиттю заходів з метою економного й раціонального використання бюджетних коштів.

Розпорядженням облдержадміністрації від 27.01.2017 № 40-р затверджено План заходів щодо збільшення надходжень до місцевих бюджетів, економного й раціонального використання коштів та здійснення видатків місцевих бюджетів у межах наявного фінансового ресурсу на 2017 рік, який передбачав ряд заходів, спрямованих, з одного боку, на збільшення надходжень до місцевих бюджетів, а з іншого – на забезпечення економного й раціонального використання наявного та додатково отриманого бюджетного ресурсу упродовж поточного року.

На рівні облдержадміністрації діяли комісія з питань мобілізації платежів до державного та місцевих бюджетів на території області та робоча група з питань оптимізації мережі бюджетних установ, що утримуються за рахунок коштів місцевих бюджетів області.

Як результат, внаслідок реалізації плану заходів та роботи комісій, в цілому за 2017 рік обсяг додаткових надходжень до місцевих бюджетів становить 26,2 млн. грн., в т.ч. за рахунок: детінізації економіки – 1,2 млн. грн.; перегляду пільг від сплати податків і зборів, ставок за оренду землі, комунального майна тощо – 1,2 млн. грн.; активізації роботи з ліквідації заборгованості зі сплати податків і зборів – 19,7 млн. грн.; інших заходів щодо збільшення надходжень до місцевих бюджетів та нарощування власної дохідної бази – 4,1 млн. грн.

Упродовж року вдалося скоротити непершочергові видатки в загальній сумі 1,6 млн. грн. Власні надходження бюджетних установ області за 2017 рік зросли на 36,4 млн. грн. у порівнянні з минулим роком (215,8 млн. грн.) і складають 252,2 млн. грн.

Станом на 01.01.2018 зменшено проти початку року штатну чисельність працівників галузі охорони здоров'я на 86 посад, культури – на 24 посади. У галузі освіти на базі навчальних закладів створено 3 опорних загальноосвітніх заклади – Киселівська ЗОШ I-III ступенів, Вашківецька ЗОШ I-III ступенів та Великобудський НВК. Також придбано 9 шкільних автобусів для підвезення учнів до загальноосвітніх навчальних закладах на умовах співфінансування 70% за рахунок освітньої субвенції і 30% за рахунок місцевих бюджетів на загальну суму 12,9 млн. грн.

Протягом 2017 року в розрізі бюджетоформуючих платежів:

до державного бюджету зібрано податку на додану вартість 575,1 млн. грн., що склало 107% доведеного завдання (537,6 млн. грн.) та більше на 129,5 млн. грн. (+ 29%) ніж факт 2016 року; забезпечено податку на прибуток 134,8 млн. грн., що склало 101,7% доведеного показника (132,5 млн. грн.) та більше на 12,3 млн. грн. (+ 10,1 %) ніж факт 2016 року; частини чистого прибутку 19,1 млн. грн., що склало 103,7% завдання (18,5 млн. грн.) та більше на 8,2 млн. грн. (+ 74,3 %) ніж факт 2016 року;

до місцевих бюджетів надійшло податку на доходи фізичних осіб 1364,2 млн. грн., що склало 104,1% плану, затвердженого органами місцевого

самоврядування (1309,9 млн. грн.) та більше на 448,3 млн.грн. (+ 48,9 %) ніж факт 2016 року; єдиного податку – 327,5 млн. грн., що склало 109,1% плану, затвердженого органами місцевого самоврядування (300,2 млн. грн.) та більше на 110,2 млн.грн. (+50,7%) ніж факт 2016 року; земельного податку та орендної плати за землю – 288,5 млн.грн., що склало 108,0% плану, затвердженого органами місцевого самоврядування (267,1 млн. грн.) та більше на 19,5 млн.грн. (+ 10,6%) ніж факт 2016 року.

За уточненими даними інформаційно-телекомунікаційної системи ДФС України «Податки», станом на 01.01.2018 суму податкового боргу до Зведеного бюджету в порівнянні з початком року скорочено на 147,4 млн. грн. (із 557,8 млн. грн. станом на 01.01.2017 до 410,4 млн. грн. станом на 01.01.2018).

До Державного бюджету суму податкового боргу в порівнянні з початком року також скорочено на 151,4 млн. грн. (з 460,8 млн. грн. станом на 01.01.2017 до 309,4 млн. грн. станом на 01.01.2018).

З метою погашення загальної суми податкового боргу, податковими органами впродовж 2017 року забезпечено надходження грошовими коштами в рахунок погашення боргу до Зведеного бюджету в сумі 43,4 млн.грн., в тому числі до Державного – 23,7 млн. грн. і до місцевих бюджетів – 19,7 млн.грн.

За 2017 рік до бюджетів усіх рівнів зібрано 1842,1 млн.грн. ПДФО, що більше на 594,2 млн. грн. (+ 47,6%) ніж фактично у 2016 році.

Збільшення надходжень відбулось за рахунок вжиття відповідних заходів, направлених на збільшення кількості найманих працівників, підвищення рівня заробітної плати до рівня не нижче мінімальної, а також легалізації найманих працівників та контрольної – перевіркової роботи.

У 2017 році за результатами проведених співбесід з керівниками юридичних осіб та фізичними особами – підприємцями щодо необхідності офіційного працевлаштування працівників та підвищення рівня оплати їх праці легалізовано працю 5237 осіб, додаткові надходження з ЄСВ від заходів легалізації заробітної плати та детінізації зайнятості населення склали 3599,8 тис.грн. В порівнянні з аналогічним періодом 2016 року легалізовано працю найманих працівників на 848 осіб більше та забезпечено додаткових надходжень з єдиного внеску на 1420,8 тис.грн. більше.

За 2017 рік у результаті проведених співбесід - 246 керівників підприємств, які виплачували заробітну плату менше законодавчо встановленої мінімальної заробітної плати, підвищили рівень виплат, в результаті надійшло додатково до бюджету податку на доходи фізичних осіб від підприємств в сумі 130,9 тис. грн. та єдиного внеску в сумі 169,8 тис.грн.

За 2017 рік проведено 69 перевірок юридичних осіб та 18 перевірок фізичних осіб – підприємців з питань дотримання ними діючого законодавства при виплаті доходів громадянам. За наслідками перевірок донараховано податок на доходи фізичних осіб по 61 юридичній особі та 12 фізичним особам-підприємцям в загальній сумі 2 296,8 тис. грн., в тому числі по юридичних – 2 221,9 тис.грн. і по фізичних особах – 74,9 тис.грн.; донараховано єдиний соціальний внесок по 28 юридичних особах та 14 фізичним особам –

підприємцям в загальній сумі 1 545,0 тис.грн., в тому числі по юридичних – 575,4 тис.грн. і по фізичних особах – 969,6 тис. грн. Надійшло із донарахованих сум ПДФО – 1 424,9 тис. грн. (по юридичним – 1376,3 тис.грн., по фізичним особам – 48,6 тис. грн.) та ЄСВ по фізичним особам в сумі 654,3 тис.грн. (по юридичним – 572,3 тис.грн., по фізичним особам – 82,0 тис. грн.)

Притягнуто до адміністративної відповідальності щодо порушень по своєчасності перерахування ПДФО 26 посадових осіб підприємств, установ і організацій і 7 фізичних осіб – підприємців; щодо порушень по своєчасності перерахування ЄСВ 13 посадових осіб підприємств, установ і організацій і 6 фізичних осіб – підприємців.

Спільно з іншими органами місцевої влади проведено 15 перевірок з виявлення роботодавців, які виплачують заробітну плату у «конвертах», з них встановлено 15 порушень вимог чинного законодавства. За підсумками - донараховано основного платежу та застосовано штрафних санкцій на загальну суму 286,3 тис.грн.

За результатами рейдових перевірок щодо виявлення громадян, які здійснюють діяльність без належно оформлених документів, в частині порушення ч. 1 ст. 164 Кодексу України про адміністративні правопорушення, встановлено 9 порушень податкового законодавства. Поряд з цим, проводиться робота по розширенню кола платників та залученню до державної реєстрації громадян.

Починаючи з 01.04.2017 змінено порядок організації роботи у процесі бюджетного відшкодування ПДВ. Реєстр заяв про суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість формується за формою, наведеною у додатку до Порядку ведення Реєстру заяв про повернення суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.01.2017 №26, та з 01.04.2017 адмініструється Міністерством фінансів України як окремий інформаційний ресурс. Формування Реєстру заяв здійснюється автоматично на підставі повідомлень ДФС та Казначейства.

Узгодження заявлених платниками сум бюджетного відшкодування податку на додану вартість за результатами камеральних та документальних перевірок ГУ ДФС у Чернівецькій області здійснювалось у встановленні законодавством терміни. Інформація про наповнення Реєстру своєчасно (щоденно) передавалась до Міністерства фінансів України. Заборгованість по відшкодуванню ПДВ відсутня.

Наказом Фонду державного майна України від 30.01.2017 №135 доведено план-графік очікуваного надходження у 2017 році грошових коштів від продажу об'єктів приватизації державної власності груп А, Д, Ж, у тому числі разом із земельними ділянками в сумі 230,0 тис.грн.

Вказаним наказом затверджено орієнтовний перелік об'єктів державної власності груп А, Д, Ж, у тому числі разом із земельними ділянками, приватизацію яких планувалося здійснити у IV кварталі 2017 року у кількості 2 об'єктів приватизації.

Протягом січня-грудня 2017 року забезпечено виставлення на продаж на аукціони в електронній формі 11 об'єктів державної власності груп А, Д та Ж, у тому числі разом із земельною ділянкою та 5 об'єктів малої приватизації, які протягом 2013-2016 років багато разів виставлялися на продаж і не були продані. Протягом 2017 року оголошено про 92 аукціони.

10.05.2017 між регіональним відділенням Фонду державного майна України та покупцем, який єдиний подав заяву на участь в аукціоні в електронній формі, укладено договір купівлі-продажу №КП-407 об'єкта групи Ж державної власності – лазні разом із земельними ділянками, на яких вона розташована (вул. Дружби народів, 13 с.Малятинці Кіцманського району), що перебувала на балансі ліквідованого ВАСТ „Нове життя”. Об'єкт приватизовано фізичною особою за 125800,00 грн., у т.ч. ПДВ – 20966,67 грн. (ціна продажу будівлі та споруд – 68051,51 грн., у т.ч. ПДВ – 11341,92 грн.; ціна продажу земельних ділянок – 57748,49 грн., у т.ч. ПДВ – 9624,75 грн.).

Враховуючи повну сплату покупцем за об'єкт приватизації 13.05.2017 підписано акт передачі державного майна.

У 2017 році від приватизації державного майна до Державного бюджету надійшло 125 800,00 грн. (у 2016 році – 479 714,40 грн.).

Станом на 01.01.2018 планове завдання з очікування коштів від продажу об'єктів малої приватизації у 2017 році, встановлене наказом Фонду державного майна України від 30.01.2017 №135, виконано на 45,6%. (у 2016 році – на 56,4%).

Основним проблемним питанням є відсутність потенційних покупців на об'єкти приватизації. Постійно вживаються заходи щодо поширення інформації про продаж об'єктів приватизації та пошуку потенційних покупців. Крім цього, в установленому законодавством порядку відповідно до пропозицій об'єкти приватизації виставлялися до продажу за методом зниження ціни (спрощеним способом продажу).

4. Управління державною власністю, дерегуляція та підприємництво

Станом на 01.01.2017 в області здійснювали діяльність 3500 підприємств, у тому числі великі підприємства – 1, середні підприємства – 154 (4,4% від загальної чисельності всіх підприємств, що здійснюють свою діяльність на території області), малі підприємства – 3345 (95,6% від загальної чисельності всіх підприємств).

Протягом останніх трьох років відмічається тенденція щодо зменшення кількості підприємств. У 2014 році їх загальна кількість становила 4065 одиниць, 2015 році – 4054 одиниць.

Загальне зменшення кількості підприємств відбулося перш за все у зв'язку з зменшенням кількості малих підприємств у 2016 році на 558 одиниць. В той же час, у 2016 році, порівняно з 2015 роком, на 3 одиниці збільшилась кількість середніх підприємств.

У розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення кількість малих підприємств становила 37 одиниць. Порівняно з 2015 роком їх кількість скоротилася на 6 одиниць.

Кількість середніх підприємств у розрахунку на 10 тис. наявного населення за останні три роки не змінилася і становить 2 одиниці.

На зменшення кількості підприємств вплинуло запровадження спрощеної процедури припинення підприємницької діяльності відповідно до Закону України від 13.05.2014 № 1258-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення процедури державної реєстрації припинення підприємницької діяльності фізичних осіб - підприємців за заявницьким принципом» та прийняття Законів України від 06.12.2016 №1774-VIII, від 21.12.2016 №1797-VIII, відповідно до яких окремі категорії фізичних осіб – підприємці, зокрема другої та третьої груп, які не мають прибутку, зобов'язані сплачувати ЄСВ.

Постійно зростають обсяги реалізації продукції підприємствами малого і середнього бізнесу. Станом на 01.01.2017 обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) малими і середніми підприємствами області склав 20686 млн.грн., з них малими підприємствами – 7941,1 млн.грн. (38,4% від загального обсягу реалізації). У 2015 році малими і середніми підприємствами області реалізовано продукції (робіт, послуг) на 18095,3 млн.грн., 2014 році – на 14375,4 млн.грн.

За період 2014-2016 років спостерігалось зменшення кількості зайнятих працівників на малих і середніх підприємствах. Зокрема, у 2016 році їх кількість становила 48,6 тис. осіб (на 0,5% менше, ніж у 2015 році), у 2015 році – 48,9 тис. осіб, у 2014 році – 52,8 тис. осіб.

Реалізація державної політики сприяння розвитку підприємництва здійснюється через Регіональну, районні та міські програми розвитку малого і середнього підприємництва.

Регіональна програма розвитку малого і середнього підприємництва у Чернівецькій області на 2017-2018 роки затверджена рішенням сесії обласної ради від 24.03.2017 №8-12/17 (із змінами від 07.12.2017 №233-18/17). У рамках виконання заходів Регіональної програми з обласного бюджету використано 50 тис.грн., за рахунок яких проведено обласний агропромисловий ярмарок «Буковинська осінь – 2017».

Районними та міськими програмами розвитку малого і середнього підприємництва відповідні заходи з підтримки та розвитку підприємництва профінансовано на суму 526,9 тис.грн.

Рішенням сесії обласної ради від 07.12.2017 №233-18/17 внесено зміни до Регіональної Програми розвитку малого і середнього підприємництва у Чернівецькій області на 2017-2018 роки, які передбачають виділення у 2018 році 500 тис.грн. на надання фінансово-кредитної підтримки суб'єктам малого і середнього підприємництва шляхом часткового відшкодування відсоткових ставок за користування банківськими кредитами, залученими для реалізації проектів у пріоритетних напрямках розвитку області.

Проблемні питання розвитку підприємництва в регіоні обговорювалися на засіданнях Координаційних рад з питань розвитку підприємництва. За 2017 рік проведено 33 засідання районних, 6 засідань міських та 3 – обласної Координаційних рад з питань розвитку підприємництва.

В області створено регіональну міжвідомчу робочу групу з питань захисту прав інвесторів, протидії незаконному поглинанню та захопленню підприємств, розв'язання конфліктних ситуацій між суб'єктами підприємницької діяльності та контролюючими і правоохоронними органами. Свідченням співпраці влади і бізнесу є те, що протягом двох останніх років скарг від підприємців на дії органів влади на адресу цієї робочої групи не надходило.

Результатом впровадження заходів, які вживаються для розвитку малого і середнього підприємництва також є те, що за результатами оцінки соціально-економічного розвитку за 2016 рік, який проводиться Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Чернівецька область за напрямом розвитку малого та середнього підприємництва посіла 3 рейтингове місце.

Стратегію розвитку Чернівецької області на період до 2020 року визначено одним з основних напрямків - розвиток малого і середнього бізнесу на інноваційній основі та реалізацію завдань, спрямованих на активізацію інноваційної діяльності малого та середнього підприємництва.

Інформаційну, методологічну та фінансову підтримку суб'єктів господарської діяльності здійснюють: 7 бізнес-центри, 10 фондів підтримки підприємництва, 17 кредитних спілок, 1 лізинговий центр, 2 інноваційні фонди, 9 аудиторських фірм, 2 інвестиційні компанії, 24 інформаційно-консультаційних установи, 53 громадських об'єднань суб'єктів підприємництва, в тому числі 1 бізнес-інкубатор.

В області спостерігається збільшення обсягу надходжень коштів до бюджетів усіх рівнів від діяльності малих підприємств та фізичних осіб-підприємців.

У 2017 році надходження становили 2557 млн.грн. (на 17,1% більше, ніж у 2016 році), у 2016 році – 2183 млн.грн. (на 41% більше, ніж у 2015 році), у 2015 році – 1548,1 млн.грн. (на 34,5% більше, ніж у 2014 році).

У 2017 році, із загальної суми коштів малими підприємствами сплачено 887,7 млн.грн. (на 249 млн.грн. або 39% більше), середніми підприємствами – 1669,3 млн.грн. (на 125 млн.грн. або 8,1% більше, порівняно з 2016 роком).

Станом на 01.01.2018 в області функціонує 17 Центрив надання адміністративних послуг (ЦНАП). Центри надання адміністративних послуг створено в усіх 11 районах області (при районних державних адміністраціях), містах Чернівці і Новодністровськ та 4-х об'єднаних територіальних громадах (Глибоцькій, Сокирянській, Недобоївській та Великокучурівській), роботу яких забезпечують 74 адміністратори.

На виконання доручень Президента України та Прем'єр-міністра України Центри надання адміністративних послуг підключено до Державного реєстру

речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень та Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.

Станом на 01.01.2018 Центрами надання адміністративних послуг, в тому числі утвореними в ОТГ, надано 148 тис. послуг, що на 38,2% більше, ніж на 01.01.2017.

Найбільшу кількість адміністративних послуг надано Центром надання адміністративних послуг Чернівецької міської ради (36,3 тис. адміністративних послуг, що становить 24,5% від загальної кількості наданих послуг по області) та Центром надання адміністративних послуг Великокучурівської сільської об'єднаної територіальної громади (13,6 тис. адміністративних послуг, що становить 9,2% від загальної кількості наданих послуг по області).

Впродовж 2017 року суб'єктам господарської діяльності видано 2315 документів дозвільного характеру, що на 20,2% більше, ніж за відповідний період 2016 року.

Кількість звернень суб'єктів господарської діяльності щодо видачі документів дозвільного характеру збільшилася в порівнянні з 2016 роком на 6,2% та становила 3273. За 2017 рік надано 3798 консультацій, що на 5,0% більше, ніж за 2016 рік.

Протягом 2017 року на обліку та в сфері корпоративного управління регіонального відділення перебувало 4 акціонерних товариств, у статутних капіталах яких є державна частка акцій розміром менше 50%.

Згідно з графіком, за участю представників облдержадміністрації, протягом 2017 року відбулося 2 засідання комісії з проведення фінансово-економічного аналізу господарської діяльності 2 акціонерних товариств, у статутних капіталах яких є значний державний пакет акцій, зокрема: ПАТ «Чернівецький радіотехнічний завод» (державна частка – 21,524%), ВАТ «Ошихлібський консервний завод» (державна частка – 29,9%).

У звітному періоді в управлінні регіонального відділення є державна частка акцій у розмірі 9,662% статутного капіталу ПрАТ «Туркомплекс «Черемош» щодо якого ухвалою Господарського суду Чернівецької області від 30.01.2017 порушено провадження про банкрутство, ухвалою господарського суду Чернівецької області від 01.08.2017 припинено процедуру розпорядження майном товариства, введено процедуру санації боржника строком на шість місяців - до 01.02.2018 та призначено керуючого санацією боржника.

Відповідно до чинного законодавства орган приватизації виконує функції орендодавця нерухомого майна, а також майна, яке не увійшло до статутного капіталу господарських товариств у процесі приватизації, що перебувають у державній власності; здійснює контроль за надходженням до Державного бюджету України плати за оренду державного майна по договорах оренди, укладених регіональним відділенням, та договорах оренди, укладених підприємствами, організаціями, установами, розмір орендної плати по яких погоджений регіональним відділенням; здійснює інші функції в сфері орендних відносин.

У 2017 році від оренди державного майна до Державного бюджету надійшло 3462,858 тис. грн. (у 2016 році – 3767,408 тис. грн).

Протягом звітнього періоду укладено 42 договори оренди державного нерухомого майна. Всього, станом на 31.12.2017 на обліку перебувало 187 договорів оренди, по яких орган приватизації виступає орендодавцем.

Станом на 01.01.2018 в оперативному управлінні регіонального відділення перебуває 34 об'єкти державної власності, які не увійшли до статутних капіталів господарських товариств в процесі приватизації, але залишилися на їх балансі, стосовно яких органом приватизації прийняті управлінські рішення та проводиться відповідна робота щодо їх реалізації.

Протягом 2017 року реалізовано одне управлінське рішення щодо об'єкта державної власності - лазні на 20 місць (Кіцманський р-н, с. Малятинці), який у процесі приватизації не увійшов до статутного капіталу ВАСТ „Нове життя”. Об'єкт приватизовано, укладений договір купівлі-продажу № КП-407 від 10.05.2017, акт передачі об'єкта від 13.05.2017.

У звітньому періоді проведено 9 перевірок контролю за збереженням та належним використанням державного майна, якими охоплено 16 об'єктів поза статутного державного майна.

Одним із проблемних питань є реалізація управлінського рішення щодо передачі у комунальну власність державного житлового фонду та об'єктів, що відносяться до житлового фонду.

Регіональним відділенням постійно вживаються відповідні заходи реагування, спрямовані на прискорення процесу передачі державного житлового фонду та об'єктів, що відносяться до житлового фонду у комунальну власність відповідних територіальних громад.

Враховуючи те, що відповідно до чинного законодавства, передача об'єктів державної власності у комунальну власність не може бути здійснена без згоди органів місцевого самоврядування, регіональним відділенням постійно скеровуються відповідні звернення до органів місцевого самоврядування, за місцезнаходженням об'єктів, з приводу прийняття даних об'єктів у комунальну власність.

Проте, питання передачі на сьогодні залишається не вирішеним, що зумовлено відмовою окремих органів самоврядування приймати їх у комунальну власність, тому, регіональне відділення змушене звертатися до суду з позовними заявами про спонукання органів місцевого самоврядування, за місцезнаходженням об'єктів, прийняти у комунальну власність об'єкти державної власності.

Однак, судова практика, що склалася в РВ є негативною, оскільки, на думку суду органи місцевого самоврядування вправі приймати рішення щодо відмови у прийнятті державного житлового фонду до комунальної власності, з урахуванням кошторисних призначень села, зокрема, витрат на утримання таких об'єктів та вимагати у РВ, як органу управління даними об'єктами, правовстановлюючих документів на них.

Враховуючи зазначене, з метою реалізації управлінського рішення стосовно зазначених об'єктів державної власності, регіональне відділення звернулося до Фонду державного майна України з проханням додаткового виділення коштів для виготовлення технічних документації на такі об'єкти.

На сьогодні, Кіцманським районним БТІ проводиться технічна інвентаризація об'єктів державного житлового фонду, що перебувають в управлінні органу приватизації, з метою їх передачі у комунальну власність.

5. Промисловість, сільське господарство, будівництво та інвестиції, транспорт та зв'язок

У 2017 році, вперше за останні три роки забезпечено зростання промислового виробництва на 7,1%, тоді як у 2015 році індекс промислового виробництва становив 98,3%, 2016 році – 96,9%. За індексом промислової продукції за 2017 рік область посіла 8 місце серед регіонів України.

У 2017 році позитивну динаміку виробництва відновили машинобудування, добувна, легка, харчова промисловість, галузь постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря. Збільшились обсяги продукції у машинобудуванні, виробництві меблів, іншої продукції; ремонті і монтажу машин і устаткування, добувній промисловості і розробленні кар'єрів, текстильному виробництві, виробництві одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів, постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів.

Разом з тим, у 2017 році зменшились обсяги продукції у металургійному виробництві, виробництві готових металевих виробів, крім машин і устаткування, виробництві хімічних речовин і хімічної продукції, виготовленні виробів з деревини, виробництві паперу та поліграфічній діяльності, виробництві гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції.

Зменшення продукції у металургійному виробництві, виробництві готових металевих виробів, крім машин і устаткування на 14,9% відбулось за рахунок скорочення обсягів виробництва іншої продукції первинного оброблення.

Основною причиною скорочення обсягів виробництва є зменшення замовлень на продукцію, зокрема через зниження купівельної спроможності громадян, ускладнення співробітництва з традиційними ринками збуту та залежність від кон'юнктури на внутрішніх і зовнішніх ринках.

Динаміка показників реалізації промислової продукції протягом останніх років свідчить про стале зростання їх обсягів. Так, у 2015 році реалізовано промислової продукції на 6742,4 млн.грн. (на 2289,9 млн.грн. більше, ніж у 2014 році), 2016 році – на 8635,1 млн.грн. (на 1892,7 млн.грн. більше), січні – листопад 2017 року – на 9170,4 млн.грн. (на 1599,1 млн.грн. більше, ніж за січень – листопад 2016 року).

Серед видів промислової діяльності у січні-листопаді 2017 року найбільше реалізовано продукції у постачанні електроенергії, газу, пари та

кондиційованого повітря – 4836,9 млн.грн. (52,7% від загальнообласного обсягу реалізованої промислової продукції), виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – 1519,6 млн.грн. (16,6%), гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції – 607,8 млн.грн. (6,6%), текстильному виробництві, виробництві одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів – 520 млн.грн. (5,7%), машинобудуванні – 519,9 млн.грн. (5,7%), виготовленні виробів з деревини, виробництві паперу та поліграфічній діяльності – 435,9 млн.грн. (4,7%).

Станом на 31.12.2015 інноваційною діяльністю у промисловості області займалось 9 підприємств, що становило 17% від загальної кількості обстежених промислових підприємств. За даним показником область посіла 13 місце серед регіонів України. У середньому по Україні частка інноваційно активних підприємств становить 17,3%. Інноваційну продукцію реалізовували 8 промислових підприємств. Обсяг реалізованої інноваційної продукції становив 100 млн.грн., що на 18,3 млн.грн. або 22,4% більше, порівняно з 2014 роком.

Серед видів промисловості, інноваційною діяльністю займалось 3 підприємства у галузі машинобудування, по 2 – у виробництві харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів та виробництві меблів, іншої продукції, ремонті і монтажу машин і устаткуванні, по 1 – у виробництві хімічних речовин і хімічної продукції та гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції. У територіальному розрізі - у м.Чернівцях інноваційною діяльністю займалися 7 підприємств, по 1 – у Сокирянському та Сторожинецькому районах.

Інноваційні процеси впроваджували 5 промислових підприємств, якими запроваджено 15 нових або вдосконалених методів обробки та виробництва продукції (технологічних процесів), з них 6 – маловідходних і ресурсозберігаючих процесів; 6 підприємств впровадили 31 найменування інноваційних видів продукції, з яких 14 – нових видів машин, устаткування, приладів, апаратів тощо.

Основним і єдиним джерелом фінансування інноваційних витрат були власні кошти підприємств, а це - 18,8 млн.грн.

Найбільше нової продукції освоєно підприємствами з виробництва харчових продуктів та машинобудування, нових технологічних процесів також найбільше впроваджено на підприємствах машинобудування.

Найбільшими підприємствами, які визначають розвиток промислового комплексу області є Філія «Дністровська ГЕС» ПАТ «Укргідроенерго», Філія «Дирекція з будівництва Дністровської ГАЕС» ПАТ «Укргідроенерго» (підприємства гідроенергетичного комплексу), ТОВ «Машзавод», ПП «Артон», ТОВ «Аутомотів Електрик Україна» (машинобудування), ПАТ «Чернівецький олійно-жировий комбінат», ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат», ПП «Колос», ДП «М'ясо Буковини» ВАТ «Новоселицький птахокомбінат» (виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів), ТОВ «Розма», ПАТ «Чернівецький цегельний завод №3», ПП «Фабрика вікон «Люкс» (виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної

продукції), ТДВ «Трембіта», ТОВ ВКФ «Балакком», (текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів), ТОВ «Техно плюс», ДП «Берегометське лісомисливське господарство», Карпатське державне спеціалізоване лісгосподарське підприємство АПК (виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність), ТОВ «Роднічок-1», ВАТ «Чернівецький емальзавод «Карпати» (металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів), ТОВ «Меблі Токабо», ПАТ «Імпульс» (виробництво меблів, іншої продукції, ремонті монтаж машин та устаткування), Іспаська філія ТОВ «Клесівський кар'єр нерудних копалин «Технобуд» (добувна промисловість і розроблення кар'єрів), ТДВ «Чернівецький хімічний завод» (виробництво хімічних речовин і хімічної продукції).

Важливою складовою народногосподарського виробництва нашої області є агропромисловий комплекс. В структурі валового регіонального продукту питома вага сільського, лісового та рибного господарства займає понад 25%, що є найбільшим показником серед областей Карпатського регіону.

В аграрному секторі економіки області функціонують 596 фермерських господарств, 196 сільськогосподарських підприємств, 34 сільськогосподарських обслуговуючих кооперативи та 176,3 тисяч особистих селянських господарств.

У порівнянні до 2016 року виробництво валової продукції сільського господарства у 2017 році (за попередніми даними) зросло на 5,1% і становить 4504 млн.грн. За темпом приросту наша область посіла 5 місце в загальноукраїнському рейтингу.

Виробництво продукції рослинництва збільшилось на 9,0% (3 місце), дещо зменшилось виробництво тваринницької продукції, індекс якої склав 98,8% (13 місце серед областей). Динаміка виробництва валової продукції сільського господарства всіма категоріями господарств у 2016 - 2017 роках та індекс виробництва валової продукції сільського господарства за 2017 рік наведені у таблиці 7.

Провідним виробником сільськогосподарської продукції нашої області є господарства населення, питома вага яких у виробництві сільгосппродукції складає близько 80%.

Із загальної кількості виробленої валової продукції господарствами населення у 2017 році вироблено 77%, сільськогосподарськими підприємствами – 23%. У структурі виробництва валової продукції 64,5% складає продукція рослинництва та 35,5% – продукція тваринництва.

Збільшення обсягу виробництва продукції рослинництва зумовлено зростанням проти відповідного періоду минулого року урожайності всіх сільськогосподарських культур. За підсумками збирання ранніх зернових та зернобобових культур (без кукурудзи) область з урожайністю 48,3 ц/га займає 4 місце серед областей України (середня урожайність по Україні – 38,1 ц/га), а з урожайністю пшениці 52,8 ц/га – 5 місце (середня урожайність по Україні – 42,1 ц/га).

За попередніми даними у 2017 році хліборобами нашого краю вдалося наростити, проти рівня 2016 року, обсяги виробництва ранніх зернових культур. Позитивних результатів досягнуто за рахунок збільшення урожайності сільськогосподарських культур, внесення мінеральних добрив, висіву високорепродуктивного насіння, впровадження сучасних технологій тощо. Динаміка виробництва основних зернових культур за 2016-2017 роки наведена в таблиці 8.

В 2017 році чотири сільгосп підприємства уклали форвардні контракти з Аграрним Фондом на продаж зерна урожаю 2017 року на загальну кількість зерна пшениці 17215 тонн.

Для зберігання сільгосп продукції в області налічується 113 зерносховищ ємністю 411,4 тис.тонн (з них 5 – сертифікованих зерноелеваторів ємністю майже на 200 тис.тонн), 46 овочесховищ ємністю 36,8 тис.тонн та 9 картоплесховищ ємністю 3,9 тис.тонн.

З метою забезпечення виробництва сільськогосподарської продукції у 2018 році в області проведено оранку на зяб на площі 173,0 тис.га, в тому числі глибока оранка на площі 1,4 тис.га.

Всіма категоріями господарств під урожай 2018 року посіяно озимих культур на зерно та зелений корм на площі 56,3 тис.га (+5,8% до площ під урожай 2017 року), в тому числі озимих на зерно на площі 45,3 тис.га (+5,9%). Крім того, озимого ріпаку посіяно на площі 10,9 тис.га (+4,5% до площ під урожай 2017 року), і 0,1 тис.га озимих на зелений корм.

Рушійною силою економічного зростання є розвиток інтенсивних технологій. Найпопулярнішими за останнє десятиліття стали технології нульового обробітку ґрунту (No-till), або прямого висіву. У 2017 році посів сільгосп культур та технічних, поряд із традиційним методом, здійснено по «No-till» технології на площі 17718,9 га (5,5% від загальної площі ріллі) та «mini-till» способом – на площі 19935 га (6,2% від загальної площі ріллі), що разом склало 37653,9 га (11,7% від загальної площі ріллі). В 2017 році під урожай 2018 року всіма категоріями господарств посіяно озимих культур по «No-till» технології на площі 8,6 тис.га., а способом «mini-till» - 2,9 тис.га.

З метою активізації процесу розвитку земельних відносин та докорінного поліпшення охорони земельних ресурсів в області рішенням сесії обласної ради від 04.07.2017 №101-14/17 затверджена Комплексна програма розвитку земельних відносин у Чернівецькій області на 2017-2021 роки.

Однією з найперспективніших галузей, яка динамічно розвивається в області, є садівництво. На Буковині налічується 25,7 тис.га садів, з них близько 9 тис.га - інтенсивних, з яких майже 1000 гектарів обладнанні системою крапельного зрошення.

У 2017 році в області посаджено 452,0 га саду за інтенсивними технологіями, в тому числі 68,0 га в сільськогосподарських підприємствах. Насадження молодих садів сконцентровані, в основному, в господарствах Хотинського, Сокирянського та Новоселицького районів.

Станом на 01.11.17, згідно із статистичними даними, обсяг виробництва плодоягідних культур всіма категоріями господарств області склав 167,3 тис.тонн, що на 6,9% більше до відповідного рівня 2016 року, і з них – 38 тис.тонн (на 27,3% більше до рівня 2016 року) вироблено в сільгосппідприємствах.

Для зберігання плодоягідної продукції налічується 51-е фруктосховище загальною ємністю 55 тис.тонн, з яких 24 сховища з регульованим газовим середовищем ємністю 32 тисячі тонни побудовано за власні кошти та кошти інвесторів. За оперативними даними для садівників є потреба у будівництві принаймні ще 9 фруктосховищ.

Заготівлею та переробкою плодоягідної продукції в області займаються переробні підприємства: ПРАТ «Буковинапродукт», ТОВ «ЛІЛАК», ТОВ «Дьолер Буковина», ТОВ «СО'ОК», ООО «Сокирянський соковий завод», якими переробляється понад 50 тис.тонн яблук в рік. Такі підприємства як ТОВ «СО'ОК», ТОВ «Дьолер Буковина», ООО «Сокирянський соковий завод» виробляють яблучний концентрат та яблучний аромат, а ТОВ «ЛІЛАК» та ПРАТ «Буковинапродукт» займаються консервацією фруктів та овочів, зокрема виготовляють соки, джем, повидло, варення та ін.

В окремих господарствах області встановлені сортувальні лінії. Крім того, в області існує налагоджена мережа перевезень свіжої плодоовочевої продукції.

Попри це, залишається напруженою ситуація у тваринницькій галузі. Впродовж останніх років практично була відсутня державна підтримка сільськогосподарської галузі. В результаті цього і ряду інших причин в області скоротилося поголів'я худоби та птиці, що у свою чергу вплинуло на виробництво продукції тваринництва. Тваринництво стало нерентабельним та економічно не вигідним також через зростання собівартості виробництва продукції, спричинене здороженням кормів, енергоносіїв, підвищенням заробітної плати, а також через відміну спецрежиму ПДВ сільгосптоваровиробникам за окремими видами продукції.

Однак, аграріями області робиться все можливе для того, щоб збільшити поголів'я та виробництво продукції тваринництва.

Так, за 2017 рік в усіх категоріях господарств вдалося припинити спад та дещо наростити, у порівнянні до відповідного періоду минулого року - поголів'я великої рогатої худоби на 503 гол. (або 0,6%); поголів'я свиней на 1,5 тис.гол (або 1,0%); поголів'я овець і кіз на 1,7 тис. голів (або 3,8 %) та на 204,8 тис.голів (або 6,2%). Проте, скоротилося поголів'я корів на 0,1 %, птиці на 1,0 %, зменшилось, відповідно, і виробництво тваринницької продукції.

Станом на 01.01.2018 всіма категоріями господарств реалізовано на забій 63,6 тис.тонн м'яса, вироблено 281,7 тис.тонн молока, 319,6 млн.штук яєць та 130,3 тонни вовни що, відповідно, на 4,5%, 1,8%, 4,0% та 1,1% менше відповідного періоду минулого року. У сільськогосподарських підприємствах зросла продуктивність корів. Надій молока у розрахунку на одну корову молочних порід, яка була в наявності на початок року склав 4436 кг, що на 3,4%

більше рівня 2016 року. Динаміка поголів'я та виробництва продукції тваринництва за категоріями господарств у 2016-2017 роках викладена у таблиці 9.

Однак, перспективними напрямками в тваринницькій галузі і надалі залишаються свинарство та індиківництво. Завдяки залученню внутрішніх інвестицій та використанню кредитних ресурсів вдалось провести реконструкцію ряду тваринницьких приміщень, значно збільшити чисельність поголів'я птиці та вирощування м'яса індиків.

Для збільшення обсягів виробництва валової продукції сільського господарства області, стабілізації та нарощування поголів'я худоби та птиці рішенням сесії обласної ради від 14.11.2017 №195-17/17 затверджено Комплексну програму підтримки розвитку сільського господарства Чернівецької області на 2017–2022 роки.

Одним із суттєвих джерел доходів сільського населення є плата за надані в оренду земельні ділянки. Згідно оперативних даних станом на 01.01.2018 укладено 98,4 тис. договорів з власниками, площа землі, яка орендується становить 113,5 тис.га, нараховано орендної плати згідно договорів – 171,8 млн.грн. (4,0% від нормативно грошової оцінки).

Станом на 01.01.2018 фактично виплачено орендної плати на суму – 150,8 млн.грн, що складає 88% до нарахованої по області. Виплата орендної плати продовжується. За 1 га орендованих земель до виплати у 2017 році нараховано 1492 гривні, що на 470 гривень більше рівня 2016 року.

Зросла заробітна плата на економічно активних сільськогосподарських підприємствах. У січні-листопаді 2017 року, за статистичними даними, заробітна плата в сільському господарстві області становила – 3904,0 грн., що на 41,3% більше відповідного періоду минулого року, а у листопаді 2017 року відповідно – 4138,0 грн. (+48,1% від листопада 2016 року). Заборгованість із виплати заробітної плати на економічно активних підприємствах агропромислового комплексу області відсутня.

Для покращення розвитку сільського господарства області велике значення має активізація інвестиційних процесів та більш широке залучення прямих іноземних інвестицій. У 2017 році за рахунок інвестиційних коштів: завершено реконструкцію 1-го тваринницького приміщення для вирощування індиків ПП «Пан Індик» в с. Долиняни Хотинського району та проводиться реконструкція 3-ох тваринницьких приміщень під забійний цех для птиці ПП «Пан Ідик» в с. Рукшин; завершено будівництво та проведено установку обладнання тваринницького приміщення ТзОВ «Свіженька Мілк» для кіз на 600 голів с.Горішні Шерівці Заставнівського району; завершено реконструкцію 2-х свинарників ТзОВ «Генетик Інвест» в с.Тереблече Глибоцького району.

В області продовжується будівництво та реконструкція об'єктів інфраструктури, зокрема проводиться реконструкція приміщення колишнього Вашківецького бурякоприймального пункту під сучасний зернозбиральний пункт з подальшим будівництвом елеватора на 5 тис.тонн у Вижницькому районі; завершується реконструкція картопле-овочесховища на 1,0 тис.тонн у

СФГ «Бояни-Глиниця» в с. Бояни Новоселицького району; будується зерноелеватор ФГ Украгро ємністю 30 тис.тонн в смт.Кельменці Кельменецького району. Крім того, ведеться будівництво фруктовосховищ в Хотинському, Новоселицькому та Сокирянському районах.

Крім того, в рамках Спільного Проекту Європейського Союзу та Програми розвитку ООН в Україні «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» в Чернівецькій області у 2017 році створено сільськогосподарський обслуговуючий кооператив в с. Михайлівка Глибоцького району із заготівлі і переробки молока.

Сьогодні на території Чернівецької області виготовляють конкурентоспроможну продукцію понад 60 харчових переробних підприємств.

Впродовж минулого року спостерігалась тенденція зменшення індексу переробної промисловості з виробництва харчових продуктів напоїв та тютюнових виробів. Індекс промислової продукції з виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів за 11 місяців 2017 року становив 99,3%.

З метою виконання Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» на підприємствах харчопереробної галузі здійснюється впровадження системи НАССР. Станом на 01.01.2018 харчові продукти 14 промислових підприємств згідно зазначеної системи, відповідають європейським та світовим стандартам. На ТОВ „Дьолер Буковина”, ДП „Неполоковецький КХП”, ТОВ „Піко-Інвест” та „Чернівецька фабрика кави” система НАССР знаходиться в стадії впровадження.

Впровадження на підприємствах вищезазначеної системи дасть можливість підприємству виходити на міжнародний ринок за європейськими та світовими стандартами, що у свою чергу забезпечить споживачів якісними та безпечними харчовими продуктами, сприятиме конкурентоспроможному виробництву товарів як для зовнішнього, так і для внутрішнього ринків.

Такі підприємства як ТОВ «Лілак», ПрАТ «Буковинапродукт», ТОВ «Дьолер Буковина», ТОВ «Со'ок», ПрАТ «Чернівецький олійно-жировий комбінат», ТОВ «Продтранс», ТОВ «Галс 2000», ТОВ «Еліт-фіш», ТОВ «Грін-Рей», ПП «Колос», ДП «М'ясо Буковини» та ТОВ „Еколат” успішно експортують свою продукцію на європейські ринки.

У 2017 році відновилось зростання обсягів капітальних інвестицій.

За 9 місяців 2017 року підприємствами області за рахунок усіх джерел фінансування освоєно 1598,9 млн. грн. капітальних інвестицій, що складає 108,4% до відповідного періоду 2016 року.

За джерелами фінансування основне місце складають власні кошти підприємств та організацій. За січень-вересень 2017 року їх освоєно у сумі 692,2 млн. грн., що становить 43,3% від загального обсягу капітальних вкладень. За рахунок коштів населення на будівництво житла освоєно 471,9 млн. грн. або 29,5% від загального обсягу капітальних інвестицій.

Найбільшу питому вагу в структурі капітальних інвестицій за видами економічної діяльності в Чернівецькій області займають будівництво – 38,8%, промисловість – 15,4%, сільське, лісове та рибне господарство – 11,7%.

У січні-вересні 2017 року відбулось нарощення сумарного обсягу капітальних інвестицій у будівництві (з 511,8 млн. грн. до 620,6 млн. грн.), промисловості (з 244,5 млн. грн. до 245,8 млн. грн.), державного управління й оборони, обов'язкового соціального страхування (з 207,6 млн. грн. до 286,2 млн. грн.), сільському, лісовому та рибному господарстві (з 132,8 млн. грн. у січні-вересні 2016 року до 187,2 млн. грн. у січні-вересні 2017 року), сферах оптової та роздрібною торгівлі; ремонту автотранспортних засобів та мотоциклів (з 62,2 млн. грн. до 76,5 млн. грн.), транспорту, складського господарства (з 27,1 млн. грн. до 36,2 млн. грн.), освіти (з 15,7 млн. грн. до 19,5 млн. грн.), охорони здоров'я та надання соціальної допомоги (з 15,6 млн. грн. до 41,9 млн. грн., інформації та телекомунікації (з 3,6 млн. грн. до 4,8 млн. грн.

Найбільшим стратегічним проектом, що реалізується в області є будівництво Дністровської ГАЕС. З метою збільшення потужності та річного виробітку електроенергії розпочато будівництво другої черги ГАЕС у складі гідроагрегата № 4 загальною кошторисною вартістю 4,5 млрд.грн. За 2017 рік на реалізацію проекту освоєно 1,8 млрд. грн. власних коштів ПАТ «Укргідроенерго».

Загалом в області впродовж січня-вересня 2017 року реалізовувалось 150 інвестиційних проектів (без будівництва Дністровської ГАЕС) орієнтовною вартістю 1161,8 млн. грн., з них завершено 123 проекти інвестиційною вартістю 655,1 млн. грн.

Упродовж 2015-2017 років з державного фонду регіонального розвитку у Чернівецькій області фінансувався 41 інвестиційний проект на суму майже 244,0 млн. грн.

У 2017 році за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку в області реалізовувалось 23 проекти на суму 98,7 млн. грн., яку освоєно на 99,5% (98,2 млн. грн.).

Хід реалізації кращих інвестиційних проектів у регіоні висвітлюється на офіційному сайті обласної державної адміністрації, під час прямих ефірів на місцевих ТВ каналах та прес-конференціях для ЗМІ, економічних та інвестиційних форумах в Україні та за кордоном.

З метою створення сприятливих умов щодо залучення інвестицій в розвиток регіону, формування позитивного інвестиційного іміджу Чернівецької області, вироблення єдиного комплексного підходу до здійснення інформаційно-презентаційної політики регіону обласною державною адміністрацією здійснено інформування зацікавлених інвесторів про інвестиційні можливості краю, що забезпечено через рубрику «Інвестиційна діяльність» (<http://www.bukoda.gov.ua/page/investitsiina-diyalnist>), інформація про інвестиційний та експортний потенціал регіону здійснюється через рубрику «Investors & Partners» (<http://www.bukoda.gov.ua/page/investors-partners>) на сайті облдержадміністрації, де розміщено комерційні пропозиції та електронний

каталог експортоорієнтованих суб'єктів підприємницької діяльності області «Made in Bukovyna», а також інвестиційні пропозиції типу «Brownfield», «Greenfield», «Existing companies».

Інвестиційний паспорт Чернівецької області створено Державним агентством з інвестицій та управління національними проектами України у співпраці з Чернівецькою облдержадміністрацією. Він містить інформацію про конкурентні переваги, інвестиційні можливості регіону, спрямований на розкриття і реалізацію інвестиційного потенціалу. На даний час проводиться оновлення даних Інвестиційного паспорту Чернівецької області.

Сформовано інвестиційні пропозиції щодо об'єктів, ділянок, приміщень, ресурсних баз у відповідних сферах, до яких може бути залучено інвестиції.

Відповідно до пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку області оновлено базу даних інвестиційних пропозицій підприємств, яка налічує 54 анкети. Потреба в інвестиційних коштах складає 406,7 млн. дол. США. Відібрано 187 земельних ділянок загальною площею 1696,47 га та 138 вільних виробничих приміщень площею 171,254 тис. м² для реалізації інвестиційних проектів на території області.

У січні-листопаді 2017 року підприємствами області виконано будівельних робіт на суму 935,0 млн. гривень, індекс будівельної продукції становить 107,3% по відношенню до аналогічного періоду минулого року.

Будівельними підприємствами міста Чернівців виконано будівельних робіт на 55,6%, м. Новодністровська - 28,6% від загальнообласного показника, серед районів області найбільше у Глибоцькому – 5,2% та Сторожинецькому – 3,2%.

Протягом 9 місяців 2017 року в будівництво спрямовано 620,6 млн. грн. капітальних інвестицій або 38,8% від усіх капіталовкладень, що складає 121,3% у порівнянні з минулим роком. У житлове будівництво спрямовано 602,4 млн. гривень, що складає 119,6% у порівнянні з аналогічним періодом минулого року.

У січні-вересні 2017 року в Чернівецькій області введено в експлуатацію 137,4 тис.м² загальної площі житла. Порівняно з аналогічним періодом 2016 року обсяги введеного в області житла зменшились на 1,3%, в той же час без урахування загальної площі житла, прийнятого в експлуатацію відповідно до Порядку прийняття в експлуатацію об'єктів збудованих без дозволу на виконання будівельних робіт збільшилися на 13,7%.

Станом на 01.12.2017 середньомісячна заробітна плата одного штатного працівника у будівництві складає 9 132 гривень (151,1% середньої заробітної плати по області, 206,8% до листопада 2016р.).

Для Чернівецької області доведено індикативний розподіл у 2017 році коштів державного фонду регіонального розвитку у загальній сумі 98,7 млн. гривень, освоєно 98,2 млн. гривень (99,5% профінансованого обсягу), освоєно співфінансування з місцевих бюджетів 11,7 млн. гривень. За рахунок вказаних коштів в області реалізовувалось 23 інвестиційних проекти.

На 7 об'єктів освіти, разом із коштами співфінансування з місцевих бюджетів області, загалом спрямовано 53,4 млн. грн., на розвиток 4 об'єктів спортивної інфраструктури - 11,1 млн.грн., на 3 об'єкти житлово-комунального господарства – 18,9 млн. грн., на 7 об'єктів медичної галузі - 29,6 млн.грн.

Завершено будівництво загальноосвітніх закладів в селах Йорданешти Глибоцького району та Тернавка Герцаївського району, першої черги дошкільного закладу в селі Карапчів Вижницького району, завершено ремонтно-будівельні роботи мереж з водопостачання та водовідведення в селі Братанівка Сокирянського району, в смт Кострижівка Заставнівського району та смт Кельменці (I черга). Завершено капітальний ремонт закладів освіти та об'єктів спортивної інфраструктури в селах Глибоцького, Кіцманського, Кельменецького та Хотиського районів, а також капітальний ремонт медичних закладів в м. Чернівці (окремі відділення обласного кардіологічного диспансеру, лікарні швидкої медичної допомоги, покрівлю корпусу 1-го фтизіатричного відділення обласного протитуберкульозного диспансеру).

Також за рахунок бюджетних коштів продовжувались роботи на будівництві інших соціально-важливих об'єктах області (обласний перинатальний центр в м. Чернівці, будинок культури в м. Сокиряни, каналізаційний колектор в м. Заставна, школа в с. Горішні Шерівці Заставнівського району). Основні показники будівельної галузі наведені у таблиці 10.

Для забезпечення належного утримання приватизованих квартир в багатоквартирних будинках, в області проводиться робота зі створення об'єднань співвласників багатоквартирних будинків. Частка багатоквартирних будинків, які перебувають в управлінні ОСББ складає 17,9% від загальної кількості багатоквартирних будинків житлового фонду та нараховує 820,624 тис.м² (384 ОСББ).

Співвласниками обрано самостійно управителів для обслуговування 121 будинку (м.Чернівці). Крім того, Чернівецькою міською радою розпочато підготовчий процес визначення управителів на конкурсній основі, орієнтовно зазначений конкурс відбудеться в лютому-березні 2018 року.

В Чернівецькій області активізована робота щодо оснащення житлових будинків загальнобудинковими приладами обліку теплової енергії.

З міського бюджету м. Чернівці на 2017 рік виділено кошти у сумі 14,005335 млн. грн. для оснащення багатоквартирних будинків приладами обліку теплової енергії на умовах співфінансування (дольової участі мешканців 20%, кошти міського бюджету – 80%).

Станом на 01.01.2018 в області оснащено 485 житлових будинків 706 приладами обліку теплової енергії.

Частка оснащення багатоквартирних житлових будинків приладами обліку теплової енергії по м. Чернівці складає 81,38%, по Чернівецькій області 79,64,% до загальної кількості багатоквартирних будинків, які підлягають оснащенню.

238 будівель 162 бюджетних установ оснащено 237 (99,6%) приладами обліку теплової енергії, а саме: 137 (99,3%) школи, садки; 97 (100%) лікарні; 3 (100%) заклади культури.

Сформована автобусна мережа Чернівецької області налічує 196 приміських маршрутів загального користування і 168 міжміських внутрішньообласних автобусних маршрутів загального користування, які обслуговують 15 юридичних осіб та 82 фізичних осіб-підприємців, які обрали різні системи оподаткування, на яких 389 одиниць автомобільної техніки, з яких 45 транспортних засобів переобладнані для перевезення осіб з обмеженими фізичними можливостями.

Крім того, з метою забезпечення ефективного функціонування автоперевезень на території області, належного рівня транспортного обслуговування населення та безпеки перевезень розпорядженням облдержадміністрації від 20.10.2017 №908-р у 2017 році відкрито 6 автобусних маршрутів загального користування.

Одночасно, з метою забезпечення належного рівня безпеки пасажирських автоперевезень та транспортного обслуговування населення виконуються завдання передбачені Планом заходів контролю за роботою автоперевізників усіх форм власності, що затверджений розпорядженням обласної державної адміністрації від 26.05.2010 №305-р.

Щомісяця проводиться моніторинг виконання автоперевізниками регулярності руху на автобусних маршрутах загального користування та аналіз дотримання договірних зобов'язань. Результати аналізу враховуються конкурсним комітетом при проведенні конкурсу з визначення автомобільних перевізників з перевезення пасажирським транспортом на міжміських та приміських автобусних маршрутах загального користування, які не виходять за межі території області.

Така взаємодія позитивно впливає на виконання завдань, які спрямовані на поліпшення перевезення пасажирів автотранспортом на маршрутах загального користування, створенню додаткових робочих місць та збільшенню надходжень до бюджетів усіх рівнів.

За інформацією ТОВ «Чернівціавтотранс» протягом 2017 року на автостанціях міста та області обладнано громадські вбиральні та пандуси для маломобільних груп населення.

Протягом зазначеного періоду проведено роботи з оновлення візуальної інформації. На п'яти автостанціях встановлено LED-панелі, що дозволило здійснювати інформування пасажирів про розклад руху, вартість проїзду, наявні вільні місця в автобусах, марку автобусів, перевізника, що здійснює перевезення, а також, здійснено ряд заходів, за результатами яких успішно проведено атестацію автостанцій, при цьому на двох автостанціях підвищено класність.

Варто відмітити, що у 2017 році на автостанції №1 м. Чернівці завершено другу чергу реконструкції, повністю змінено внутрішнє облаштування залу очікування, замінено покриття на перонах відправлення автобусів. На автостанції «Вижниця» проведено капітальний ремонт приміщень автостанції,

фасаду та перонів відправлення автобусів, проведено поточний ремонт дорожнього покриття.

У 2017 році за рахунок коштів, які надійшли від перевиконання митних платежів проведено ремонтні роботи 75,7 км доріг, з яких введено в експлуатацію 65,1 км.

Всього за рахунок коштів державного бюджету відремонтовано 14,9 км доріг. В 2017 році разом відремонтовано 90,5 км доріг, в тому числі 25,2 км методом холодного ресайклінгу, 11,5 км за технологією гарячий ремікс + мультимак, 17,6 км ремонт гравійних покриттів та 36,2 км влаштування асфальтобетонних покриттів.

Протягом 2017 року КП «Міжнародний аеропорт «Чернівці» завершив роботи з капітального ремонту злітно-посадкової смуги. За власні кошти підприємства (1,4 млн.грн.) відновлено більше 4 тис.м.кв. асфальтобетонного покриття, зроблено частину огорожі злітно-посадкової полоси на загальну суму 300 тис.грн. На цей час аеропорт має змогу приймати великогабаритні літаки типу Boeing - 737, Аербас – 320 та Ембраєр – 195.

Крім того, за кошти державного бюджету (3,0 млн.грн.) виготовлено проект реконструкції аеродромного комплексу КП «Міжнародний аеропорт «Чернівці». Завершуються роботи із введення в експлуатацію світлосигнального обладнання.

За кошти міського бюджету (понад 17,8 млн.грн.) придбано спеціальну техніку, додатковими кріслами обладнано зал очікування, придбано та введено в експлуатацію дві стійки для реєстрації пасажирів.

Мережа поштового зв'язку Чернівецької дирекції УДППЗ «Укрпошта» налічує 284 стаціонарних відділень поштового зв'язку, у тому числі 3 пересувних і 1 кур'єрську доставку. За 9 місяців 2017 року отримано чистих доходів на суму 70 365 тис. грн., що становить 93,0% до плану та 118,5% до відповідного періоду минулого року. ЧД УДППЗ «Укрпошта» сплачено податків, зборів, обов'язкових платежів до бюджету та державних цільових фондів 18554 тис.грн., середньомісячна заробітна плата одного працівника в еквіваленті повної зайнятості становила 3990,6 грн., що на 8,6% більше плану та на 30,1% більше у порівнянні з відповідним періодом 2016 року. Темпи росту продуктивності праці випередили темпи росту заробітної плати, коефіцієнт 0,93%.

6. Енергоефективність і енергозбереження

Споживачами області на території ліцензійної діяльності ПрАТ «ЕК «Чернівціобленерго» за 2017 рік спожито 1 269,484 млн.Квт.год. електроенергії на суму 2 098,837 млн.грн., оплачено 2 088,629 млн.грн. (99,5%). За 2016 рік рівень розрахунків склав 99,5%, за 2015 рік – 98,8%.

Споживачами області на території ліцензійної діяльності ТОВ «Чернівцігаз збут» за 2017 рік спожито 287,115 млн.м³ природного газу на суму 2 014,735 млн. грн., оплачено 1 843,991 млн. грн. (91,5%). За 2016 рік рівень розрахунків склав 75,0%, за 2015 рік – 96,0%.

Відповідно до доручення обласної державної адміністрації від 17.03.2017 №37-Ф «Про забезпечення розрахунків за спожиту електроенергію та природний газ споживачами області» постійно проводиться аналіз стану заборгованості за спожиті енергоносії в підпорядкованих підрозділах, установах і організаціях.

З метою належної підготовки та сталого проходження опалювального сезону 2017-2018 року бюджетними установами та організаціями області виконано заходів по енергоефективності та енергозбереженню на загальну суму 51,2 млн.грн. (заклади освіти – 30,7 млн.грн., охорони здоров'я – 18 об'єктів на загальну суму 17,5 млн.грн., заклади культури – 6 об'єктів на загальну суму 2,5 млн.грн., соціальної сфери – 4 об'єкти на загальну суму 0,5 млн.грн.).

З метою скорочення споживання природного газу в області в 2017 році здійснено перехід на використання альтернативних джерел палива у 3 бюджетних установах. Прогнозоване скорочення споживання природного газу в результаті переведення даних об'єктів складатиме близько 100 тис.м³ природного газу за опалювальний сезон. Сума залучених коштів на реалізацію зазначених проектів склала 2424,0 тис.грн.

Розпорядженням обласної державної адміністрації від 14.08.2017 №678-р затверджено План заміщення та скорочення споживання природного газу в бюджетних закладах та установах, об'єктах комунальної теплоенергетики Чернівецької області на 2017 рік. Згідно зазначеного Плану здійснено заходів по енергозбереженню та енергоефективності по 12 об'єктах на загальну суму 22,5 млн.грн. Орієнтовне скорочення споживання природного газу на опалювальний період складатиме близько 160 тис.м³ природного газу.

В 2017 році частка сумарної потужності котелень на альтернативних видах палива в регіоні до загальної потужності котелень регіону склала 4,48% (у 2016 році зазначений показник складав 4,4%).

Актуальними для житлового фонду є Програма з енергозбереження і енергоефективності. У рамках реалізації Програми у 2017 році розроблено ефективний механізм стимулювання впровадження енергозберігаючих заходів.

Завдяки державній підтримці впровадження енергозберігаючих заходів, а саме: видачі «теплих кредитів» відповідно до Регіональної програми часткового відшкодування відсоткових ставок за залученими кредитами, що надаються фізичним особам, об'єднанням співвласників багатоквартирних будинків та житлово-будівельним кооперативам Чернівецької області на заходи з підвищення енергоефективності на 2017 рік, затвердженої рішенням сесії Чернівецької обласної ради від 16.05.2017 №61-13/17, станом на 01.12.2017, в області видано 676 кредитів, сума відшкодування з обласного бюджету становить 172,8 тис.грн. (ПАТ «Ощадбанк України»).

Рішенням сесії обласної ради від 21.12.2017 № 255-19/17 затверджено Регіональну програму часткового відшкодування відсоткових ставок за залученими кредитами, що надаються фізичним особам, об'єднанням співвласників багатоквартирних будинків та житлово-будівельним

кооперативам Чернівецької області на заходи з підвищення енергоефективності на 2018 -2019 роки.

Крім цього, в м. Чернівцях організовано роботу з відшкодування частки відсоткової ставки за залученими кредитами на заходи з енергозбереження фізичним особам, ОСББ, ЖБК, ЖБТ відповідно до затвердженої в 2015 році Програми. За рахунок коштів міського бюджету 681 позичальнику здійснено відшкодування на суму 1145,7 тис. грн. Впродовж 2017 року двічі збільшено прогнозне ресурсне забезпечення Програми з 700 тис. грн. до 1450 тис. грн.

З метою запровадження заходів з енергозбереження у 2017 році проведено наступні роботи:

виконано термомодернізацію систем опалення в 4 будинках м. Чернівці, загальна кошторисна вартість робіт складала 1561,2 тис. грн., із них кошти міського бюджету 458,0 тис. грн., дольова участь мешканців 1103,2 тис. грн.;

утеплено зовнішні огорожувальні конструкції фасадів будинків в 4 м. Чернівці, загальна кошторисна вартість робіт складала 6461,0 тис. грн. із них кошти міського бюджету 3518,7 тис. грн., дольова участь мешканців 2942,3 тис. грн.;

замінено вікна та двері в місцях загального користування на енергозберігаючі в 4 будинках м. Чернівці, загальна кошторисна вартість робіт складала 519,1 тис. грн., із них кошти міського бюджету 153,8 тис. грн., дольова участь мешканців 365,3 тис. грн.;

виконано модернізацію систем освітлення місць загального користування 1 будинку в м. Чернівці, загальна кошторисна вартість робіт складала 57,0 тис. грн., із них кошти міського бюджету 19,4 тис. грн., дольова участь мешканців 37,6 тис. грн.

Також розроблено та затверджено рішенням Чернівецької міської ради Програму по утепленню багатоквартирних панельних будинків на 2018-2027 роки, в результаті реалізації якої планується продовжити термін експлуатації будинків такої категорії, зменшитися споживання енергоресурсів та викидів CO₂ в повітря.

Станом на 01.01.2017 рівень впровадження енергозберігаючих джерел світла у зовнішньому освітленні у населених пунктах області становить 84,2% від загальної кількості світлоточок, на 01.01.2016 –81,9%.

7. Соціальний захист та соціальні послуги, ринок праці та доходи населення

Впродовж 2017 року в області здійснювалися заходи спрямовані на соціальний захист та надання соціальних послуг населенню, а також учасникам бойових дій, сім'ям загиблих та переселенцям із зони проведення антитерористичної операції.

Всього з початку 2017 року за призначенням житлових субсидій звернулось 232384 домогосподарств, що на 20% більше, ніж у 2016 році. Отримували житлові субсидії, станом на 31.12.2017 – 175166 домогосподарств, що на 6% менше, ніж у 2016 році, відмовлено – 57218 домогосподарствам.

Загальна сума нарахованих субсидій становила 1527423,5 тис. грн (у 2016 - 682348,1 тис.грн.), всього за поточний рік профінансовано 1438703,9 тис.грн.

Загальна заборгованість підприємствам-надавачам послуг складає – 558129,9 тис.грн. (у 2016 – 306420,0 тис.грн), сума частини невикористаної субсидії – 31376,32 тис.грн. Частину невикористаної субсидії виплачено 47020 домогосподарствам у сумі 29841,98 тис. грн.

Орієнтованого цільового показника відсотку охоплення населення програмою субсидій у сезоні 2017-2018 років Мінсоцполітики України для областей не доведено, а показник сезону 2016-2017 років виконаний на 111,2%.

Здійснюється постійний моніторинг надання та забезпечення соціальними гарантіями учасників антитерористичної операції та членів їх сімей.

За період проведення антитерористичної операції з Чернівецької області загинуло 77 учасників. Із зазначеної кількості загиблих у 2017 році виплати здійснено 4 сім'ям на суму 380,0 тис.грн. з місцевих бюджетів (за попередні роки - 56 сім'ям на суму 6500,0 500 грн.), 24 пораненим учасникам АТО виплачено матеріальної допомоги на суму 135,0 тис.грн., за попередні роки 379 учасника АТО отримали виплату на суму 159320,0 грн.

За рахунок обласної Комплексної програми соціальної підтримки учасників антитерористичної операції (учасників бойових дій) та членів їх сімей у 2017 році допомогу надано 271 сім'ї військовослужбовців на суму 1612,2 тис.грн. (за попередні роки - 5276 сім'ям військовослужбовців на суму 12389,780 тис.грн.).

Всього у 2017 році за отриманням пільг звернулось 4538 учасників бойових дій (за попередні роки – 3923), 177 осіб отримали статус «Член сім'ї загиблого» (на початок року - 164 особи). Проведено медичний огляд 4395 демобілізованих учасників АТО (на 01.01.2017 – 3975), за висновками МСЕК інвалідами визнано – 183, станом на початок року - 128 учасників АТО.

Щодо забезпечення учасників АТО земельними ділянками, то станом на 01.01.2018 отримано 4171 заяв на виділення земельної ділянки (на 01.01.2017 – 3425), з них задоволено – 2070, відмовлено — 741, на опрацюванні знаходиться – 1360.

Щодо забезпечення житлом, то станом на 01.01.2018 - 21 сім'ї загиблих та осіб з інвалідністю I-II групи, які брали безпосередню участь в антитерористичній операції перераховано кошти в сумі 11080,8 тис.грн., які використані в повному обсязі.

Для забезпечення житлом 17 сімей загиблих та осіб з інвалідністю у 2017 році профінансовано з державного бюджету кошти субвенції у сумі 16376,916 тис.грн., тобто 100% від потреби. Дані кошти перераховані в м.Чернівці, Кельменецький, Сторожинецький, Хотинський та Новоселицький райони відповідно до потреби та в повному обсязі перераховані на спеціальні рахунки сім'ям загиблих та осіб з інвалідністю в установах Ощадбанку. За кошти субвенції 2017 року на сьогодні 10 сімей придбали житло на вторинному ринку або інвестували кошти в будівництво на загальну суму 10827,9 тис.грн.

В області вживаються заходи щодо забезпечення надання належного рівня соціального захисту і підтримки громадян, які приїхали з Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, з районів проведення антитерористичної операції на тимчасове перебування на Буковину. Кількість внутрішньо переміщених осіб, які перебувають на обліку в базі ЄІБДВПО – 2599. У 2017 році за отриманням державних соціальних допомог звернулось 2768 осіб, з яких 2576 – призначено та 177 відновлено виплату. Відповідно до постанови КМУ від 21.10.2014 №505 щомісячну адресну допомогу отримують 614 сімей (1183 особа) на суму 923,2 тис.грн., пенсії отримують 460 осіб з 1108 внутрішньопереміщених осіб, що звернулись до Пенсійного фонду. За рахунок програми «Турбота» надано матеріальної допомоги 31 особі на суму 21,2 тис.грн.

Для підтримки малозабезпечених верств населення в області розроблена та прийнята «Обласна комплексна програма соціальної підтримки малозабезпечених верств населення «Турбота» на 2016-2018 роки», одним з пріоритетних завдань якої є вирішення матеріально-побутових проблем внутрішньо переміщених осіб. З початку 2017 року за призначенням різних видів допомог звернулося 68419 осіб, у 2016 – 69863.

Всього, станом на 01.01.2018, державних соціальних допомог нараховано та виплачено 65265 особам на суму 1581238,9 тис.грн., у 2016 році – 14254,7 тис.грн. 67518 особам.

До Єдиного державного автоматизованого реєстру осіб, які мають право на пільги, за соціальною ознакою, занесена інформація на 193,3 тис. осіб. (у 2016 році – 204,2 тис. осіб.).

З початку поточного року всього надано послуг пільговій категорії населення на суму 100,4 млн.грн. (у 2016 році – 141,9 млн.грн.), (заборгованість минулих років на 01.12.2017 – 3,4 млн.грн.), профінансовано 93,6 млн. грн., у т.ч. 35,0 млн.грн. - на погашення заборгованості минулих років, до наданих 89,5 млн.грн.

На території області діє 13 територіальних центрів, у структуру яких входять відділення соціальної допомоги вдома, відділення організації надання грошової та натуральної адресної допомоги; 4 відділення денного перебування; 9 стаціонарних відділень для постійного або тимчасового проживання ОНГ; прокатні пункти засобів пересування та догляду за інвалідами; виробничі підрозділи для надання побутових послуг. Соціальними робітниками територіальних центрів області надаються понад 70 видів соціальних послуг.

Станом на 01.01.2018 за даними соціальних паспортів в області налічується 57104 найменш соціально захищених осіб (у 2016 – 53944), з них пенсіонерів – 41040 осіб, в тому числі одиноких пенсіонерів – 3737, осіб з інвалідністю – 3907. Всього охоплено соціальним обслуговуванням 54809 осіб, що становить 91% від потреби. Відповідно до Постанови КМУ від 23.12.2015 № 1093 при Хотинському, Кіцманському, Сокирянському, Новодністровському та Чернівецькому територіальних центрах функціонують відділення денного

перебування для людей похилого віку та осіб з інвалідністю, якими охоплено 7039 осіб.

Станом на 01.01.2018 в області функціонує 5 психоневрологічних будинків - інтернатів для дорослих, один дитячий будинок інтернат та геріатричний пансіонат, в яких проживають 1060 престарілих та інвалідів, що потребують постійного стороннього догляду, нагляду та медичного обслуговування. Протягом 2017 року інтернатні установи профінансовано з обласного бюджету на суму 59988,5 тис. грн. (у 2016 - 42080,2 тис.грн). На рахунки будинків-інтернатів з Пенсійного Фонду надійшло 15520,5 тис. грн. (у 2016 - 13105,8 тис.грн), також у вищевказані установи надійшло гуманітарної допомоги на суму 3472,6 тис.грн. (у 2016 - 3 млн. 370,9 тис. грн).

Відповідно до основних завдань Програми зайнятості населення Чернівецької області на період до 2017 року щодо збереження ефективних та створення нових робочих місць з належними умовами і гідною оплатою праці, передбачено створення в 2017 році 12165 нових робочих місць, з них в галузях економіки – 2800 та за рахунок індивідуальної трудової діяльності – 9365.

За даними моніторингу у 2017 році у всіх галузях народного господарства області створено 12188 робочих місць, виконання річного завдання Програми склало 100,2%, в галузях економіки робочі місця створені для 2424 працівників у юридичних осіб, для працівників у фізичних осіб-підприємців та фізичних осіб-підприємців створено 9764 робочих місць.

Впродовж 2014-2017 років в області спостерігається стійка тенденція до зменшення чисельності осіб, які перебувають на обліку в службі зайнятості із наданням статусу безробітного.

Соціальними послугами обласної служби зайнятості впродовж 2017 року скористалося 19829 осіб, які мали статус безробітного, що менше у порівнянні із 2016 роком на 9,1%, з 2015 роком - на 18,6%, з 2014 роком – в 1,3 рази.

У 2017 році продовжувалася позитивна тенденція щодо зростання кількості вакансій на підприємствах області, так впродовж звітнього періоду підприємства, установи та організації області подали інформацію про наявність 14298 вакантних посад, що на 6,2% більше в порівнянні із 2016 роком, з 2015 роком – в 1,2 рази більше, з 2014 роком – на 14,4%. Середній розмір заробітної плати у вакансіях склав 4300 грн. проти 2620 грн. у 2016 році.

Станом на 01.01.2018 кількість актуальних вакансій склала 1218 одиниць, що у 1,7 рази більше, ніж станом на 01.01.2017.

За сприяння обласної служби зайнятості у 2017 році забезпечено роботою 11424 особи, що на рівні 2016 року, на 12% більше, ніж у 2015 році та на 1,5% менше, ніж у 2014 році. Спостерігається зростання питомої ваги безробітних у загальній чисельності зареєстрованих безробітних, а саме у 2017 році даний показник склав 32,8%, 2016 році – 30,1%, 2015 році – 28,6%, 2014 році – 30,8%.

Також впродовж 2017 року Чернівецькою обласною службою зайнятості працевлаштовано 3613 осіб віком до 35 років, що менше в порівнянні з 2016 роком на 8,6%, 2015 роком – на 5%, 2014 роком – на 16%, що пов'язано із зменшення чисельності даної категорії безробітних, які перебували на обліку в

обласній службі зайнятості. Питома вага працевлаштованих зареєстрованих безробітних у віці до 35 років у 2017 році склала 21,5%, у 2016-2014 роках – по 21% щорічно, тобто зростання на 0,5 в.п.

У звітному періоді за направленнями служби зайнятості проходили професійну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації 3315 безробітних, що на рівні 2016 року. Однак, у зв'язку із зменшенням чисельності зареєстрованих безробітних зменшується і чисельність осіб, які проходили професійне навчання. Так, в порівнянні із 2015 роком чисельність безробітних, які пройшли профнавчання зменшилась на 11,1%, 2014 роком – в 1,3 рази.

У 2017 році до громадських та інших робіт тимчасового характеру Чернівецькою обласною службою зайнятості залучено 2491 особу (на 1,3% менше в порівнянні із 2016 роком), з них 2466 безробітних. З коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття на організацію громадських робіт використано 953 тис.грн.

Станом на 01.01.2018 отримували допомогу по безробіттю 5447 безробітних, що на 17,2% менше, ніж станом на 01.01.2017. Середній розмір допомоги по безробіттю в Чернівецькій області у грудні 2017 року становив 1917 грн. проти 1734 грн. у грудні 2016 року.

Приділялась увага і наданню соціальних послуг внутрішньо переміщеним особам, так протягом року працевлаштовані – 15 осіб, надано статус безробітних – 85, призначено (поновлено) допомогу по безробіттю – 63.

Рівень зайнятості населення Чернівецької області відповідних вікових груп наведено у таблиці 11.

За січень-листопад 2017 року розмір нарахованої заробітної плати в середньому на одного штатного працівника економіки області склав 5471 грн, що на 46,6% більше, ніж за січень-листопад 2016 року.

У листопаді 2017 року середньомісячна заробітна плата на одного штатного працівника економіки області становила 6046 грн., що на 44,1% більше, ніж за листопад 2016 року (по Україні – 38,3%).

Найвищий рівень середньомісячної заробітної плати за січень-листопад 2017 року спостерігається у працівників за наступними видами діяльності: державного управління й оборони, обов'язкового соціального страхування - 8489 грн., фінансової та страхової діяльності - 7346 грн., будівництво - 6483 грн., промисловість - 5633 грн. та освіта - 5522 грн. Низьким залишається середній рівень заробітної плати у працівників, які за видом економічної діяльності належать до: тимчасового розміщування й організації харчування - 3619 грн.

Індекс реальної заробітної плати по Чернівецькій області за листопад п.р. до жовтня п.р. становив 103,8 %, до листопада 2016 р. – 127,6%.

За січень–листопад 2017 року порівняно з січнем–листопадом 2016 року темп росту реальної заробітної плати становив 129,3%.

В області здійснюється щотижневий моніторинг стану виплати заробітної плати, вживаються організаційні та правові заходи щодо кожного підприємства-боржника. Постійно працюють обласна, міські, районні комісії з

питань погашення заборгованості із заробітної плати, які провели 154 засідання. Їх діяльність зорієнтована на виявлення причин виникнення боргів, сприяння їх погашенню та вжиття заходів впливу до винних осіб.

За оперативними даними моніторингу загальна сума заборгованості із виплати заробітної плати станом на 01.01.2018 становить 1847,6 тис. грн, в т.ч. на економічно активних підприємствах – 1792,8 тис. грн, на підприємствах, де проводиться процедура банкрутства – 54,8 тис. грн. і, порівняно з показниками за 2016 рік зменшилася на 47,0 тис. грн. В області продовжується робота щодо погашення боргів із заробітної плати.

За 2017 рік до бюджетів усіх рівнів зібрано 1 842,1 млн. грн. податку на доходи фізичних осіб, що більше на 594,2 млн. грн. (+ 47,6 відс.) ніж факт 2016 року. Внеску на загальнообов'язкове страхування (ЄСВ) надійшло 2169,9 млн. грн., що більше на 757,6 млн. грн. (+ 53,6 відс.) ніж факт 2016 року (1412,3 млн. гривень). Крім того, у 2017 році 164 підприємства та установи, які здійснювали свою діяльність на території області сплачували єдиний соціальний внесок за межами області (по місцю реєстрації або обліку), що складає 3,6% від загальної кількості таких підприємств. Кількість працюючих на цих підприємствах складала 860 осіб.

Станом на 01.01.2018 на обліку в Головному управлінні Пенсійного фонду України в Чернівецькій області перебуває 226429 одержувачів пенсій, в тому числі 8520 «військових» пенсіонерів.

Протягом 2017 року призначено пенсії 9255 особам, що на 969 більше порівняно з 2016 роком. В індивідуальному порядку перераховано 19675 пенсій, що на 5441 більше, ніж протягом попереднього року.

Чисельність одержувачів пенсій через банківські установи станом на 01.01.2018 склала 117,1 тис. осіб (51,0% до загальної чисельності пенсіонерів), що на 3,6 тис. осіб більше у порівнянні з минулим роком. За рахунок таких виплат у 2017 році заощаджено 29,3 млн. грн., що на 4,1 млн. грн. більше, ніж за минулий рік.

З метою наближення послуг до населення та покращення роботи з інформування громадськості з питань пенсійного забезпечення функціонують територіально віддалені консультативні пункти Пенсійного фонду в приміщеннях громадських організацій, банківських установ, в центрах зайнятості, на найбільших ринках та у віддалених від адміністративних центрів населених пунктах. Консультативні послуги надаються у приміщеннях товариств УТОГ, УТОС, ветеранських організацій, Чернівецького обласного об'єднання «Чорнобильці Буковини», Чернівецькому обласному госпіталі для інвалідів війни. Функціонують віддалені робочі місця й в 12 територіальних громадах. Налагоджено роботу з розширення мережі таких робочих місць.

З метою економії бюджетних коштів та використання новітніх комунікаційних форм спілкування з громадянами, виїзні прийоми громадян області здебільшого здійснюються в режимі відеозв'язку. Також за допомогою цієї послуги жителі області мають можливість отримати роз'яснення з питань пенсійного забезпечення не навідуючись до приміщень управлінь Фонду.

Забезпечується розсилка SMS-повідомлень пенсіонерам краю з актуальних питань пенсійного забезпечення (про призначення пенсії та про можливість отримати пенсійне посвідчення).

У 2017 році до бюджету Пенсійного фонду України в Чернівецькій області надійшло власних доходів у сумі 1861,5 млн.грн., що на 60,3% (700,1 млн.грн.) більше, ніж за 2016 рік. На зростання надходжень власних доходів вплинули законодавчі зміни, пов'язані з підвищенням рівня мінімальної заробітної плати, у зв'язку з чим фонд оплати праці, на який нараховується єдиний соціальний внесок, зріс порівняно з відповідним періодом 2016 року на 53,1%, а надходження єдиного соціального внеску від фізичних осіб-підприємців області – у 2,2 раза.

Власних доходів мобілізовано на 2,5 млн.грн. (13,5%) більше, ніж надійшло за 2016 рік, або в сумі 20,6 млн.грн., чому сприяли вжиті заходи до боржників, за якими тривалий час обліковувався борг з платежів, посилення роботи з платниками щодо сплати поточних зобов'язань.

Завдяки взаємодії з органами влади та державної виконавчої служби заборгованість зі сплати страхових внесків порівняно з початком року зменшилася на 1,2 млн.грн. (19,2%).

Одним із ефективних методів погашення боргів до бюджету Фонду є здійснення спільних виїздів з державними виконавцями до проблемних боржників з метою вжиття заходів для погашення заборгованості. В результаті проведених спільних виїздів 5 боржників, виконавчі провадження по яких тривалий час перебували на виконанні в органах ДВС погасили заборгованість перед Фондом в повному обсязі.

Проводилась активна робота, спрямована на погашення заборгованості по несплачених адміністративних штрафів накладених в минулих роках. Так, у 2017 році надходження по несплачених адмінштрафах склали 13,5 тис. грн. Повністю погашена заборгованість у Хотинському (7,8 тис. грн.) та Сторожинецькому районах (4,1 тис. грн.).

Постійно проводяться заходи, спрямовані на забезпечення належного рівня інформування населення щодо основних принципів пенсійного законодавства, впровадження системи централізованого призначення та виплати пенсій, значення легальної зайнятості для майбутнього пенсійного забезпечення, роз'яснення змін в пенсійному законодавстві, висвітлення стану наповнення та виконання бюджету Пенсійного фонду України.

Кількість пенсіонерів, які перебувають на обліку в Чернівецькій області станом на 1 січня 2018 року та їх середньомісячна пенсія, у тому числі працюючих пенсіонерів наведена у таблиці 12.

8. Наука, освіта, культура, охорона здоров'я, фізична культура і спорт, сім'я, жінки, молодь та неповнолітні

Кількість закладів загальної середньої освіти у 2017/2018 навчальному році становить 422 (у тому числі 2 заклади загальної середньої освіти I ст., які призупинили свою роботу внаслідок демографічної ситуації та 3 заклади освіти

приватної форми власності), з них ЗНЗ I ст. – 24 (2016/2017 н.р. - 26), I-II ступенів – 55 (57), I-III ступенів – 155 (157), II-III ступенів – 1 (1), гімназій – 21 (21), ліцеїв – 14 (14), навчально-виховних комплексів – 143 (140), спеціальних шкіл – 7 (7), в яких навчаються 99 964 учнів (2016/2017 н.р. – 98435).

Кількість закладів повної загальної середньої освіти (ЗНЗ I-III ст.) в області у 2017/2018 навчальному році становить 266 шкіл всіх типів та форм власності (2016/2017 н.р. – 264).

Відповідно до розпорядження облдержадміністрації від 31.10.2016 №738-р «Про організацію роботи щодо розроблення на 2017/2018 навчальний рік плану заходів з оптимізації мережі навчальних закладів, які фінансуються за рахунок місцевих бюджетів Чернівецької області» станом на початок 2017/2018 навчального року органами місцевого самоврядування прийнято рішення щодо 18 закладів загальної середньої освіти: реорганізації шляхом пониження ступенів - 1 заклад; створення НВК з дошкільними підрозділами - 3; приведення мережі класів до потреб громад шляхом об'єднання паралелей - 6; припинення набору до певних класів - 4; припинення набору до вечірніх класів - 1; скорочення чисельності груп продовженого дня - 3. Дане питання розглядалось й на засіданні колегії облдержадміністрації 30.11.2017.

У 2016 році органами місцевого самоврядування прийнято рішення про створення 3 опорних закладів освіти з 6-ма філіями у Вижницькому – Мигівський НВК (1філія), Кельменецькому – Кельменецький ліцей (2 філії) та Мамалигівській ОТГ – Мамалигівська ЗОШ I-III ступенів (3 філії), що становить 100% від запланованої кількості на 2016 рік.

Станом на початок 2017/2018 навчального року створено 4 опорні заклади, а саме: у Герцаївському районі – на базі Великобудського НВК (2 філії), Кіцманському районі – на базі Киселівського ЗНЗ I-III ст. (1 філія), Драчинецького ЗНЗ I-III ст. (з філією Новодрачинецьким ЗНЗ I ст.) Вашківецькій міській ОТГ – на базі Вашківецької ЗОШ I-III ст.(1 філія), що складає 100 % від запланованої кількості.

Відповідно до рішення сесії обласної ради зазначеним закладам надано фінансову підтримку в розмірі по 2 млн. грн. на оснащення засобами навчання, у тому числі кабінетів фізики, хімії, біології, географії, математики, навчальними комп'ютерними комплексами з мультимедійними засобами навчання, заходи з енергозбереження тощо.

Всього у 7 опорних школах та 11 філіях (з них 2 опорні школи та 4 філії знаходяться в ОТГ) навчається 3249 учнів, що становить 3,3% від загальної кількості учнів у закладах освіти області, в тому числі у філіях – 245. Всього до опорних шкіл довозиться різними видами транспорту 738 учнів, в тому числі 9 шкільними автобусами.

Для забезпечення підвезення школярів сільської місцевості у ЗНЗ області налічується 144 (у 2016/2017 навчальному році – 133) транспортні засоби, з них 22 автобуси перебувають у зоні проведення антитерористичної операції на сході України.

Станом на кінець 2017 року перевезення школярів здійснюється 122 автобусами, в тому числі 10 закуплено у 2017 році та 1 автобус повернуто з зони проведення АТО (у 2016/2017 навчальному році – 111), що складає 77% (72,5%) від загальної потреби.

У 2018 році заплановано закупити 8 автобусів за кошти державного бюджету за принципом 70/30, згідно розпорядження КМУ від 08.06.2016 №422-р, з них на 4 автобуси отримано підтвердження про наявність коштів на співфінансування (30% з місцевих бюджетів).

Всього у сільській місцевості проживає 13901 учень на відстані більше 3 км, який потребує підвезення. У 2017 р. забезпечено підвезенням шкільними автобусами 10649 учнів (у 2016 р. – 8622), що становить 77% (64,4%). Підвезення інших дітей забезпечено шляхом укладання угод з перевізниками, рейсовими автобусами або іншими видами транспорту, що дало змогу забезпечити 100% підвезення учнів сільської місцевості, які проживають на відстані більше 3 км.

Мережа закладів професійної (професійно-технічної) освіти відповідає потребі області. Так, у Чернівецькій області функціонує 16 закладів професійної (професійно-технічної) освіти, з них 10 закладів знаходяться в місті Чернівці, 6 – на території області, в тому числі навчальний центр при установі виконання покарань. Кількість випускників ПТНЗ у 2015 р. становила 3568 осіб, 2016 р. – 3418, у 2017 – 2959. У середньому випускники закладів професійної (професійно-технічної) освіти на 81,5% забезпечують ринок праці області кваліфікованими робітниками.

Упродовж звітного періоду контингент учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти становив 6459 осіб (у 2015 р. – 6901, 2016 – 6670), з розрахунку на 10 тис. населення – 71 учень (у 2015 р. – 76, 2016 – 73).

Кількість наукових установ, закладів вищої освіти та інших організацій, які займалися інноваційною діяльністю у 2017 становила 21 установу, що складає 91,3% до загальної кількості ВНЗ, у 2016 році – 19 (90,5% до загальної кількості), у 2015 році - 18 (85,7% до загальної кількості). Динаміка зміни 2017 року до 2016 – 0,9%, 2017 до 2015 – 6,5 %.

Кількість виконавців наукових досліджень і розробок у 2015 році з розрахунку на 1000 осіб зайнятого населення становила 1,06; у 2016 – 1,21; у 2017 – 3,28.

У 2017 році мережа дошкільних навчальних закладів становила 386 ДНЗ (у тому числі дошкільні підрозділи НВК та філії опорних шкіл), у яких налічувалося 33525 дитини. Всього відсоток охоплення дітей дошкільного віку від трьох до шести років ДНЗ становить 88%. В цілому, всіма формами дошкільного виховання охоплено 91,5% дітей дошкільного віку.

У 2017 році в області створено 623 (у 2015 – 289 місць; у 2016 – 640) додаткових дошкільних місць, зокрема:

- відкрито 11 груп у діючих закладах на 223 місця;

- відкрито 2 групи з короткотривалим перебуванням у Іспаському ДНЗ Вижницького району та ДНЗ № 30 м.Чернівці;
- реконструйовано 4 заклади дошкільної освіти на 175 місць (Волоцький НВК та Коровійський ДНЗ Глибоцького району; Мамаївський ДНЗ Кіцманського району; ДНЗ № 30 м.Чернівці);
- відкрито у пристосованому приміщенні Кам'янський ЗДО №3 Глибоцького району;
- відновлено діяльність ДНЗ № 42 м.Чернівці;
- реорганізовано шляхом відкриття Великівського НВК І ст. у Вижницькому районі.

У 2017 році чисельність дітей у дошкільних навчальних закладах у розрахунку на 100 дітей в області становить 118 дітей (2016 р.– 122; 2015 р. – 126).

У 2017 році в системі освіти Чернівецької області функціонувало 16 дитячо-юнацьких спортивних шкіл (15 комплексних дитячо-юнацьких спортивних шкіл та 1 спеціалізована ДЮСШОР зі стрільби із лука), в яких займалося 7332 учнів, що складає 7,4% від загальної кількості учнів в області (у 2015 р. – 16 дитячо-юнацьких спортивних шкіл охоплювало 7676 учнів, що складало 7,9 %; у 2016 р. – 16 дитячо-юнацьких спортивних шкіл охоплювало 7353 учнів, що складало 7,6%).

Разом із тим у 2017/2018 навчальному році відкрито нове відділення з баскетболу на базі обласної дитячо-юнацької спортивної школи.

Для задоволення культурно-освітніх потреб жителів області діють 384 клубні заклади (350 – у сільській місцевості), 399 бібліотек (341 – у сільській місцевості), 47 шкіл естетичного виховання (19 – у сільській місцевості), 64 установи кіно (50 кіноустановок у сільській місцевості), 139 музеїв (10 – комунальних та 129 – не юридичні особи), 2 парки культури і відпочинку, 2 обласних театри, обласна філармонія та зал органної і камерної музики, обласне училище мистецтв ім. С. Воробкевича, учбово-методичний центр культури Буковини, обласне комунальне підприємство «Кіновідеопрокат», обласний центр з питань культурної спадщини.

Обсяг фінансування галузі культури в Чернівецькій області у 2017 році становив 308358,5 тис. грн. (2016 рік – 225137,6 тис. грн.), у тому числі обласний бюджет – 95030,4 тис. грн. (2016 рік – 68002,9 тис. грн.).

Позитивною тенденцією в галузі є постійне збільшення надходжень від надання платних послуг населенню, залучення додаткових джерел фінансування.

За 2017 рік установами культури, мистецтв та кіно надано платних послуг на суму 35669,2 тис. грн., що на 18 % більше відповідно до 2016 року.

Протягом року здійснено заходи щодо повноцінного функціонування закладів культури та мистецтв області. Проведено ремонтні роботи в закладах культури області на суму 18192,7 тис. грн. (2016 рік – 17721,9 тис. грн.), з них: за бюджетні кошти – 16833,2 тис.грн., позабюджетні кошти, спонсорська допомога – 1359,5 тис. грн.

Так, за рахунок коштів обласного бюджету проведено капітальний ремонт системи опалення навчальних корпусів Чернівецького обласного училища мистецтв ім. С. Воробкевича, встановлено енергозберігаючі вікна та двері в Учбово-методичному центрі культури Буковини, проведено поточний ремонт скляних куполів у Чернівецькому обласному художньому музеї, придбано автобус для Чернівецької обласної філармонії ім. Д. Гнатюка тощо.

За рахунок коштів місцевих бюджетів проведено капітальний ремонт будинку культури с. Волока Глибоцького району на суму - 1000,0 тис. грн., відремонтовано будинки культури сіл Кам'яна Сторожинецького району та Романківці Сокирянського району, на ремонт клубу у с.Фошки Путильського району використано бюджетні кошти у сумі 90,2 тис.грн. та позабюджетні кошти у сумі 459,7 тис. грн.

Протягом 2017 року в області проведено ряд заходів, спрямованих на збереження, розвиток та популяризацію культурної спадщини краю, відзначення державних свят, пам'ятних і ювілейних дат. На високому рівні відзначено ювілеї П.Могили, Є.Мандичевського, К.Малицької, О.Шевчукевича, О.Киселиці, Сіді Таль, Йосипа Бурга, М.Ткача, М.Івасюка тощо. Відбулись заходи із вшанування творчості О.Кобилянської, Ю.Федьковича, С.Воробкевича, І.Миколайчука, В.Івасюка, Н.Яремчука та Д.Гнатюка.

Проведено традиційні свята, конкурси, фестивалі, зокрема: міжнародні - фольклорний фестиваль «Буковинські зустрічі» та фестиваль юних виконавців на духових та ударних інструментах «Сурми Буковини», Всеукраїнський кінофестиваль «Іванова Переберія», Регіональний фестиваль комедії «Золоті оплески Буковини», обласні - фестиваль творчості «На гостини до Івана», фестиваль «БукФест», благодійний фестиваль народної творчості «На крилах надій» для людей з обмеженими фізичними можливостями, фестиваль класичної музики «Буковинський листопад» та інші, започатковано мистецьку відзнаку «Відкриття року».

Творчими колективами Чернівецької обласної філармонії ім. Д. Гнатюка упродовж року здійснювались обмінні гастролі між філармоніями Одеси, Тернополя та Житомира, заслужений академічний Буковинський ансамбль пісні і танцю імені А.Кушніренка брав участь у міжнародному фестивалі у Польщі, академічний симфонічний оркестр гастролював в Італії, Південній Кореї та Іспанії, ансамбль народної музики «Плай» – у Румунії та Франції, академічний камерний хор «Чернівці» – в Румунії та Білорусії, дует «Писанка» – у Словенії. Творчий колектив Чернівецького академічного обласного українського музично-драматичного театру ім. О. Кобилянської з успіхом презентував свої творчі доробки на сценах Рівного, Луцька, Коломиї та Тернополя.

Протягом 2017 року мережа мистецьких шкіл області збільшилася на один навчальний заклад – Красноільську школу мистецтв і, станом на 01.01.2018 складалася з 47 шкіл естетичного виховання (29 музичних, 12 художніх та 6 шкіл мистецтв), у яких навчалось понад 7 000 дітей. У звітному році мистецькі школи закінчило 797 учнів, у 2016 році – 856, у 2015 році – 780.

У Чернівецькому обласному училищі мистецтв ім. С. Воробкевича професійну мистецьку освіту здобувають 399 студентів.

З метою реалізації завдань молодіжної політики та національно-патріотичного виховання дітей і молоді в мистецьких навчальних закладах проведено 20 заходів обласного, всеукраїнського та міжнародного рівнів, в яких взяло участь понад 6,5 тис. вихованців мистецьких навчальних закладів. Обсяг витрачених коштів на їх проведення становив 123,5 тис. грн.

Щорічно оновлюється якісний склад бібліотечних фондів обласної книгозбірні, зокрема у 2015 році отримано – 7200 примірників нових друкованих видань, у 2016 році – 10291 примірник, у 2017 році - 7462 примірники. Всього станом на 01.01.2018 фонд обласної книгозбірні складає 586, 4 тис. примірників друкованих та інформаційних видань.

Комп'ютерною технікою забезпечені 154 бібліотеки області (35,5 %), у томі числі 106 (29,6 %) – у сільській місцевості, до мережі Інтернет мають доступ 379 комп'ютерів, з яких у сільській місцевості – 139. Відсоток комп'ютеризації бібліотек з мережевим доступом становить 26,1 %, у сільській місцевості – 21,7% .

При клубних закладах області діють 317 любительських об'єднань та клубів за інтересами з різних напрямів діяльності, з яких – 45 клубів за інтересами по національно-патріотичному вихованню дітей та молоді, які відвідують 2,7 тис. учасників.

З метою забезпечення розвитку традицій, етнічної, культурної і мовної самобутності національних меншин в області проведено різнопланові культурологічні заходи, спрямовані на вшанування видатних особистостей та визначних подій різних етносів Буковини, в яких взяли участь представники різних національних груп та владних структур краю.

Протягом року вжито заходів щодо дотримання норм чинного законодавства у сфері охорони культурної спадщини. Зокрема, проведено круглий стіл на тему: «Проблеми збереження та використання пам'яток історії та культури в Чернівецькій області», присвяченого Міжнародному дню пам'яток і визначних місць.

Впродовж 2017 року взято на державний облік та під охорону 3 об'єкти археології у м. Чернівці, здійснено обстеження окремих пам'яток археології на предмет дотримання вимог чинного пам'яткоохоронного законодавства України. Зокрема, виявлено факти грубих порушень ст. 22 Закону України «Про охорону культурної спадщини» у с. Василів Заставнівського району (городище – рештки давньоруського міста «Василів» XII – XIII ст. – пам'ятка археології національного значення) та в м. Чернівці (городище давньоруського часу XII – XIII ст. - пам'ятка археології місцевого значення, - історичний попередник м. Чернівці).

Підписано 29 охоронних договорів, з яких 13 на пам'ятки історії та 16 на пам'ятки монументального мистецтва.

За результатами здійснених перевірок виявлено 119 порушень вимог чинного законодавства України у сфері охорони культурної спадщини. За

результатами обстежень складено 9 актів, які направлені районним державним адміністраціям для вжиття заходів щодо усунення виявлених недоліків.

Зареєстровано 6 відкритих листів на проведення археологічних досліджень на території області, видано 51 висновок на детальні плани території земельних ділянок у населених пунктах Чернівецької області.

На 01.01.2018 в області функціонувало 459 закладів охорони здоров'я (у 2016 році – 460). Зменшення кількості закладів відбулося за рахунок об'єднання двох ФАПів та реорганізації їх у амбулаторію загальної практики сімейної медицини у Кіцманському районі. Стан забезпечення населення амбулаторіями за 2017 рік складає 2,1 на 10 тис.нас. (2016 рік – 2,0 на 10 тис.нас.).

Поширеність соціально-значимих та соціально-небезпечних хвороб серед населення області за 2017 рік складає 186001,3 на 100 тис.нас. (2016 рік – 184048,8 на 100 тис.нас.). Структура поширеності за класами хвороб в області за останні 3 роки майже не змінилась:

перше місце посідають хвороби системи кровообігу – 72001,0 на 100 тис.нас. (2016 рік – 71516,5 на 100 тис.нас.);

друге місце – хвороби дихання – 21783,4 на 100 тис.нас. (2016 рік – 22685,5 на 100 тис.нас.);

третє місце – хвороби органів травлення – 19000,7 на 100 тис.нас. (2016 рік – 18901,1 на 100 тис.нас.);

Показник поширеності всіх форм туберкульозу за 2017 рік складає 56,9 на 100 тис.нас. (2016 рік – 60,3 на 100 тис.нас.);

Показник поширеності на новоутворення за 2017 рік складає 2241,4 на 100 тис.нас. (2016 рік – 2194,8 на 100 тис.нас.).

Показник первинної захворюваності населення області за 2017 рік складає 50101,1 на 100 тис.нас. (2016 рік – 50725,9 на 100 тис.нас.).

Забезпеченість ліжко-місць на 10 тис.нас. за 2017 рік складає 69,1 (2016 рік – 70,8).

Смертність дітей у віці до 1 року на 1 тисячу живонароджених у 2017 році – 9,37, материнська смертність (на 100 тис. живонароджених) за 2017 рік не зареєстрована, перинатальна смертність (на 1 тис. народжених) за 2017 рік складає 8,9.

Показники відтворення населення Чернівецької області у 2014–2016 роках становлять:

	2014	2015	2016
Кількість народжених, на 1000 наявного населення	12,8	11,7	11,2
Кількість померлих, на 1000 наявного населення	12,8	12,9	12,7
Смертність дітей у віці до 1 року, на 1000 живонароджених	7,5	8,6	8,9
Материнська смертність, на 100 тис. живонароджених	25,7	18,7	19,6

Витрати місцевого бюджету на галузь охорони здоров'я в розрахунку на 1 мешканця у 2017 році – 1594,4 грн. (2016 рік – 1230,2 грн.).

В системі охорони здоров'я області продовжується робота з утримання належного рівня надання медичної допомоги населенню області, встановлений постійний контроль за економним споживанням енергоносіїв, правильністю та ефективністю використання бюджетних коштів.

В області працює 35 спортивних закладів, з них 33 дитячо-юнацькі спортивні школи, 1 СДЮШОР, 1 ШВСМ, де займається 14478 учнів. В області функціонує 2190 спортивних споруд, з них 31 стадіон, 1541 площинна споруда.

У 2017 році не здійснювалось перепрофілювання та не допущено відчуження об'єктів фізичної культури та спорту. Дитячо-юнацьку спортивну школу ФСТ «Колос» стм. Путила приєднано до Путильської районної спортивної школи стм. Путила (МОН), збережено тренерський та учнівський склад.

У дитячо-юнацьких спортивних школах займається 14396 дітей, що становить 14,6 % до загальної чисельності учнівської молоді у віці 6-18 років.

Область забезпечена фізкультурно-спортивними кадрами, всього працює 1380 штатних працівників, що становить 1,52 на тисячу населення.

Загалом до занять фізичною культурою та спортом у звітньому році було залучено 113204 осіб, що становить 12,45% від загальної чисельності населення Чернівецької області.

Всього у 2017 році проведено 725 спортивно-масових заходів з олімпійських та неолімпійських видів спорту, в яких взяли участь 54835 спортсменів.

Область здійснює співробітництво з регіонами іноземних країн на підставі міжнародних угод в галузі спорту та молодіжної політики, а її представники беруть участь у реалізації спільних міжнародних проектів.

Так, у травні 2017 року на трасі Міжнародного спортивного центру «Суперкрос» в місті Чернівці було проведено II етап Чемпіонату Світу з мотокросу на мотоциклах з колясками.

Крім того, відповідно до Спільної заяви від 03.06.2000 Чернівецька область з 5 по 10 серпня 2017 року брала участь у Європейському регіональному футбольному турнірі серед молодіжних команд «Чотири регіони для Європи», в якому беруть участь також команди з округу Швабія (Німеччина), департаменту Майєнн (Франція), Сучавського повіту (Румунія), який відбувся на її теренах.

Відповідно до Комплексної програми оздоровлення та відпочинку дітей Чернівецької області на 2016-2020 роки, затвердженої рішенням сесії обласної ради від 15.03.2016 № 22-4/16 проводилась організація оздоровлення та відпочинку дітей Чернівецької області влітку 2017 року.

Загалом, під час проведення оздоровчої кампанії різними формами оздоровлення та відпочинку охоплено 76926 дитини Чернівецької області або 71,8% від загальної чисельності дітей шкільного віку.

Упродовж оздоровчого сезону 2017 року діти отримували послуги з оздоровлення та відпочинку у 104 пришкільних таборах з денним перебуванням, що на 57% більше від запланованого (у 2016 році – 120) та у 2 - праці та відпочинку, які взагалі не були заплановані (2016 – 7), у 7 наметових містечках, що на 28% більше від запланованого (2016 – 9), та у 12 стаціонарних дитячих оздоровчих закладах (2016 – 13).

В області функціонувало 187 літніх мовних таборів (у 2016 році – 165), до яких було залучено 7591 дітей. Із них – у 26 мовних таборах працювали 14 волонтерів-іноземців у рамках Всеукраїнської програми «GoCamp» та 6 від Корпусу миру США.

Всього охоплено оздоровленням та відпочинком 71879 дитини, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки, що становить 94,9% загальної чисельності дітей соціально-незахищених категорій (75731 дитини).

У літній період в області відпочинком було охоплено 55380 дітей: 7144 дітей – в обласних закладах відпочинку, 53 – в закладах праці та відпочинку, 1022 – в наметових містечках, 29 за кордоном – в Республіці Молдова за кошти приймаючої сторони, талановиті діти, 39486 – відпочивало разом з батьками.

На території наметового табору «Ойкос» цього річ відпочинком було охоплено 400 осіб з числа дітей пільгових категорій.

Відповідно до Комплексної програми молодіжної політики в Чернівецькій області на 2016-2020 роки, затвердженої рішенням сесії Чернівецької обласної ради від 15.03.2016 впродовж 2017 року проведено 64 заходи, з них 18 заходів національно-патріотичного спрямування.

Загалом заходами охоплено 122800 молоді віком від 14 до 35 років, що становить 45% від загальної чисельності молоді в області (282147 осіб).

На реалізацію заходів з молодіжної політики у 2017 році з обласного бюджету виділено 400 тис. гривень, з них на заходи національно-патріотичного виховання молоді виділено 150 тис.грн.

Крім того, спільно з ВГО «Ніхто крім нас», представники якої є учасниками АТО на сході України, проведено I етап військово-патріотичного вишколу «Фортеця». У заході взяли участь 44 дитини з Харківської, Закарпатської, Полтавської, Київської та Дніпропетровської областей.

В області проживає 184442 дітей віком до 18 років, з яких 1038 діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування. Станом на 31.12.2017 кількість дітей, які знаходяться під опікою та піклуванням громадян становила 770 осіб (74% від загальної кількості дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування). Впродовж 2017 року встановлено опіку та піклування над 123 дітьми.

В області діє 15 дитячих будинків сімейного типу, в яких виховується 102 дітей та 60 прийомних сімей, в яких виховується 119 дітей. В дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях виховується 21% від загальної кількості дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Протягом 2017 року створено 4 прийомні сім'ї, до яких влаштовано 16 дітей. Всього у 2017 році до дитячих будинків сімейного типу та прийомних сімей влаштовано 32

дитини, усиновлено 23 дитини. Загалом у сім'ях усиновлювачів на території області проживає 346 дітей. Із загальної кількості дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, сімейними формами виховання охоплено 95%.

З метою подолання дитячої бездоглядності, запобігання соціальному сирітству, створення умов для розвитку сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в області реалізується Регіональна програма запобігання дитячій бездоглядності та розвитку сімейних форм виховання на 2017-2021 роки, яка затверджена рішенням сесії обласної ради від 01.12.2016 № 223-9/16 (далі – Програма). Протягом 2017 року заходи, що заплановані на відповідний період, реалізовано в повній мірі.

Зокрема, у взаємодії з підрозділами ювенальної превенції та органами освіти упродовж 2017 року в області проведено 534 профілактичних рейдів щодо виявлення підлітків-правопорушників та дорослих осіб, які втягують неповнолітніх у злочинну діяльність та скоєння правопорушень. За результатами проведених рейдів виявлено 137 неповнолітніх, з їх числа 7 дітей вживали спиртні напої, 62 – вилучено вулиці, 21 – з комп'ютерних клубів та розважальних закладів.

Окрім того, службами у справах дітей спільно з підрозділами ювенальної превенції проводилася робота, направлена на зменшення криміногенного впливу на дітей, притягнення до кримінальної відповідальності дорослих осіб, які втягують неповнолітніх до злочинної діяльності. Завдяки цим та іншим профілактичним заходам в області вдалося стабілізувати криміногенну ситуацію серед неповнолітніх.

З метою упередження виходу дитини із біологічної сім'ї протягом 2017 року проведено обстеження умов проживання і виховання дітей у 1064 неблагополучних сім'ях, за результатами яких 14 дітей вилучено із сім'ї. Частина сімей рекомендована для здійснення соціального супроводу соціальними службами, ініційовано притягнення до відповідальності 68 батьків.

З метою реінтеграції у суспільство дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та дітей, що опинились у складних життєвих обставинах та з нагоди відзначення Дня захисту дітей 01.06.2017 в ТРГК «Сонячна долина» проведено святкову програму, до участі у якій залучено понад 200 дітей зазначених категорій.

Крім того, проведено благодійні акції з нагоди Пасхальних, новорічних та різдвяних свят для дітей пільгових категорій, в тому числі дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; дітей, що перебувають у складних життєвих обставинах; дітей із малозабезпечених та багатодітних сімей; дітей-інвалідів; дітей, які прибули на територію області з тимчасово окупованої території АР Крим та районів ведення антитерористичної операції; дітей, що перебувають у притулку для дітей служби у справах дітей облдержадміністрації.

Ряд заходів Програми направлені на популяризацію сімейних форм виховання. Зокрема, 17 травня з ініціативи служби у справах дітей

облдержадміністрації та з нагоди святкування Міжнародного дня сім'ї відбулася зустріч представників органів влади області з прийомними батьками та батьками-вихователями.

Завдяки системній та налагодженій роботі у напрямку надання якісних соціальних послуг та здійснення соціального супроводу, нагляду за умовами утримання і виховання дітей у сім'ях усиновителів, опікунів, піклувальників, прийомних сім'ях, дитячих будинках сімейного типу в області не було випадків жорстокого поводження з дітьми в дитячих будинках сімейного типу, прийомних сім'ях та сім'ях опікунів.

З метою підвищення рівня доступу та довіри громадян до органів державної влади, своєчасного виявлення та оперативного реагування на випадки порушення прав дітей, а також вжиття заходів для їх захисту в службі у справах дітей впроваджено функціонування безкоштовної телефонної дитячої «гарячої лінії», яка призначена для прийому дзвінків з таких питань, як насильство над дітьми, жорстоке поводження з ними, порушення майнових та інших прав дітей, а також інші питання, що стосуються безпеки дітей. У зв'язку з поширенням у соціальних мережах небезпечних «ігр» видано та розповсюджено пам'ятку батькам для забезпечення безпеки дітей в мережі Інтернет.

У засобах масової інформації висвітлюються теми захисту прав і законних інтересів дітей, насамперед дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, реалізації їхніх прав на охорону здоров'я, освіту, соціальний захист та гармонійний розвиток. Систематично організовуються прес-конференції, брифінги, інформаційні повідомлення відповідної тематики розміщуються на офіційному веб-сайті обласної державної адміністрації. Крім того, вищезазначені питання порушуються у теле- і радіопередачах прямого ефіру місцевих телерадіокомпаній.

У Територіальній угоді Чернівецької області на 2016-2018 роки передбачені зобов'язання сторін соціального діалогу області щодо заходів із забезпечення гнучких умов праці для працівників із сімейними обов'язками, рівного ставлення і рівних можливостей для трудящих чоловіків і жінок, для трудящих із сімейними обов'язками та недопущення нерівності в оплаті праці.

При обласній державній адміністрації функціонує обласна Координаційна рада з питань сім'ї, гендерної рівності, запобігання насильству в сім'ї та протидії торгівлі людьми, до складу якої входять представники громадських організацій, діяльність яких пов'язана із забезпеченням рівних прав і можливостей жінок та чоловіків, засідання якої відбуваються щокварталу.

В 2017 році в області Всеукраїнською громадською організацією «Жіночий Консорціум України» спільно з громадською організацією «Центр громадської активності «Сінергія» здійснювалась реалізація проекту «Побудова жіночого політичного лобі», який направлений на створення громадянської платформи, яка допоможе збільшити представництво жінок на всіх рівнях прийняття рішень. В межах проекту проводилися круглі столи, стажування в місцевих радах різного рівня, 104 жінки пройшли курси підвищення

кваліфікації (перекваліфікації) та отримали засоби для самозайнятості на суму 673,6 тис. грн.

Майже 1500 жінок в 2017 році взяли участь у семінарах «Жінка на ринку праці» організовані обласним центром зайнятості.

В рамках проекту «Нові можливості для жінок – нові перспективи зайнятості» у березні 2017 року відбулося 6 семінарів для 85 жінок передпенсійного віку із залученням фахівців Головного управління Пенсійного фонду України в Чернівецькій області, управлінні праці та соціального захисту населення, їм було надано інформацію про можливість отримання ваучера на навчання особам старше 45 років для підтримання конкурентоспроможності на ринку праці шляхом перепідготовки та підвищення кваліфікації.

З метою підвищення рівня гендерної обізнаності вчителів, психологів і методистів навчальних закладів Інститутом післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області у 2017 році проведено 4 тренінгові курси на тему «Дорослішаємо на здоров'я», в якому взяли участь 78 осіб.

В Чернівецькій області діє «телефон довіри» при обласному центрі соціально-психологічної допомоги та обласному центрі соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, які також надають допомогу особам, що опинилися у складних життєвих обставинах, наслідки яких вони не можуть подолати самотійно. В обласній комунальній установі «Соціальний центр матері та дитини» надають допомогу вагітним жінкам та матерям з дітьми, які опинилися в складних життєвих обставинах; жінкам, які мають намір чи у відношенні до яких є ризик відмови від новонародженої дитини.

Разом з тим, за офіційними даними Міністерства соціальної політики України в Чернівецькій області за період з 2012 по 2017 роки встановлено 19 статусів особам, які постраждали від торгівлі людьми, в тому числі у 2017 році встановлено 8 таких статусів, з них 6 - жінкам.

9. Використання землі, природних ресурсів, охорона навколишнього природного середовища.

Станом на 01.01.2018 загальна площа населених пунктів області становить 198,5 тис. га.

В структурі земельного фонду сільськогосподарські угіддя складають 469,7 тис.га, з них – 330,8 тис.га ріллі, 41,0 тис.га сіножатей, 67,7 тис.га пасовищ та 30,2 тис.га багаторічних насаджень.

Площа земель населених пунктів, інвентаризацію яких проведено, становить 67,5 тис.га, або 34,0% від загальної площі. За межами населених пунктів проведено інвентаризацію земель несільськогосподарського призначення на площі 233,5 тис.га, що становить 86,8 % від їх загальної площі. Сільгосптоваровиробниками області у 2017 році використовувалося 322,1 тис.га ріллі, в т.ч. – 122,6 тис.га в сільгоспприємствах (що складає 38,1% від всієї площі ріллі).

Вся посівна площа сільськогосподарських культур у 2017 році складала 309,4 тис.га, що на 4,0 тис.га більше рівня 2016 року або 101,3%. З них, площа зернових культур становила 123,8 тис.га., площа посіву технічних культур в

області складала 88,0 тис.га, картопля і овочі займали площу 48,1 тис.га, кормові культури були посіяні на площі 49,5 тис.га.

У Чернівецькій області укладено на безконкурентних засадах 366 договорів оренди земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності, які є діючими станом на 25.12.2017 на загальну площу 2390,9425 га із загальною сумою виплат 1038,06 тис.грн. і які фактично виплачені на звітний період.

Відповідно до ч. 4 ст. 122 Земельного кодексу України на безконкурентних засадах укладено 96 договорів оренди земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності, які є діючими станом 26.12.2017 на загальну площу 775,7244 га із загальною сумою виплат орендної плати 456,81 тис. грн., які фактично виплачені на звітний період. Станом на 30.12.2016 було укладено 52 договори оренди земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності на загальну площу 338,5955 га із загальною сумою виплат орендної плати 221,559 тис.грн.

Земельного податку та орендної плати за землю протягом 2017 року до місцевих бюджетів спрямовано 288,5 млн. грн. Порівняно з 2016 роком (254,8 млн. грн.) обсяг збору платежів збільшився на 33,7 млн.грн. (+ 13,2 %), в т.ч. юридичними особами сплачено 204,5 млн.грн. (70,9 % загальної суми плати за землю); фізичними особами – 84,0 млн.грн. (29,1 % загальної суми плати за землю).

Планові показники по земельному податку та орендній платі за землю на 2017 рік, затверджені в обсязі 267,1 млн.грн. виконано на 108,0%, додатково до місцевих бюджетів надійшло 21,4 млн.грн.

Рентної плати за користування надрами протягом 2017 року до місцевих бюджетів сплачено 2,6 млн.грн. Порівняно з фактом за 2016 р. (1,8 млн.грн.) обсяг збору платежів збільшився на 0,8 млн.грн. (+ 41,8%). Планові показники по рентній платі за користування надрами на 2017 рік, затверджені у обсязі 2,1 млн.грн. виконано на 125,7 відс. Додаткові надходження місцевих бюджетів склали 0,5 млн. гривень.

Слід зазначити, що позитивно вплинуло на формування та виконання місцевих бюджетів по платі за землю проведення нормативної грошової оцінки земель. Так, в області завершено проведення первинної грошової оцінки на всій території області загальною кількістю 417 населених пунктів, що складає 100%.

Також на збільшення надходжень по платі за землю позитивно впливає застосування коефіцієнту індексації нормативної грошової оцінки земель, так у 2016 році він застосовувався у розмірі – 1,433 у 2017 році – 1,06.

В області виконуються завдання щодо забезпечення державного екологічного моніторингу у регіоні.

У 2017 році видано 211 дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами викиду; зареєстровано 197 звітів з інвентаризації викидів забруднюючих речовин; проведено 25 визначень величини фонових концентрацій забруднюючих речовин в атмосферному повітрі для СГД; погоджено 3 ліміти споживання питної води для промислових

потреб з комунальних і відомчих господарсько-питних водопроводів; погоджено 1 поточний індивідуальний технологічний норматив використання питної води; зареєстровано 175 декларацій про утворення відходів; розглянуто та затверджено 11 реєстрових карток об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів; розглянуто та затверджено 70 технічних паспортів утворення відходів; рекомендовано 36 детальних планів, не рекомендовано до розгляду на містобудівній раді 6 детальних планів забудови території/проектів детальних планів забудови території; внесено до реєстру 19 паспортів місць видалення відходів; погоджено 5 проектів землеустрою щодо відведення земельних ділянок у межах прибережних захисних смуг; надано 4 відмови у погодженні проектів землеустрою.

З метою належного виконання ст. 35-1 Закону України «Про відходи» в області у 2016 створено робочу групу з перевірки виконання вимог законодавства щодо захоронення побутових відходів на території Чернівецької області та доручено районним державним адміністраціям створити робочі групи щодо перевірки виконання вимог законодавства щодо захоронення побутових відходів на відповідній території.

Відповідно в області проведено інвентаризацію місць видалення (полігонів) побутових відходів на предмет наявної землевпорядної документації. За результатами встановлено, що на території області нараховується сміттєзвалищ/полігонів твердих побутових відходів в кількості 267/1. На цей час внесено до реєстру місць видалення відходів – 159 паспортів (орієнтовно 60%).

Органами місцевого самоврядування та контролюючими органами області постійно проводяться перевірки роботи з дотримання вимог законодавства у сфері навколишнього природного середовища стосовно ліквідації несанкціонованих сміттєзвалищ та роз'яснювальна робота з населенням області.

В області збір та вивезення сміття здійснюють 17 комунальних підприємств та фірма «Альтфатер-Чернівці», річний обсяг завезеного сміття складає 1597,8 тис.м.куб., в тому числі на 1 мешканця - 1,82 м.куб., в м. Чернівцях -550 тис.м.куб. (1,98 м.куб).

Захоронення твердих побутових відходів, які утворились в м. Чернівцях, відбувається на міському полігоні твердих побутових відходів, його наповненість складає орієнтовно 65%. На полігоні експлуатується 2 котловани 1 черги, які знаходяться в експлуатації у МКП «Чернівціспецкомунтранс». На території полігону розташований сміттесортувальний завод потужністю 500,0 тис.м.куб, який на цей час не працює. Обсяг твердих побутових відходів, облікованих і завезених на зазначений полігон протягом 2017 року склав 577,3 тис.м.куб., 2016 року - 557,0 тис.м.куб. Щороку з міського бюджету виділяються кошти на викачування фільтрату (у 2017 - 430,0 тис.грн.). Фільтрат постійно збирається та вивозиться асенізаційними машинами на очисні споруди КП «Чернівціводоканал».

На виконання доручення Першого віце-прем'єр-міністра України від 31.01.2014 № 1942/1/1-14 щодо запровадження роздільного збирання відходів проводилась роз'яснювально-консультативна робота з місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування з питань подальшого проведення паспортизації місць видалення відходів Чернівецької області та оновлення їх реєстру, а також їх функціонування.

В області запроваджено роздільне збирання побутових відходів у селищах Берегомет, Лужани, Неполоківці, Кострижівка, містах Заставна, Кіцмань, Вижниця, Новоселиця, Хотин, Сторожинець, Чернівці, Сокиряни, Новодністровськ та населених пунктах 8 сільських рад. Крім того, в м. Чернівцях придбано та встановлено 4 екобокси для збирання люмінесцентних ламп та відпрацьованих елементів живлення та ламп, встановлено 2648 контейнерів для збирання ТПВ, в тому числі біля 300 шт. для роздільного збирання вторинної сировини.

Відповідно до Комплексної програми з охорони навколишнього природного середовища «Екологія» у Чернівецькій області на 2016-2018 роки протягом 2017 року виділено кошти в сумі 1225 тис.грн. для придбання контейнерів для збору ТПВ.

Постійно проводиться моніторинг електронного сервісу "Інтерактивна мапа" Мінприроди України стосовно розгляду звернень громадян щодо ліквідації стихійних сміттєзвалищ та відбувається оперативне реагування на них.

Підготовлено проекти «Забезпечення комплексної системи поводження з ТПВ та «Установка сміттесортувальних ліній (пунктів у Вижницькій, Глибоцькій та Хотинській громадах, відновлення сміттесортувальної лінії у Костижівській громаді, придбання сміттєвозу для Сторожинецької громади, розробки ПКД для облаштування нового (районного) полігону для ТПВ в м.Сокиряни, встановлення контейнерів для роздільного збору та вивозу сміття у 6 громадах області, визначення місць зберігання побутових відходів» (після сортування) та подано до Мінрегіону (програма підтримки секторальної політики)

Централізованим водопостачанням забезпечено 10 міст області (99,9%), 7 селищ міського типу (87,5%) та 25 сіл (6,3%), що складає 34,7% охоплення населення області, в тому числі: міського 76,9%, селищного 66,1% та сільського населення 3,9 % . Системами централізованого водовідведення забезпечено 9 міст (81,8%), 7 селищ міського типу (87,5%), що складає 28,2% охоплення населення області, в тому числі: міського 70,7%, селищного населення 30,7 %.

У 2017 році комунальними підприємствами водопровідно-каналізаційного господарства скинуто у поверхневі водні об'єкти 15232,3 тис.м.куб., з них 8,1% скинуто без очистки, у 2016 році – 15562,8 тис.м.куб. та 8,2% відповідно, що на 330,5 тис.м.куб. більше у порівнянні з 2017 роком.

Регіональна екологічна політика у сфері охорони навколишнього природного середовища виконується відповідно до Програми соціально-

економічного розвитку Чернівецької області та Стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2020 року.

Станом на 01.01.2018 в Чернівецькій області нараховується 331 заповідна територія, загальною площею понад 103,0 тис.га, що складає 12,8% території області (загальнодержавний показник 6,7%). Протягом останніх 5 років площа природно-заповідного фонду Чернівецької області зростає на 20 тис.га. Понад 80% заповідних територій та об'єктів знаходиться на території державного лісового фонду.

В області діє Комплексна програма з охорони навколишнього природного середовища «Екологія» у Чернівецькій області на 2016 – 2018 роки. У 2017 році підготовлено Екологічний паспорт Чернівецької області та Регіональну доповідь про стан навколишнього природного середовища у Чернівецькій області у 2016 році.

Рішенням сесії Чернівецької обласної ради від 16.05.2017 №62-13/17 з обласного фонду охорони навколишнього природного середовища на проведення 23 природоохоронних заходів виділено коштів на загальну суму 2434,0 тис.грн., також рішенням сесії Чернівецької обласної ради від 14.11.2017 №202-17/17 з обласного фонду охорони навколишнього природного середовища (ОНПС) на проведення 15 природоохоронних заходів виділено коштів на загальну суму 916,439 тис.грн.

У 2017 році з обласного фонду ОНПС виділено кошти у сумі 100,0 тис.грн. на створення еколого-просвітницького центру на базі Рукшинської ЗОШ I- III ступенів Хотинського району.

Протягом 2017 року продовжувалась робота з розширення природно-заповідної мережі, узгодження положень на об'єкти ПЗФ та забезпечення їх правовстановлюючими документами тощо.

Згідно рішення Чернівецької облради від 16.05.2017 №62-13/17 з обласного фонду ОНПС виділено кошти у сумі 190,0 тис. грн. на придбання маточного поголів'я зубра європейського.

Протягом 2017 року до місцевих бюджетів надійшло 3,6 млн.грн. екологічного податку (80 % надходжень екологічного податку до бюджетів усіх рівнів). Порівняно з 2016 роком (3,3 млн. грн.) обсяг збору платежів збільшився на 0,3 млн. грн. (+ 7,9%). Питома вага податку в сумі надходжень до місцевих бюджетів, контроль за справлянням яких покладено на органи ДФС складає 0,16 %.

10. Оборонна робота та мобілізаційна підготовка

Генеральний штаб Збройних Сил України визначив Чернівецькій області обсяг відбору громадян на військову службу за контрактом на 2017 рік - 930 осіб. Протягом 2017 року в Чернівецькій області укладено 631 контракт для проходження військової служби, що складає 67,8% відповідно до затверджених планів (таблиця 13).

В кожному районному центрі Чернівецької області та в м. Чернівці створено мобільні групи та рекрутингові пункти для постійного відбору потенційних кандидатів на військову службу за контрактом.

Обласною та районними державними адміністраціями, Чернівецькою міською радою постійно проводиться широкомасштабна агітаційна та роз'яснювальна робота, спрямована на підняття в суспільстві престижності військової служби, підвищення мотивації військової служби за контрактом.

Обласною державною адміністрацією прийнято розпорядження від 11.12.2017 №1170-р «Про організацію відбору кандидатів для проходження військової служби за контрактом у Збройних Силах України та вступу до вищих військових навчальних закладів у 2018 році», яким передбачено проведення відповідних заходів щодо комплектування військових частин Збройних Сил України та підняття престижу військової служби.

Відповідно до Указу Президента України від 24.02.2017 №44 «Про звільнення в запас військовослужбовців строкової служби, строки проведення чергових призовів та чергові призови громадян України на строкову військову службу у 2017 році» за 2017 рік до Збройних Сил України та інших військових формувань призвано 618 осіб, з них для Збройних Сил України – 390, військових частин Національної гвардії України – 156 та Державної спеціальної служби транспорту – 72.

Планове завдання з призову громадян України на строкову військову службу, яке визначено для Чернівецької області виконано на 100%.

Серед проблемних питань, які виникли під час організації та проведення призову:

недосконалість законодавчої бази щодо відповідальності за ухилення від призову на строкову військову службу, яка надає можливість громадянам України ухилятися від виконання військового обов'язку та знаходитись у тривалому розшуку. Так, за період весняного та осіннього призову до призовних комісій не з'явилося 19428 осіб, що складає 68% від кількості призовників, які викликалися до військових комісаріатів;

низька відповідальність призовників за порушення ними правил військового обліку та за ухилення від виконання військового обов'язку, а кримінальна відповідальність передбачена лише за умови неявки призовника без поважних причин на обласний збірний пункт для відправки у війська. Під час розшуку та оповіщення призовників триває тенденція свідомого ухилення від оповіщення, не відкривання дверей помешкань з метою неотримання повістки за місцем проживання, а складання актів директорами комунальних підприємств, правоохоронними органами відповідних результатів не дають та ситуацію не змінюють;

низька правова освіта працівників військового комісаріату, органів місцевого самоврядування, Національної поліції України, які залучаються для заходів з оповіщення призовних ресурсів у випадках прямої та свідомої відмови особами підписувати повістку про явку у військовий комісаріат або на відправку в складі команд тощо.

В області діє «Комплексна програма матеріально-технічного забезпечення проведення заходів територіальної оборони та мобілізації в Чернівецькій області на період 2016 – 2018 років». У рамках зазначеної програми протягом 2017 року на відповідні заходи з обласного бюджету виділено 300 тис. грн.

Реалізація заходів Програми забезпечила якісну підготовку для виконання мобілізаційних завдань, удосконалення ефективності системи територіальної оборони, а також готовність бойової, автомобільної та спеціальної техніки для виконання мобілізаційних завдань.

З метою соціальної підтримки учасників АТО, волонтерів, які надають волонтерську допомогу в районі проведення антитерористичної операції, бойових дій та збройного конфлікту, та членам їх сімей в області діє «Комплексна програма соціальної підтримки учасників антитерористичної операції (учасників бойових дій) та членів їх сімей на 2017-2019 роки».

При обласній державній адміністрації створено Центр допомоги учасникам антитерористичної операції та членам їх сімей. У Центрі організовано роботу телефонних "гарячих ліній" для формування бази проблемних питань і потреб учасників антитерористичної операції та членів їх сімей. Центр забезпечений необхідною для роботи оргтехнікою, офісним приміщенням та іншими необхідними для діяльності засобами.

Разом з тим, відповідно до ст. 5 Закону України «Про альтернативну (невійськову) службу» станом на 01.01.2018 в області проходить альтернативну (невійськову) службу 83 особи, які належать до діючих відповідно до законодавства релігійних організацій, віровчення яких не допускає користування зброєю. Проте, у зв'язку із встановленням факту самовільного звільнення з роботи 1 громадянина, який проходив альтернативну службу в ДП «Глибоцький держспецлісгосп АПК», рішення про направлення його на альтернативну (невійськову) службу було скасовано та повідомлено районний військовий комісаріат щодо його можливого призову на строкову військову службу до Збройних Сил України. Інших порушень проходження альтернативної служби в Чернівецькій області в 2017 році не виявлено.

III. Суспільно-політична ситуація

1. Забезпечення законності, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян

Упродовж 2017 року в області вживались організаційні та практичні заходи для протидії злочинності, дотримання конституційних прав та свобод громадян.

Упродовж 2017 року черговими службами органів та підрозділами ГУНП в Чернівецькій області зареєстровано 98736 заяв і повідомлень громадян про вчинені кримінальні правопорушення та інші події, що на 5,3% більше, ніж за аналогічний період 2016 року, з яких за 4258 повідомленнями прийнято

рішення і складено протоколи про адміністративні правопорушення відповідно до положень КУпАП.

Із загальної кількості зареєстрованих заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події у 13506 повідомленнях, або 13,6% містились ознаки кримінальних правопорушень, з них по 12809 інформацію внесено до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Загальна кількість розкритих кримінальних правопорушень за якими особам повідомлено про підозру зросла на 29,5%, також 22,9% збільшилася кількість розслідуваних кримінальних правопорушень. Всього у 2017 році до кримінальної відповідальності притягнуто 2197 злочинців.

За результатами здійснених комплексних превентивних заходів досягнуто зменшення кількості таких небезпечних злочинів, як нанесення тяжких тілесних ушкоджень - на 45,2%, згвалтувань - 62,5%, розбійних нападів - 30,3%, хуліганств - 22,1%, квартирних крадіжок - 12,7% тощо. Зменшення кількості зареєстрованих злочинів відмічається і у 6 територіальних відділеннях поліції, а саме у Чернівецькому, Садгірському, Кіцманському, Вижницькому, Путильському, Кельменецькому, Хотинському та Герцаївському.

У 2017 році до суду скеровано кримінальні провадження відносно 14 членів чотирьох організованих злочинних груп, дві з яких займалися незаконним обігом наркотиків. Всього, цими злочинними групами скоєно 64 злочини, з яких 49 - категорії тяжких та особливо тяжких.

Належної уваги приділено протидії незаконному обігу зброї та наркотиків, кількість задокументованих фактів збуту наркотиків збільшилась у 3 рази, обігу зброї - на 58,6 %.

У 2017 році перекрито чотири міжнародні канали та, в рамках кримінального провадження, задокументовано організовану злочинну діяльність 9 осіб, які організували канал постачання з Європи на територію держави таблеток «Екстазі» та «Subutex» та організували потужну стаціонарну нарколабораторію.

За рахунок проведення у березні та вересні 2017 року на території області загальнодержавних профілактичних заходів, спрямованих на посилення протидії незаконному обігу зброї, кількість викритих кримінальних правопорушень цього виду збільшилась на 72%.

Позитивних результатів із забезпечення публічного порядку та безпеки громадян в області досягнуто завдяки співпраці поліції з громадськими організаціями з охорони громадського порядку та громадськими помічниками інспекторів поліції. На даний час в області зареєстровано 215 громадських формувань із загальною кількістю більше трьох тисяч осіб, як результат - досягнуто зменшення кількості скоєних злочинів у громадських місцях на 8,5%.

На території області спостерігається зменшення злочинності серед неповнолітніх, яка складає 23,3% у порівнянні з 2016 роком. Всього неповнолітніми та за їх участю на території області вчинено 125 кримінальних правопорушень проти 163 за аналогічний період 2016 року.

Упродовж звітнього періоду у співпраці з органами місцевого

самоврядування, освіти та іншими зацікавленими організаціями, з метою попередження злочинності серед неповнолітніх на території області проведено 1171 рейд по виявленню неповнолітніх правопорушників. У результаті - виявлено 140 неповнолітніх, з яких 52 поміщено до притулку для дітей в м. Чернівці, інших повернуто батькам, у навчальні заклади та медичні установи.

Крім того, у 2017 році співробітниками поліції проведено 1834 виступи, лекції, бесіди у навчальних закладах області на правову тематику. Брали активну участь у роботі шкільних правових лекторіїв, гуртків та конкурсів.

Проведення вищевказаних та інших заходів значною мірою сприяло тому, що стан оперативної обстановки на території Чернівецької області стабільний та контрольований, незважаючи на наявність дестабілізуючих факторів суспільно-політичного, економічного та соціального характеру.

В області діє Комплексна програма профілактики правопорушень в Чернівецькій області на 2017 – 2019 роки, затверджена рішенням сесії Чернівецької обласної ради від 01.12.2016 №221-9/16, що покликана забезпечити реалізацію державної політики у сфері профілактики правопорушень та налагодження дієвої співпраці між центральними і місцевими органами виконавчої влади та громадськістю в зазначеній сфері.

Заходи Комплексної програми спрямовані на розроблення нових форм і методів профілактики правопорушень та запровадження їх у практику; недопущення втягнення у злочинну діяльність уразливих соціальних груп, особливо неповнолітніх, витіснення злочинності з певних сфер суспільного життя; обмеження незаконного обігу зброї, наркотичних засобів, натиску пияцтва й алкоголізму, проституції та інших супутніх для злочинності явищ; запобігання вчинення кримінальних правопорушень, пов'язаних з торгівлею людьми. У 2017 році на реалізацію заходів передбачених програмою з обласного бюджету виділено 600 тис.грн.

Правоохоронними органами Чернівецької області протягом 2017 року завершено та скеровано до суду 75 кримінальних проваджень у корупційних злочинах (у 2016 році - 39) щодо 46 осіб (у 2016 - 35). Переважно кримінальні провадження порушено за такими статтями Кримінального кодексу України, а саме: ст. 191 «Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем» - 34 провадження, ст. 368 «Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою» - 17, ст. 369-2 «Зловживання впливом» - 12, ст. 369 «Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі» - 9 тощо.

Судами області розглянуто 16 кримінальних проваджень, винесено 14 обвинувальних вироків, в т.ч. накладено штрафів на загальну суму 155,500 тис.грн., інші провадження знаходяться на стадії судового розгляду.

Окремо слід зауважити, що 14.08.2017 співробітниками Головного управління Національної поліції в Чернівецькій області зареєстровано кримінальне провадження щодо керівника структурного підрозділу облдержадміністрації за статтею 368 ККУ, якого розпорядженням облдержадміністрації звільнено із займаної посади за угодою сторін відповідно

до п. 1 ст. 36 Кодексу законів про працю України.

Також спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції відносно суб'єктів корупційних діянь складено та направлено до суду 148 адміністративних протоколів про порушення вимог антикорупційного законодавства, що на 119 більше, ніж у 2016 році, а саме щодо: депутатів місцевих рад – 88, посадових осіб юридичних осіб публічного права – 15, посадових осіб органів місцевого самоврядування – 13, службових осіб інших органів влади – 10, Державної фіскальної служби – 5, посадових осіб місцевих держадміністрацій, професійних суддів, співробітників органів внутрішніх справ та прикордонної служби по 3, митників та військовослужбовців по 2, органів прокуратури – 1.

За результатами судового розгляду вищезазначених протоколів станом на 01.01.2018 107 осіб визнано винними у скоєнні корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень та притягнуто до відповідальності у вигляді штрафів на загальну суму 156,400 тис.грн.

Протягом 2017 року обласною державною адміністрацією проведено широку превентивно-роз'яснювальну роботу щодо застосування нормативно-правових актів антикорупційного спрямування.

Зокрема, проведено 34 комунікативних заходи (тематичні наради, семінари, круглі столи, лекції) на антикорупційну тематику для працівників районних державних адміністрацій, територіальних органів центральної виконавчої влади та посадових осіб органів місцевого самоврядування Чернівецької області, інших суб'єктів, на яких поширюються вимоги Закону України «Про запобігання корупції», в яких взяло участь понад 2100 осіб.

Забезпечення здійснення ефективних і скоординованих дій щодо реалізації державної антикорупційної політики в області у 2017 році здійснювалося відповідно до заходів з виконання у Чернівецькій області в 2015-2017 роках Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015-2017 роки», затвердженої розпорядженням облдержадміністрації від 29.05.2015 №320-р, плану роботи обласної державної адміністрації щодо запобігання і протидії корупції на 2017 рік, затвердженого розпорядженням облдержадміністрації від 27.12.2016 №946-р; антикорупційної програми Чернівецької обласної державної адміністрації на 2017 рік, затвердженої розпорядженням облдержадміністрації від 01.03.2017 №137-р.

Відповідно до повноважень обласна державна адміністрація здійснювала контроль за виконанням органами місцевого самоврядування наданих їм законом повноважень органів виконавчої влади. За 2017 рік період було організовано 8 тематичних перевірок стану реалізації виконавчими комітетами Чернівецької та Новодністровської міських рад делегованих повноважень органів виконавчої влади.

Всього у 2017 році органами виконавчої влади районів області проведено 129 перевірок діяльності виконкомів сільських, селищних та міських рад, з них: комплексних перевірок – 64, тематичних – 65.

Підсумки роботи з контролю за здійсненням виконавчими комітетами місцевих рад області делегованих повноважень органів виконавчої влади розглядалися на засіданнях колегій та тематичних нарадах в районних державних адміністраціях. У всіх районах проводилися семінари-навчання із сільськими, селищними, міськими головами та секретарями місцевих рад. На підставі актів про результати перевірок розроблялися заходи з усунення виявлених недоліків.

У 2017 році виконавчими комітетами органів місцевого самоврядування розглянуто 14447 питань з делегованих повноважень органів виконавчої влади. На засіданнях виконкомів Чернівецької та Новодністровської міських рад розглянуто відповідно 157 та 101 питання.

Крім того, відповідно до розпорядження від 22.12.2015 №914-р обласною державною адміністрацією у 2017 році організовано та проведено 4 комплексні перевірки діяльності Хотинської, Новоселицької, Сокирянської та Кіцманської райдержадміністрацій. Перевірками також були охоплені виконавчі комітети сільських та селищних рад цих районів. За результатами перевірок - узагальнені довідки направлено на місця для відповідного реагування.

У 2017 році на території області зареєстровано 5 надзвичайних ситуацій природного характеру об'єктового рівня. Внаслідок цих надзвичайних ситуацій загиблих не було, постраждала 71 людина, у тому числі 25 дітей. Загальна сума завданих збитків становить 1055,440 тис. грн.

Кількість надзвичайних ситуацій у 2017 році порівняно з 2016 роком знизилася на 28,6%, кількість постраждалих знизилася на 41,3%, у тому числі кількість постраждалих дітей знизилася на 10,7%.

Серед надзвичайних ситуацій, які сталися у 2017 році резонансний характер мали:

масова загибель лебедів – шипунів. У січні 2017 року на озері в с. Чорторія Кіцманського району виявлено масову загибель лебедів – шипунів. За результатами дослідження патологічного (біологічного) матеріалу виявлено РНК вірусу пташиного грипу типу А субтипу H5;

африканська чума свиней. У травні 2017 року у лісових угіддях ДП «Сокирянське лісове господарство» виявлено трупи 2-х диких кабанів. Згідно з результатами досліджень патологічного матеріалу виявлено ДНК вірус африканської чуми свиней. У жовтні 2017 року на свинофермі ФОП «Колотило Н.В.» с. Іспас Вижницького району, відбулось захворювання та падіж 12 голів свиней. Всього в господарстві загинуло 14 голів. За результатами аналізу патологічного (біологічного) матеріалу встановлено ДНК вірусу африканської чуми свиней.

На території області обліковується 1158 захисних споруд цивільного захисту (надалі - ЗС ЦЗ), з них 84 – сховищ та 1074 протирадіаційних укриттів (далі – ПРУ).

Крім того, для укриття населення не задіяного у сфері виробництва передбачено використання споруд підземного простору (споруд подвійного призначення). Таких в області налічується 2058, де може укриватись близько

480 тисяч осіб, в тому числі: 4 – державної, 1891 – комунальної та 163 – приватної форми власності. Проводяться роботи з їх приведення в готовність до укриття населення.

Станом на 01.01.2018 всього перевірено 1124 одиниці, або 97,1% від загальної кількості, в тому числі: 81 – сховище (96,4%) та 1043 – ПРУ (97,1%).

За результатами перевірок загальний стан ЗС ЦЗ оцінюється як: 6 – готові; 828 – обмежено готові; 290 – не готові. Основними причинами не готовності за призначенням ЗС ЦЗ є незадовільний стан їх утримання, а саме: відсутність необхідних обсягів фінансування для проведення планового і профілактичного ремонту та обслуговування; порушення властивостей основних та захисних конструкцій; занедбаний стан обладнання, яке потребує списання та зняття з обліку; підтоплення приміщень ЗСЦЗ ґрунтовими водами; відсутність на території України підприємств виробників специфічного технологічного обладнання. Крім того, згідно п. 8 ст. 32 Кодексу Цивільного захисту України утримання захисних споруд цивільного захисту до готовності в використанні за призначенням, здійснюється суб'єктами господарювання, на балансі яких вони перебувають, за рахунок власних коштів.

Проведення технічної інвентаризації ЗС ЦЗ області як об'єктів нерухомого майна здійснюється відповідно до розпорядження облдержадміністрації від 12.04.2017 №277-р «Про проведення технічної інвентаризації захисних споруд цивільного захисту протягом 2017-2018 років».

Станом на 01.01.2018 всього інвентаризовано 573 ЗС ЦЗ, з них: 56 – сховищ та 517 ПРУ, відсоток виконання 49,5 %. Впродовж 2017 року списано та знято з обліку 3 захисні споруди цивільного захисту відповідно до пункту 2 постанови КМУ від 10.03.2017 № 138.

Навчання у навчально-методичному центрі цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Чернівецької області проводилося відповідно до розпорядження облдержадміністрації від 21.11.2016 № 810-р «Про підготовку та підвищення кваліфікації керівних кадрів та фахівців у сфері цивільного захисту в Чернівецькій області у 2017 році».

Всього підготовлено 946 осіб, із запланованих 919, що становить 103%, з них держслужбовців – 334. У порівнянні з 2016 роком підготовлено осіб на 1% більше у зв'язку з тим, що збільшилась кількість слухачів за контрактною формою навчання.

Крім того, у 2017 році підготовлено 435 фахівців, на яких поширюється дія законів у сфері цивільного захисту за 5 програмами постійно діючих семінарів, а також фахівців для потреб об'єктових аварійно-рятувальних служб, що становить 83% від запланованого. У порівнянні з 2016 роком підготовлено на 4% осіб більше так як збільшилась кількість слухачів за контрактною формою навчання.

Працівниками Центру з практичної підготовки охоплено 89 суб'єктів господарювання, з них проведено: спеціальних об'єктових навчань – 35, спеціальних об'єктових тренувань - 21, об'єктових тренувань – 3, протиаварійних тренувань – 11, в навчальних закладах освіти області

організовано та проведено 12 заходів до Дня цивільного захисту та 3 – з нагоди тижнів безпеки дитини.

Для більш ефективного проведення навчання з керівним складом ЦЗ області, в Центрі через мережу Інтернет за допомогою сайту www.nmc.cv.ua, надається методична допомога місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування, об'єктам господарської діяльності.

В цілому система цивільного захисту Чернівецької області станом на 01.01.2018 «готова до виконання завдань за призначенням».

Впродовж 2017 року до обласної державної адміністрації надійшло 1736 звернень, що на 102 звернення менше, ніж за 2016 рік.

З них: 1438 звернень отримано письмово, що на 30 звернень менше, ніж у 2016 році, 298 надійшло під час особистих прийомів голови та його заступників, що на 72 звернення менше, ніж за аналогічний період минулого року, із 1438 письмових звернень - 133 отримано електронною поштою. Від органів влади вищого рівня впродовж 2017 року надійшло 519 звернень, що на 56 звернень менше, ніж за 2016 рік.

Кількість колективних звернень становить 170, у 2016 році – 136, їх питома вага від загальної кількості звернень - 9,8%. У колективних зверненнях переважно порушені питання щодо виділення земельних ділянок, ремонту доріг та діяльності закладів освіти тощо.

У 2017 році відбулось зменшення повторних звернень з 180 у 2016 році до 101 у поточному році, або на 44%, кількість повторних звернень складає 5,8% від загальної кількості звернень.

Впродовж звітнього року громадяни у своїх зверненнях до обласної державної адміністрації порушили 1900 питань (у 2016 році – 2141). Найчастіше громадяни зверталися з питань соціального захисту – 643, що становить 33,8% від загальної кількості порушених питань, аграрної політики – 165 (8,6%) та комунального господарства – 163 (8,5%).

Впродовж року проведено 83 виїзних прийоми громадян, на яких прийнято 364 громадянина, якими порушено 382 питання.

Відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації» обласною державною адміністрацією у 2017 році зареєстровано та розглянуто 215 запитів. На всі запити надано відповіді відповідно до чинного законодавства. Найчастіше громадяни зверталися щодо надання екологічної інформації (про стан довкілля) – 49 запитів, соціологічної – 31, статистичної – 22, науково-технічної – 17 та правової інформації – 12.

На урядову «гарячу лінію» надійшло 9284 звернення, із них порушено встановлений строк розгляду на 243 звернення на урядову «гарячу лінію». Повторних звернень зареєстровано 2432. Варто зазначити, що із загальної кількості повторних звернень на урядову «гарячу лінію» 1169 отримано від одного жителя Глибоцького району та 219 звернень від трьох інших мешканців Чернівецької області.

Контактний центр Чернівецької області створено розпорядженням облдержадміністрації від 17.12.2013 №843-р, яким також затверджено

Положення про нього. Разом з тим, відповідно до розпорядження облдержадміністрації від 22.12.2016 №911-р, функції контактного центру Чернівецької області тимчасово виконує відділ роботи із зверненнями громадян та доступу до публічної інформації апарату обласної державної адміністрації.

На виконання Закону України «Про звернення громадян» в Чернівецькій облдержадміністрації функціонує електронна адреса для подання громадянами електронних звернень, а саме: zvernenniabuk@ukr.net. Протягом 2017 року на зазначену електронну адресу надійшло 133 електронних звернення.

Станом на 01.01.2018 в області налічується 702403 виборці, які мають виборчу адресу, станом на 01.01.2017 кількість виборців становила 693518 особи. Державний реєстр виборців Чернівецької області щомісячно поновлюється відділом ведення Державного реєстру виборців згідно демографічних та міграційних змін.

2. Об'єднання громадян, їх участь у суспільному житті регіону, взаємодія з ними місцевих органів виконавчої влади щодо забезпечення належної суспільно-політичної ситуації в регіоні

Відповідно до статті 1 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» протягом 2017 року в області зареєстровано та діяло:

структурних утворень політичних партій – 30 (у 2016 році – 34), всього - 216 обласних та 3861 районних, міських, районних в місті; громадських об'єднань – 122 (у 2016 році – 136), всього – 1616; відокремлених підрозділів громадських об'єднань – 4 (у 2016 році – 6), всього – 557;

організацій роботодавців та їх об'єднань – 1 (у 2016 році - 0), всього – 20; осередків всеукраїнських творчих спілок – 0 (у 2016 році - 0), всього – 13; професійних спілок та їх об'єднань – 2 (у 2016 році - 0), всього – 15; органів всеукраїнських профспілок та профспілок іншого статусу – 11 (у 2016 році - 7), всього – 56 обласних та 1572 районних, міських, первинних; первинних осередків політичних партій легалізованих шляхом повідомлення про заснування – 2 (у 2016 році – 3), всього – 2209.

Серед них активно діють: обласне об'єднання учасників АТО, обласна організація ветеранів України, обласна організація УСВА, обласне відділення ВУТ «Просвіта» та Товариство «Український Народний Дім в Чернівцях», серед волонтерських об'єднань дієвими є – «Буковина – Українському війську», «Волонтерський рух Буковини», «Буковинська громада» та «Медичний координаційний центр».

Керівництвом обласної виконавчої влади ведеться постійний діалог з громадськістю. Так, систематично відбувалися прес-конференції, брифінги та виступи у прямих ефірах голови облдержадміністрації, його заступників та керівників структурних підрозділів. У центрі уваги перебували питання соціально-економічного розвитку, зокрема щодо фінансування соціально важливих об'єктів, призначення субсидій для відшкодування витрат на оплату

житлово-комунальних послуг, медичного обслуговування демобілізованих учасників АТО та членів їхніх сімей тощо.

У звітному періоді голова облдержадміністрації проводив зустрічі з активістами обласних громадських організацій щодо обговорення актуальних питань життєдіяльності області, вироблення спільної позиції для подальшої співпраці. Зокрема, у липні проведено зустріч з активістами обласного громадського об'єднання «Майдан», де під час спілкування ставилися запитання щодо підтримки та розвитку підприємництва в області, ремонту доріг, кадрового забезпечення та пошуку ефективних шляхів і механізмів підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, підвищення якості надання освітніх послуг.

При обласній державній адміністрації діють громадська рада та низка координаційних і консультативних рад.

Так, 16 травня, 9 червня, 12 вересня та 8 грудня 2017 року, за участі керівництва облдержадміністрації, проводилися засідання громадської ради при облдержадміністрації, де розглядалися питання реформи децентралізації та змін до перспективного плану формування територій громад Чернівецької області, стан та напрями реалізації медичної реформи в області, стан будівництва доріг у 2016-2017 роках за рахунок перевиконання митних платежів, тестування вчителів шкіл області за технологією ЗНО, питання національно-патріотичного виховання в області.

08.12.2017 відбулися установчі збори з обрання нового складу громадської ради при облдержадміністрації, до складу якої делеговано та включено 31 представника.

Впродовж 2017 року громадські ради створені при Вижницькій, Заставнівській, Новоселицькій, Путильській, Сторожинецькій та Хотинській районних державних адміністраціях, продовжують активно діяти створені у 2016 році громадські ради при Кіцманській та Кельменецькій райдержадміністраціях, що становить 72% від загальної кількості. Водночас триває робота з формування нового складу громадських рад при райдержадміністраціях Герцаївського, Глибоцького та Сокирянського районів.

Також проводились засідання Координаційної ради сприяння розвитку громадянського суспільства при облдержадміністрації. Зокрема, у листопаді на засіданні ради обговорено стан реалізації Регіональної програми сприяння розвитку громадянського суспільства в області на 2016 – 2020 роки, план заходів на 2018 рік щодо реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки.

Впродовж року проведено понад 23 обговорення регуляторних та інших актів, серед яких Стратегія розвитку Чернівецької області на період до 2020 року, Стратегію виховання особистості в системі освіти Чернівецької області на 2016-2021 роки, Комплексна програма підвищення якості національно-патріотичного виховання дітей та молоді Чернівецької області на 2017-2021 роки, Комплексна програма молодіжної політики у Чернівецькій області на

2016-2020 роки, Перспективний план формування територій громад Чернівецької області та проект обласного бюджету на 2018 рік.

Станом на 1 січня 2018 року в області легалізовано 218 обласних осередків політичних партій. Найбільш впливовими в області є партійні організації «БПП «Солідарність», «Народний фронт», ВО «Батьківщина», ВО «Свобода», які мають розгалужену організаційну структуру, виконавчі комітети і партійний апарат, які діють на професійній основі. Крім того, впродовж 2017 року в області проводилась робота з розбудови громадсько-політичного руху В.Наливайченка «Справедливість». Так, 25 лютого у Чернівцях відбулась регіональна установча конференція цієї організації.

Впродовж року спостерігалось помітне підвищення політичної та громадської активності в області, що було пов'язано з обранням секретаря Чернівецької міської ради, проведенням заходів у рамках всеукраїнських акцій. Основними формами роботи осередків політичних сил - проведення прес-конференцій та оприлюднення звернень у місцевих ЗМІ.

Впродовж звітнього періоду обласні громадські об'єднання та організації політичних партій провели 34 акції, це протести, пікети, мітинги та мирні акції, серед яких 7 – проведено у рамках всеукраїнських та міжнародних акцій.

Зокрема:

у рамках міжнародної акції протесту «StopPutinsWarInUkraine» чернівчани виступили з вимогою закриття російського бізнесу в Україні, звільнення полонених, цілодобового чергування місії ОБСЄ на українсько-російському кордоні та виведення всіх іноземних військ з території України та Криму;

проведено акції з вимогою продовження мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення до 1 січня 2022 року та перегляду правил розмитнення авто;

мітинги проти підвищення тарифів на житлово-комунальні послуги та щодо необхідності перерахунку пенсій колишнім працівникам МВС тощо.

Всі акції були нетривалими та малочисельними (в середньому 20 – 50 осіб). Для врегулювання порушених питань під час протестних акцій з учасниками заходів зустрічались керівники та представники обласних органів влади, територіальних органів (підрозділів) центральних органів виконавчої влади та інших державних органів.

3. Стан національних відносин

На теренах області проживають представники близько 80 національностей - українці, румуни, молдовани, росіяни, євреї, поляки та німці. У національному складі населення області переважна більшість українців, чисельність яких становила 75% від загальної кількості населення. Друге місце за чисельністю належить румунам, їх 14,2%, молдован – 7,3%, росіян – 4,1%, поляків – 0,4%, білорусів – 0,2%, євреїв – 0,2%, інших національностей – 0,4%.

Місцями компактного проживання представників національних меншин є Герцаївський, Глибоцький, Новоселицький, Сторожинецький райони та м.Чернівці.

На даний час в Чернівецькій області на ниві відродження, збереження та розвитку національних традицій, мов, культур та звичаїв успішно діє 25 національно-культурних товариств, з яких 15 – румунські. Найбільш активними з них є 15 організацій, які відносяться до польської, румунської, німецької, вірменської, єврейської та молдовської національних меншин.

Всім зареєстрованим національно-культурним товариствам надано в безоплатну та безстрокову оренду приміщення під офіси у колишніх національних домах. Не мають своїх приміщень лише організації, які не проводять активної діяльності або до органів влади з цього приводу не зверталися.

Для задоволення етнокультурних запитів національних громад в області діє Регіональна програма підтримки національно-культурних товариств Чернівецької області та української діаспори. Результатом реалізації якої є збереження та розвиток ідентичності, традицій, культурної спадщини, толерантності національних громад області.

На реалізацію заходів програми для проведення культурологічних заходів громадськими організаціями національних меншин області у 2017 році виділено 100 тис. грн., які використано на проведення Міжнародного фестивалю румунського фольклору «Розмаїття квіткового саду», Міжнародного фестивалю автентичної румунської народної музики «Заспівай мені, кобзарю», мітингів-реквіємів «Жертвам репресій присвячується...» у Герцаївському, Глибоцькому, Новоселицькому, Сторожинецькому районах та у м. Чернівцях, міжнародного семінару з питань історико-культурної спадщини та вшанування видатних особистостей румунської національності, міжнародного семінару «Голодомор як засіб репресій тоталітарного режиму, участь самодіяльних художніх колективів обласного товариства польської культури ім. А.Міцкевича у Міжнародному фольклорному фестивалі «Буковинські зустрічі» (Польща) тощо.

У 2017 році національно-культурні товариства області провели заходи з відзначення річниць з дня народження та дня смерті румунського поета М.Емінеску, відзначення Міжнародного дня пам'яті жертв Голокосту; традиційний румунський фестиваль весни «Мерцішор», єврейське національне свято «Пурім», традиційне румунське свято «Лімба ноастре чя ромине» («Наша рідна румунська мова»), традиційний щорічний румунський фестиваль різдвяних звичаїв та колядок «Флоріле далбе». Обласне товариство польської культури ім. А.Міцкевича організувало відзначення 10-річчя з часу відновлення друку «Газети польської Буковини».

У 2017 році при обласній державній адміністрації створено Експертну раду представників етнічних меншин.

Впродовж звітнього року на території області не зафіксовано конфліктів та злочинів на міжетнічному підґрунті, протестних та масових акцій об'єднань

національних меншин не було.

Основними чинниками підтримання міжнаціональної злагоди є своєчасне реагування на вимоги, скарги з боку представників національних громад, надання всебічної допомоги та сприяння, згідно чинного законодавства України.

4. Релігійна ситуація

Станом на 01.01.2018 в області нараховується 1217 зареєстрованих релігійних організацій 35-ти віросповідань, конфесій, напрямків та течій. Серед зареєстрованих релігійних організацій: 1169 релігійних громад, 21 монастир, 12 управлінь та центрів, 7 місій, 8 духовних навчальних закладів.

Найчисельнішими на теренах краю є релігійні організації православного віросповідання - 654 (53,6%). Вони об'єднані у чотирьох віросповіданнях: Українська Православна Церква (452 релігійних організацій), Українська Православна Церква Київського Патріархату (181 релігійна організація), Руська Православна Старообрядницька Церква та Українська Автокефальна Православна Церква 11 та 10 релігійних організацій відповідно.

Римська Католицька Церква нараховує 33 релігійні організації, Українська Греко-Католицька Церква - 26.

В області діє 13 релігійних організацій іудейського культу та 2 громади месіанського іудаїзму.

Протестантизм представлений на Буковині 16-ма напрямками, які налічують 477 (39,6%) зареєстрованих релігійних організацій. Найбільшими протестантськими напрямками є: Євангельські Християни Баптисти (188 релігійних організацій), Християни Віри Євангельської П'ятидесятники (122), Буковинська Конференція Адвентистів Сьомого Дня (100).

Протягом 2016 - 2017 років зареєстровано 517 статутів релігійних організацій, що становить 43,5% від загальної кількості релігійних організацій Чернівецької області.

Спільно з релігійними організаціями організовано робочі поїздки до Чернівецької області Патріарха Київського та всієї Руси-України Української Православної Церкви Київського Патріархату Філарета та Єпископа Київського Руської Старообрядницької Православної Церкви Никодима.

Створено Чернівецьку єпархію Української Греко-католицької Церкви, в рамках якої відбулася зустріч керівництва обласної державної адміністрації з верховним архієпископом Києво-Галицьким, митрополитом Київським Святославом Шевчуком.

За участю релігійних організацій проводилися урочистості до національних свят, панахиди і молебні, освячення пам'ятників та пам'ятних знаків на території області.

Загалом, впродовж року, міжконфесійна ситуація була спокійною.

Проте, складна ситуація склалася між УПЦ та УПЦ КП у селах Кибаки, Мілієво та Вахнівці Вижницького району, у селі Ошихліби Кіцманського району з 2006 року існує майновий конфлікт між релігійними громадами,

напруженою є ситуація в середовищі старообрядницьких релігійних громад с. Біла Криниця Глибоцького району та с. Липовани Вижницького району.

Негативним на релігійне життя області є вплив псевдорелігійної течії «АлатРа» та новітньої релігійної течії «Відродження». Їх діяльність призвела до збурення у селах Біла та Бурдеї Кіцманського району та в місті Чернівці.

З метою недопущення розвитку конфліктних ситуацій серед населення та релігійних організацій проводиться профілактична робота щодо роз'яснення законодавства про свободу совісті та релігійні організації, також проводилися зустрічі з керівниками релігійних напрямків області.

Найвищий відсоток забезпеченості релігійних організацій культовими будівлями має УПЦ, які на Буковині в структурі релігійної мережі займають домінуючі позиції, їх забезпеченість культовими будівлями складає 98%. Відсоток забезпеченості храмами УПЦ КП складає близько 55%. Церкви ЄХБ забезпечені культовими будівлями на 73%, ХВЄП – на 85 %, АСД – 100%, УГКЦ – 65%, РКЦ – 72,7 %, Свідків Єгови – 56 %.

Подальше вирішення проблеми нестачі культових будівель може бути здійснено лише за рахунок будівництва нових, яке через настання економічної кризи дещо ускладнене.

5. Інформаційна діяльність

5.1. Інформування населення про діяльність органів влади

Чернівецька обласна державна адміністрація неухильно дотримується принципів прозорості і відкритості діяльності, забезпечуючи виконання вимог законів України, європейських стандартів у сфері свободи слова, вільного функціонування засобів масової інформації (далі – ЗМІ), професійної діяльності журналістів.

Висвітлення діяльності обласної державної адміністрації в ЗМІ здійснюється в рамках угод, у межах коштів, передбачених Регіональною програмою забезпечення інформаційних потреб населення області, відзначення свят державного, регіонального, місцевого значення та здійснення представницьких, інших заходів на 2016-2020 роки.

У 2017 році укладено угоди з 12 засобами масової інформації на суму 268,799 тис.грн., а саме: з друкованими виданнями: «Молодий буковинець» (тираж 40500), «Погляд» (12000), «Буковина» (16380), «Вільне життя» (5500), «Рідний край» (5200), «Ва-Банк» (5000), «Голос краю» (4500), «Карпати» (3900), «Вижницькі обрії» (2800) та телерадіокомпаніями: філією ПАТ «НСТУ» «Чернівецька регіональна дирекція» (обсяг мовлення – 4 год./добу (аналогове) та 24 год./добу (цифрове), «ТВА» (18 год./добу (аналогове), «Чернівці» (24 год./добу (аналогове) та Українським національним інформаційним агентством «Укрінформ».

Також з метою вільного доступу громадян до інформації про діяльність обласної виконавчої влади, прийняті соціально значущі управлінські рішення оперативно оновлюються офіційний веб-портал облдержадміністрації

(<http://www.bukoda.gov.ua/>) та сторінка облдержадміністрації в соціальній мережі «Facebook» (<https://www.facebook.com/cvODA>).

Впродовж 2017 року оприлюднено 2662 новини (прес-повідомлень), що майже вдвічі більше, ніж у 2016 році. У тематичних рубриках розміщено понад 2000 розпорядчих документів, матеріалів інформаційного та довідкового характеру, звітів структурних підрозділів обласної державної адміністрації тощо.

У 2017 році організовано та проведено 48 тематичних зустрічей з журналістами, 6 з яких – прес-конференції та брифінги голови обласної державної адміністрації О. Фищука щодо актуальних питань життєдіяльності Чернівецької області, реалізації державної політики в різних сферах. За участі керівництва також організовано 16 прес-турів в райони області, на об'єкти соціальної сфери.

Впродовж 2017 року забезпечено належне висвітлення пріоритетних напрямів державної політики України.

У порівнянні із 2015 - 2016 роками у 2017 році кількість інформаційних кампаній збільшилася до 26 із залученням найбільш популярних ЗМІ, а також зовнішніх рекламоносіїв Чернівецької області. Зокрема: забезпечено інформаційний супровід міжнародної діяльності, європейської та євроатлантичної інтеграції України; реалізації програм підвищення енергоефективності та зменшення споживання енергоресурсів; реформи децентралізації, добровільного об'єднання територіальних громад; реформування системи охорони здоров'я та освіти; соціального захисту малозабезпечених громадян в умовах переходу на повну оплату вартості житлово-комунальних послуг; правового захисту населення, в тому числі військовослужбовців та членів їхніх сімей; заходів щодо детінізації економіки та протидії корупції. Тематичні матеріали оприлюднено на офіційному веб-порталі облдержадміністрації, сторінках друкованих видань області («Молодий буковинець», «Буковина», «Погляд», «Вільне життя», «Рідний край», «Голос краю», «Карпати», «Вижницькі обрії», «Слово правди», «Рідне слово», «Хотинські вісті» та «Дністрові зорі» тощо), а також в теле- та радіоефірах провідних телерадіоорганізацій («Буковина», «ТВА» та «Чернівці»).

5.2. Розміщення соціальної реклами

Впродовж 2017 року забезпечено поширення соціальної реклами (відео, аудіо та зовнішньої), зокрема щодо:

інформаційного супроводу процесів реінтеграції АР Крим до складу України («Крим – це Україна», «Я пережив геноцид», «День кримськотатарського національного прапора»);

міжнародної діяльності - набуття Україною безвізового режиму («Без віз», «Lingva. Skills»);

проведення реформ у галузі охорони здоров'я та освітній сфері України; правопросвітницького проекту «Я маю право».

Також поширювалась соціальна друкована реклама з метою популяризації контрактної служби в Збройних Силах України та підтримки патріотичних настроїв у суспільстві, відзначення в Україні державних свят.

Всього, у звітному періоді виготовлено та розміщено 154 постери для білбордів, що на 50 одиниць більше, ніж у 2016 році, 88 постерів для сіті-лайтів, що на 35 більше, ніж у 2016 році, 5 банерів, 400 плакатів та флаєрів. Тематичні відео- та аудіоролики транслювалися телерадіоканалами «Буковина», «ТВА», «Чернівці», «Чернівецький Промінь». У соціальних мережах і провідних інтернет-виданнях розміщувались банери.

Відповідно до проведеного моніторингу, соціальною рекламою охоплено 65% первинної цільової аудиторії (населення від 16 до 65 років), та 10% - вторинної цільової аудиторії (інші мешканці Чернівецької області), з них 60% - міське населення та 40 % – сільське.

5.3. Забезпечення інформаційної безпеки

Обласною державною адміністрацією в межах компетенції вживаються заходи щодо розвитку та захисту інформаційної інфраструктури Буковини, здійснюються моніторинги інформаційного простору щодо виявлення загроз та безпосереднього негативного впливу на нього.

Так, з метою виявлення повідомлень, що містять заклики до насильницької зміни або повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, посягання на територіальну цілісність і недоторканість, пропаганду війни, сепаратизму і тероризму здійснюється огляд обласних ЗМІ та інтернет-ресурсів. Для виявлення ретрансляції телеканалів, розповсюдження яких законодавчо обмежується на території України, здійснюються моніторинги провайдерів програмної послуги Чернівецької області.

Серед якісних змін, що відбулися упродовж 2016 - 2017 років: розбудова FM-мережі (мовлення радіо «Буковина» на FM-частоті); створення супутникового телеканалу про українську культуру і звичаї («ЕТНО канал»); поліпшення основних показників роботи місцевих мовників.

Водночас, актуальними залишаються питання закриття інформаційних «білих плям» і поліпшення сигналу цифрового мовлення; забезпечення більшої інформаційної насиченості українськими теле- та радіомовниками в прикордонні.

Для вирішення актуальних питань інформаційного простору підготовлено проект розпорядження «Про створення Ради інформаційної безпеки Чернівецької області».

IV. Стан соціально-економічного розвитку регіону

1. Результати аналізу динаміки показників соціально-економічного розвитку регіону, в тому числі з урахуванням показників, визначених у додатку 2 до Порядку проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики, затвердженого постановою КМУ від 21.10.2015 № 856 (Офіційний вісник України, 2015 р., №88, ст.2926), позитивні та негативні тенденції соціально-економічного розвитку регіону

З метою забезпечення в повному обсязі рейтингових показників, визначених постановою Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 № 856 прийнято розпорядження обласної державної адміністрації від 1 грудня 2015 року № 839-р «Про проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації в області державної регіональної політики соціально-економічного розвитку», відповідно до якого запроваджено проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації в області державної регіональної політики соціально-економічного розвитку.

Результати оцінки соціально-економічного розвитку області систематично розглядаються на колегії обласної державної адміністрації, тематичних та апаратних нарадах за участю голови обласної державної адміністрації за результатами яких приймаються відповідні рішення, спрямовані на підвищення темпів економічного зростання.

Завдяки вжитим заходам, Чернівецька область за результатами рейтингової оцінки соціально-економічного розвитку регіонів за січень–вересень 2017 року покращила свої позиції за 3 напрямками, зокрема: відновлювальна енергетика та енергоефективність – на 2 позиції, ефективність ринку праці – на 4 позиції, економічна ефективність – на 5 позицій.

Позитивні тенденції соціально-економічного розвитку регіону.

У 2017 році основні зусилля органів виконавчої влади та місцевого самоврядування спрямовувались на вирішення нагальних питань економічного і соціального розвитку, наповнення місцевих бюджетів, забезпечення ефективного використання бюджетних коштів, вчасне виконання зобов'язань соціального характеру тощо.

Серед позитивних тенденцій слід відмітити зростання обсягів виробництва промислової продукції та обсягів валової продукції сільського господарства, збільшення надходжень до місцевих бюджетів, покращення фінансових результатів роботи господарюючих суб'єктів, позитивне сальдо зовнішньої торгівлі, зростання обороту роздрібною торгівлі, зростання рівня заробітної плати, скорочення податкового боргу з платежів до бюджетів усіх рівнів тощо.

За підсумками роботи промислового комплексу області за 2017 рік індекс виробництва промислової продукції склав 107,1% (по Україні – 99,9%), у тому

числі у добувній та переробній промисловості – 107,9%, постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – 105,4%.

Промисловими підприємствами області реалізовано продукції на 9170,4 млн.грн., що на 21,1% більше, ніж за січень – листопад 2016 року.

У 2017 році вироблено валової продукції сільського господарства (в постійних цінах 2010 року) на суму 4504,2 млн. грн., що на 5,1% більше (по Україні менше на 2,7%), ніж у 2016 році.

У січні – вересні 2017 року освоєно 1598,9 млн. грн. капітальних інвестицій, що на 8,4% більше, ніж у січні – вересні 2016 року (по Україні – на 20,7%).

У 2017 році обсяг державної фінансової підтримки становив 384,0 млн.грн., з яких: 98,7 млн.грн. – кошти з державного фонду регіонального розвитку, 223,4 млн.грн. – субвенція з державного бюджету на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій, 61,9 млн.грн. – субвенція з державного бюджету на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад.

Загальний обсяг внесених з початку інвестування в область прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) станом на 01 жовтня 2017 року становив 63,7 млн. дол. США, що на 11,5% або на 6,6 млн. дол. США більше, порівняно з обсягом станом на 01 січня 2017 року.

Обсяг вантажообороту автомобільного транспорту в 2017 році становив 1106,4 млн.ткм, що на 8,5% більше, ніж у 2016 році. Обсяг пасажирообороту автомобільного транспорту збільшився на 0,2% і становив 729,0 млн.пас.км.

За січень – вересень 2017 року фінансовий результат великих та середніх підприємств до оподаткування склав 456,2 млн. грн. прибутків, що в 1,6 раза більше, ніж за січень – вересень 2016 року. Прибутково спрацювали 73,0% господарюючих суб'єктів, збитково – 27,0%, якими отримано, відповідно, 582,3 млн. грн. прибутків та 126,1 млн. грн. збитків.

Оборот роздрібної торгівлі у 2017 році збільшився на 4,9% (по Україні – на 8,8%) і склав 13592,7 млн. грн.

У грудні 2017 року до грудня 2016 року індекс споживчих цін на товари і послуги становив – 112,4% (загальноукраїнський – 113,7%), на продукти харчування та безалкогольні напої – 115,8% (загальноукраїнський – 117,7%).

Проводилась робота з виконання завдань щодо наповнення бюджету Пенсійного фонду власними доходами, пошуку додаткових джерел надходжень, зменшення заборгованості та своєчасного і у повному обсязі здійснення пенсійних виплат.

Середній розмір пенсії за грудень 2017 року склав 2062,97 грн., що на 25,9% більше, ніж за грудень 2016 року. Упродовж 2017 року надійшло власних доходів до бюджету Пенсійного Фонду в сумі 1861,5 млн. грн., що на 700,1 млн. грн. або на 60,3% більше, ніж у 2016 році.

Середньомісячна заробітна плата штатного працівника у січні – листопаді 2017 року становила 5471 грн. (по Україні – 6953 грн.), і зросла, порівняно з січнем – листопадом 2016 року на 46,6% (по Україні – на 37,1%).

За оперативними даними, станом на 01 січня 2018 року, загальна сума заборгованості з виплати заробітної плати на підприємствах області становила 1850,0 тис. грн., у тому числі: на економічно активних підприємствах – 1795,1 тис. грн. Порівняно з 01 січнем 2017 року, загальна заборгованість зменшилась на 2,4%, а з 01 груднем 2017 року – на 54,5%.

Відмічається поступове покращення ситуації на ринку праці. Чисельність зайнятого населення становила 381,8 тис. осіб та збільшилась на 1,0% або на 4,0 тис. осіб. Рівень зайнятості збільшився на 0,6 відсоткових пункти і становив 57,0% (по Україні – 56,3%).

За січень – грудень 2017 року створено 12188 нових робочих місць, що становить 100,2% до завдання на 2017 рік (12165).

Негативні тенденції соціально-економічного розвитку регіону.

Негативно вплинули на економічний потенціал області звуження внутрішнього попиту, незадовільна динаміка кредитування інвестиційних проектів через підвищення відсоткових ставок, зростання цін на сировину, відсутність замовлень на виготовлення продукції тощо. До ризиків, які можуть мати системний негативний вплив на розвиток економіки належать підвищення цін на енергоресурси, коливання курсу валют.

Не вдалося подолати спад виробництва в окремих галузях промисловості. Скоротились обсяги продукції у металургійному виробництві, виробництві готових металевих виробів, крім машин і устаткування (на 14,9%), виробництві хімічних речовин і хімічної продукції (на 10%), виготовленні виробів з деревини, виробництві паперу та поліграфічній діяльності (на 6,7%), виробництві гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції (на 0,1%).

Продовжується скорочення виробництва продукції тваринництва. У 2017 році виробництво м'яса зменшилось на 4,5%, яєць – на 4,0%, молока – на 1,8%, порівняно з 2016 роком. Станом на 01.01.2018 поголів'я корів зменшилось на 0,2% і становило 56,1 тис. голів, птиці - на 1,0% і становило 3095,4 тис. голів.

Низьким залишається обсяг прямих іноземних інвестицій у розрахунку на одну особу населення.

Обсяг введеного в експлуатацію житла скоротився, порівняно з січнем – вереснем 2016 року, на 1,2% і становив 137,4 тис. м² житла.

Не досягнуто загальноукраїнського рівня темпу освоєння капітальних інвестицій та обсягу виконаних будівельних робіт.

Низьким залишається і рівень середньомісячної заробітної плати працівників.

2. Висновки щодо стану соціально-економічного розвитку та нагальні проблеми розвитку регіону.

Незважаючи на усі труднощі, упродовж 2017 року завдяки співпраці з центральними органами виконавчої влади, спільним зусиллям з органами місцевого самоврядування вдалося забезпечити наповнення місцевих бюджетів та ефективне використання бюджетних коштів, утримати наявні позитивні

тенденції в економіці, створити комфортні умови для ведення малого і середнього бізнесу, реалізувати інфраструктурні проекти та забезпечити виконання зобов'язань соціального характеру, у першу чергу, щодо надання підтримки учасникам антитерористичної операції, їх сім'ям і вимушеним переселенцям, підтримці населення під час оформлення субсидій на оплату житлово-комунальних послуг.

Відсутність у селян коштів на придбання та утримання худоби, оновлення сільськогосподарської техніки, проблеми віддалених населених пунктів з реалізацією залишків продукції також стримують розвиток агропромислового комплексу. Недосконалість законодавства у сфері органічного виробництва негативно впливає на функціонування вітчизняного органічного ринку, відсутність сервісу для сертифікації с/г продукції для постачання на ринки ЄС.

Проблемами сфери лісового господарства залишаються: недостатність обігових коштів у підприємств лісового господарства для здійснення комплексу робіт із ведення лісового господарства, охорони і захисту лісів; відсутність в області підприємств з достатніми виробничими потужностями для переробки низькосортної тонкомірної деревини та її відходів.

Зберігається дисбаланс між попитом і пропозицією робочої сили, який поглиблюються через недостатні обсяги створення робочих місць, дефіцит кадрів робітничих професій необхідного кваліфікаційного рівня.

Проблемними є питання зайнятості на селі та молодіжного безробіття. Не вирішуються проблеми тіньової зайнятості.

Крім того, проблемними питаннями для сфери охорони здоров'я залишаються:

- незавершене будівництво перинатального центру структурного підрозділу Чернівецької обласної клінічної лікарні;

- недостатність коштів для здійснення реконструкції відділення променевої терапії з добудовою приміщення для розміщення лінійного прискорювача;

- відсутність коштів для виготовлення проектно-кошторисної документації на будівництво хоспісу та хірургічного блоку онкологічного диспансеру;

- оновлення обладнання для штучної вентиляції легень, першочергова потреба області у забезпеченні апаратами штучної вентиляції легень становить 31 одиницю;

- забезпечення житлом молодих спеціалістів, що прибувають на роботу, особливо у сільській місцевості;

У зв'язку з обмеженими можливостями місцевих бюджетів, житлово-комунальне господарство потребує бюджетної підтримки, фінансування капітальних вкладень на реконструкцію, модернізацію, оновлення основних фондів комунального господарства, житлового фонду, обладнання, інженерних мереж та рухомого складу міського електротранспорту.

Відсутність повноцінного сміттепереробного заводу, недостатність сміттесортувальних ліній, низька культура сортування сміття на території регіону зумовлюють необхідність комплексного рішення проблеми поводження з ТПВ.

Продовжується забруднення водних об'єктів стічними водами та порушення режиму водоохоронних зон і прибережних смуг. Основними джерелами забруднення є підприємства житлово-комунального господарства.

Серед основних екологічних проблем області залишається стан поводження з побутовими та токсичними відходами. Недостатній контроль та низький відсоток повторного використання відходів, не впорядкованість сміттєзвалищ та полігонів твердих побутових відходів призводить до засмічення та забруднення землі і водних ресурсів у багатьох населених пунктах області.

В окремих населених пунктах регіону, через відсутність належного фінансування, сільські сміттєзвалища не відповідають нормам екологічної безпеки.

Актуальним питанням для області є захист земельних угідь і господарських об'єктів від шкідливої дії паводкових вод. Має місце незадовільне фінансування протипаводкових заходів.

Шляхи розв'язання проблем розвитку регіону.

Розширені проблемні питання кожної галузі та шляхи їх вирішення відображені у Програмі економічного і соціального розвитку Чернівецької області на 2017 рік та Стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2020 року.

Крім того, проблемні питання, що потребують вирішення на рівні центральних органів виконавчої влади щомісячно направляються Адміністрації Президента України, Міністерству економічного розвитку і торгівлі України, Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України.